

Uvodnik

Jurij Paljk

Verski tisk danes

Še do pred nekaj leti smo imeli v mesecu januarju tudi v naši sredini niz pobud v okviru tako imenovanega meseca verskega tiska.

Bili so drugi časi, bo marsikdo takoj rekel, kar je seveda res. Predvsem je bilo v naši sredini veliko več duhovnikov, ki so v prvi vrsti skrbeli, da je šel verski tisk med ljudi, pobirali so naročnine, prispevke, širili in delili verski tisk, če že raznih drugih imenitnih in prizadevnih laikov ne omenim. Danes podobnih duhovnikov skorajda ni več, tudi pri nas ne. Zraven dodajmo še digitalno revolucijo, globalizacijo, predvsem pa svetovni splet, saj je prav internet s svetovnim spletom tisti, ki najbolj spreminja današnjo medijsko podobo, pravzaprav celotno razvito družbo, tudi nas, predvsem pa uničuje tiskane medije.

Brez dlake na jeziku in nepotrebnega skrivanja lahko povemo, da novih mladih naročnic in naročnikov na naš Novi glas skorajda nimamo; kot jih nimamo mi, jih nimajo niti drugi. Če vam govorijo nasprotno, vam lažejo. Mi ne lažemo. Nismo in ne bomo. Vedno smo se predstavljali s čistimi številkami, ki so majhne, a stvarne, vedno smo govorili, da smo odraz manjšine v manjšini, a vedno smo tudi ostali zvesti slovenstvu, demokraciji, svobodoljubju in krščanstvu.

Tiskani svet danes (p)ostaja domena starejših ljudi, prav je, da smo jim zvesti, a istočasno moramo biti prisotni tudi na spletu, kot smo, sicer v okrnjeni in ne dovolj dobri obliki, a smo.

Večkrat smo vam v minulem letu pisali o udejanjanju novega italijanskega zakona o medijih, bali smo se, da bo sedanja vlada rezala vse denarne prispevke tiskanim medijem, tudi manjšinskim. Kot ste slišali, so za nas, za Novi glas, v Rimu odločili, da bomo, podobno kot drugi italijanski katoliški tedniki, še tri leta prejeli skromno državno finančno podporo, nato je ne bo več. In tudi tokrat se je v naši narodni skupnosti pokazalo, da se moramo za solidarnost boriti vsi, ko gre za potrebe nekaterih, takoj pa vse utihne, ko jo je treba drugim izkazati. Po načelu, da problemov v narodni manjšini ni, ko je tvoj rešen. Žal.

Ker smo teh sprenevedanj siti, zares do grla siti, bomo samo zapisali, da se je zdajšnja vlada znešla nad katoliškimi tiskanimi mediji predvsem zato, ker so jim trn v peti že s tem, da obstajajo. Namesto da bi izpostavljali njihovo vrednost, ker so odraz krajevnih stvarnosti, v našem primeru dela slovenske narodne manjšine, se jih napada, skuša onemogočiti izhajanje.

Seveda bomo vztrajali tudi v prihodnje. Veliko smo dolžni vam, drage naročnice in naročniki, ker ste nam zveste in zvesti. Hvala!

Povabite še koga, naj se naroči na vaš in naš Novi glas. Skupaj bomo močnejši.

Novi glas bo tudi v prihodnje ostal v službi vam, drage naročnice in naročniki!

Prisrčno glasbeno doživetje

Foto JMF

50. božični koncert devinskih pevskih zborov v Štivanu

TRST Stranka Slovenska skupnost

“Ponosno naprej!”

V prostorih deželnega sveta na Trgu Oberdan v Trstu so v petek, 28. decembra 2018, vodilni predstavniki stranke Slovenska skupnost spregovorili o minulem delu in izzivih, ki čakajo zbirno stranko Slovencev v Italiji v prihodnjem letu. Na tiskovni konferenci ob koncu leta so predstavili opravljeno delo in se predvsem zazrli v prihodnost. Deželni tajnik stranke Slovenska skupnost Igor Gabrovec, ki je tudi deželni svetnik te stranke, predsednik stranke Slovenska skupnost Peter Močnik ter tajnik stranke SSK za Goriško Julijan Čavdek in tajnik SSK za Tržaško Marko Pisani so spregovorili o delu edine politične stranke Slovencev v Italiji na etnični podlagi v minulem letu, predvsem pa so spregovorili o tem, kaj čaka Slovensko skupnost in vse nas prihodnje leto v Italiji.

/ str. 3

TRST SSO in SKGZ

Sodelovanje je odlično!

V Tržaškem knjižnem središču TS360 je bila v soboto, 29. decembra 2018, tiskovna konferenca, na kateri sta spregovorila predsednika SKGZ Rudi Pavšič in SSO Walter Bandelj. Enoglasno sta poudarila, da je sodelovanje med krovnima odlično, izpostavila veliko opravljenega dela, istočasno pa tudi napovedala, da bosta krovnim morali tudi v prihodnje še bolj sodelovati, kajti izzivi pred slovensko narodno manjšino v Italiji so zahtevni, in to na vseh področjih. Rudi Pavšič si je po 21 letih vodenja SKGZ v prihodnje zaželel ene same krovne organizacije, saj po njegovem ni več ideoloških ovir, da do tega ne bi lahko prišli sami, Bandelj pa je naglasil predvsem dobro sodelovanje, a tudi povedal, da ga je zelo prizadelo nedavno dogajanje v Dolini, ko je občinski svet izglasoval prepoved obešanja razpela v javnih prostorih.

/ str. 3

ČEDAD Gledališče Ristori

Tradicionalni Dan emigranta

V Čedadu je bil v gledališču Ristori na praznik Svetih treh kraljev, v nedeljo, 6. januarja 2019, že 56. Dan emigranta, praznik Beneških Slovencev; prirejata ga krovni organizaciji SKGZ in SSO. Pesmi, glasba, življenje Slovencev videmske pokrajine je podnaslov Dneva emigranta, praznika, ki se vsako leto ponavlja v Čedadu in se na njem zberejo tako beneški izseljenci kot tudi današnji slovenski prebivalci Beneške Slovenije, Rezije in Kanalske doline. Na letošnjem dnevu emigranta je najprej pozdravil čedajski župan Stefano Balloch, ki je poudaril predvsem živo kulturno udejstvovanje Beneških Slovencev, kot je prisotnim tudi zaželel, da bi se v prihodnje še bolj povezovali med seboj, še posebej z bližnjo Slovenijo. Dejal pa je, da so Beneški Slovenci bistven člen čedajske občine in širšega območja. Minister Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu Peter Česnik je v svojem nagovoru najprej dejal, da je bil sam emigrant več kot 36 let in zato občutja emigrantov izjemno dobro pozna, dejal pa je, da je danes za Beneške Slovence izjemno pomembno, da se učijo slovenskega jezika in povezujejo z bližnjimi slovenskimi kraji. Obljubil je pomoč Republike Slovenije, mladim pa položil na srce, naj se ne bojijo izzivov današnjih časov.

/ str. 3

Priloga

SPOMINI MEMORIE

1918 - 2018

V prilogi boste lahko prebrali povzetek bogatih vsebin v decembru končanega projekta Kulturnega centra Lojze Bratuž

Pogovor

Damjan Klanjšček o 50-letnem izhajanju in pomenu vaškega glasila Števerjanski vestnik

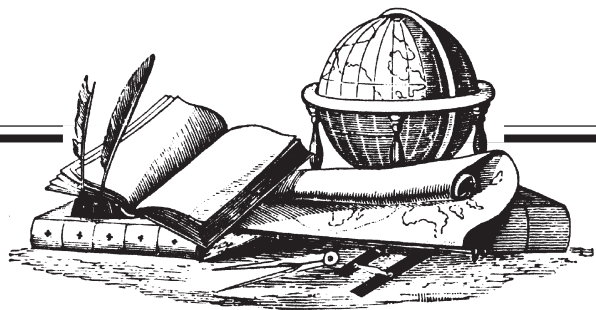
2

Trst / Peterlinova dvorana

Na zadnjem srečanju Društva slovenskih izobražencev je bil govor o vzhodnih kristjanah in beguncih

10

POGOVOR Damjan Klanjšček, urednik Števerjanskega vestnika

Glasilo, ki pol stoletja povezuje Števerjance

Redke so vasi, ki se lahko ponajajo s svojim glasilom. Izjemne so tiste, kjer izdajajo lasten časnik že celih 50 let. Taka izjema je Števerjan, kjer bodo imeli v soboto, 12. januarja, ob 20. uri proslavo oz. praznovanje ob polstoletnem izdajanju Števerjanskega vestnika. K mikrofonu smo povabili glavnega urednika Damjana Klanjščka, ki smo mu hvaležni za prijazen obisk v uredništvu.

Kaj nam lahko poveš o nastanku Števerjanskega vestnika pred 50 leti?

Prva številka je izšla 12. januarja 1969. To so bila leta, ko je kulturno oz. prosvetno delovanje v vasi doživelo pravi razcvet. Februarja 1968 je začel delovati ansambel Lojzeta Hledeta; marca 1969 je bil odprt Sedejev dom; marca 1969 je nastalo Športno združenje Brda; maja 1971 je prvič potekal Festival narodno-zabavne glasbe. Poleg tega so bila izpeljana pomembna infrastrukturna dela, asfaltirane ceste, vodovod itd. Zamisel o glasilu je na društveni seji predstavil Marjan Terpin, sprejeta je bila z navdušenjem. Za pisanje in razmoževanje niso imeli primernih sredstev, tedaj je malokdo znal tipkati na stroji, in vendar so si pomagali.

Vestnik prinaša danes še največ novic o kulturnem delovanju, saj bi za druge teme bil "počasen" medij, ker pač izhaja štirikrat letno; v preteklosti je več časa izhajal tudi po enkrat mesečno, zaradi česar je prinašal tudi bolj sveže vesti o sejah občinskega sveta, strankine sekcije, društvenega odbora, pa o naboru, šolskih izidih, zapadlostih ipd.

Kakšno je bilo - in je danes - poslanstvo vestnika?
Cilj je od vsega začetka jasn, zelo mi je všeč in priznati moram, da sem ga dojel razmeroma pozno oz. sem potreboval precej časa, da sem ga povsem osvojil. Na prvo stran prve številke ga je zapisal Dominik Humar, tedanji predsednik društva Sedej: "Da bi čimbolj povezovali vse Števerjance". Ljudje so čutili potrebo, da bi se družili, pa tudi, da bi sovaščane obveščali o raznih opravilih, da bi nudili koristne nasvete npr. o tem, kdaj morajo prijaviti vino, kdaj vpisati otroke v vrtec ali šolo ipd. Seveda je pomemben tudi kulturni vidik, da bi vsi Števerjanci imeli nekaj svojega v rokah in se čutili povezane med sabo. Od vsega začetka je pomembno, da vestnik lahko vsi Števerjanci berejo in vanj tudi pišejo o čemerkoli; da ga imajo za svojega. Danes smo ponosni na to, da vestnik prinaša 50 let kronologije vasi: popisani so vsi kulturni dogodki. In vse to je v bistvu dostopno vsem, saj smo ves arhiv naložili na portal društva www.sedej.org. Ne nazadnje je vestnik pomemben zato, ker nam daje možnost, da gojimo naš materni jezik: smo slovenska vas, toda po uradih ali v trgovinah se nam z lahkoto vsiljuje italijanski jezik. Marsikdo z rednim pisanjem v vestnik izboljšuje svoje znanje materinščine. Ljudje pišejo po svojih najboljših močeh, v uredništvu jim besedila popravimo in tudi od tega se lahko marsičesa naučijo.

Glavna vloga vestnika je vsekakor povezovanje: v Števerjanu veliko ljudi prihaja na naše proslave; so pa tudi taki, ki ne prihajajo. Z vestnikom v rokah se čutijo povezane s skupnostjo. To je za nas pomembno...

... tudi po 50 letih, ko smo z mobijem v rokah vsi "povezani" digitalno?

Prepričan sem, da ja. Vidim, da se ekipi, ki ima opraviti z vestnikom, radi pridružujejo tudi člani mladinskega krožka. Upam, da se bodo s časom vedno bolj zavzeli zanj in ga za menoj tudi prevzeli. Pomembno je, da se ohrani. Pisati ni lahko, potreben je napor; že po nekaj letih pa so vidni sadovi požrtvovalnega dela. In ljudje to jemljejo v roke.

Kdaj izhaja vestnik in kakšno naklado ima?
Vestnik izhaja pred Veliko nočjo, pred julijem festivalom, po trgovatvi in pred Božičem. Naklada znaša 540 izvodov: po enega prejme vsaka hiša v Števerjanu, 130 jih gre v Gorico in okolico, 30 v Trst, 20 drugam po tržaški pokrajini, 10 v srednjo Italijo, 50 v Slovenijo in šest v druge tuje države, od ZDA do Avstralije. Vestnik pošiljamo naročnikom brezplačno; stroške krijejo društvo oz. darovi, ki jih prejemo v ta namen.

Od kdaj ga urejate ti in katere so smernice tvojega

urednikovanja?

Urejujem ga od leta 2012. Društvu sem se približal leta 2007. Kmalu nato je tedanji urednik Marjan Drufovka mene in Gabrijela Langa povabil, da bi mu pomagala pri fotokopiranju; dela je namreč za dva dobra večera. Tako sem se približal uredništvu in, posredno, odboru društva ter po krajšem obdobju, ko je vestnik vodila Nikol Dorni, tudi sam prevzel njegovo krmilo. Počasi sem zbral skupino, ki zadnja leta odlično sodeluje. Da je slo-

venščina knjižna in čedna, skrbijo Martina Valentincič, Costanza Frandolic, Nina Pahor in Stefania Beretta. Grafično oblikovanje vodi Elija Muzič, ki je pravi računalniški mojster.

Moje smernice so tiste, ki so bile zastavljene v začetku: povezovanje ljudi. Smo vas, v kateri gojimo raznolike dejavnosti, toda imamo nekaj, kar nas povezuje. Eni radi poslušajo zборе, drugi uživajo ob gledališki predstavi: vestnik prejemajo vsi. Od Marjana Drufovke sem "podedoval" to veliko željo, saj je tudi on močno navezan na vas in njene ljudi. Kot urednik je rad obiskoval starejše vaščane in se z njimi pogovarjal. Ena od teh je tudi gospa Marica Rožič, ki je umrla lani pri 104 letih: njej je posvečena izredna številka Števerjanskega vestnika. Vsi Števerjanci so jo poznali, tudi to jih je nekako povezovalo. Bila je simbol briške žene in matere, močan steber velike družine, ljubila je življenje. Mlade rad pozivam, naj se pogovarjajo s starejšimi osebami. Za jubilejno številko sem se pogovoril z Remigijem Cigličem: mladi si ne morejo niti predstavljati, kolikšno bogastvo je v takih ljudeh, koliko vsega znajo povedati! G. Remigij je zame pravi "starešina", dober človek, s katerim se je lepo pogovarjati. To naj bo izziv za mlade, ki jih toplo vabim, naj se vključujejo v naše delo.

Imate uredniški odbor in sodelavce?

Uredništva "uradno" ni. Vestnik izdaja društvo Sedej, katerega člani se pogosto srečujemo. Odgovorni urednik je Ivan Vogrič, ki si vseskozi prizadeva za razvoj vestnika, jaz sem glavni urednik; drugi, ki pomagajo urejati glasilo, so že omenjene štiri lektorice, predsednica društva Ilaria Bergnach in grafični oblikovalec. Zraven so še sodelavci, ki so vedno pripravljeni pomagati, tudi tisti iz mladinskega krožka, ki se redno trudijo pri zlaganju glasila. Tudi med pisci je veliko sodelavcev, še predvsem tistih, ki skrbijo za redno beleženje društvenih dogodkov, za sodelavce pa lahko štejemo kogarkoli, ki v vestnik kaj zapiše, saj je to glasilo celotne vasi.

Kdo so bili tvoji predhodniki?

Odgovorni urednik v letih 1971-2008 je bil Edi Hlede. Glavni uredniki so bili Damijan Terpin (1988-1990), Ivan Vogrič (1991-1997), Marjan Drufovka (1998-2008), Nikol Dorni (2009-2011) in nato jaz.

Kaj bo na programu na proslavi 12. januarja v Sedejevem domu?

Sad sodelovanja z Novim glasom je govor vašega urednika Jurija Paljka, ki bo kaj povedal kot urednik "zunanjega" glasila. Vaš tedenik bo v kratkem s priloženo "razširil" naš vestnik tudi tistim, ki ga ne prejemajo. V soboto bo na programu seveda moj govor, spregovorila bo županja Franca Padovan. Govornikov bi lahko bilo še dosti, a tvegali bi, da bi se slavje pretirano zavleklo. Glavna točka jubileja je izredna številka Števerjanskega vestnika, ki so jo naročniki prejeli med Božičem in novim letom. To bo ostalo! V tej številki je z izvirnimi besedili zapisana zgodovina vestnika. Na proslavi bomo na sproščen, prijeten in tudi zabaven način predstavili naš časnik in skupaj nazdravili obletnici. Proslavo želimo izpeljati v duhu praznovanja za Števerjance, Števerjanski vestnik in vse njegove ljubitelje. Praznik za okrogel rojstni dan!

50 let za vaško glasilo ni malo ...

Potrebna je vztrajnost. Zraven so bile prave osebe v pravem trenutku, od prvih urednikov dalje. Bili so udatni, zagnani in vztrajni!

Danijel D.

Trst / Narodni dom pri Sv. Ivanu

Končno obnovitvena dela!

"Narodni dom pri Sv. Ivanu bo po več kot sto letih od izgradnje kmalu ponovno služil svojemu izvirnemu, plemenitemu namenu v korist in podporo slovenski narodi skupnosti in, po novem, še posebej mladim rodovom", je po uradni predstavitvi dokončnega načrta za obnovitvena dela poudaril deželni svetnik SSK Igor Gabrovec. "Boleč in neverjeten podatek pa zadeva časovnico predolgega postopka, ki se je dejansko začel že leta 2001 z izglasovanjem zaščitnega zakona, ki je tri narodne domove v Gorici in Trstu po osemdesetih

letih vračal lastniku, se pravi Slovencem. Leta 2003 smo po zaslugi prizadevanja takratnega deželnega svetnika SSK Mirka Špacapana s kleščami prerežali verigo, ki je zaklepala vhodna vrata. Leto kasneje sta odv. Peter Močnik in arh. Mitja Race izdelala prvo študijo. Ta se je valila še več kot celo desetletje in toliko časa je bilo potrebnega, da so tri deželne uprave postopno evidentirale več kot tri milijone evrov potrebnih sredstev za obnovitvena dela. Petnajst let je bilo tako potrebnih od 'vdora' in stavbo do predstavitve načrta. Konec del je predviden leta 2022, se pravi preko

dvajset let po sprejetju državnega zakona, ki nam je formalno vrnil poslopje", je še dejal Gabrovec, ki ob predstavitvi dokončnega načrta vsekakor izraža veliko zadovoljstvo z dosežkom, ki je vendarle sad usklajenega dela treh deželnih uprav, slovenskih izvoljenih politikov, krovnih organizacij in skupine tehnikov. Narodni dom pri Sv. Ivanu bo tako postal pomembno slovensko središče, v katerem bo v povezavi s slovenskimi šolami, športnim središčem 1. maja in ostalimi društvi dal novega zagona bogati zgodovinski prisotnosti Slovencev v Trstu.

SSO o razpelu v javnih prostorih

Simbol krščanskih in pozitivnih družbenih vrednot

Svet slovenskih organizacij izraža začudenje nad razpravo in sklepom dolinskega občinskega sveta proti izpostavljanju razpela v občinskem svetu v Dolini in drugih javnih prostorih, kot so npr. šole. SSO tudi obžaluje dejstvo, da se o razpelu še vedno razpravlja na podlagi ideološkega pristopa, ki ni več aktualen. Prav tako vreden obžalovanja je poizkus povezovanja razpela s kraljevimi zakoni iz časa fašističnega režima. Sodobni pristop h glavnemu simbolu krščan-

ske vere, ki priča o popolnem žrtvovanju Kristusa za odrešenje človeka, bi moral biti povsem drugačen in spoštljiv. Za neverujoče pa je lahko vsekakor simbol bližine, solidarnosti, pomoči šibkejšim, dialoga in sprave.

Svet slovenskih organizacij, ki svoje delovanje naslanja tudi na krščansko vero, meni, da bi bilo izpostavljanje razpela le obogatitev javnih prostorov, in to najprej zaradi razlogov, ki so zgoraj navedeni, nato pa tudi zaradi zgodovine same. Ne smemo namreč

pozabiti pomembne vloge, ki jo je imela krščanska vera za slovenski jezik in narod od 9. stoletja po Kr. do današnjih dni. Tega ne smemo pozabiti še posebno Slovenci na Primorskem, ki smo v hudih časih raznarodovanja imeli v katoliških duhovnikih neza-menljivo podporo in pomoč. Svet slovenskih organizacij zato poziva, da se tudi v javnih prostorih ovrednoti izpostavljanje razpela, kot simbola pozitivnih družbenih vrednot in naše skupne evropske dediščine.

Razpis za raziskovalne štipendije ASEF

Ameriško-slovenska izobraževalna fundacija ASEF (<https://www.asef.net>) je objavila razpis za raziskovalne štipendije na 32 odličnih univerzah v ZDA, Kanadi, Veliki Britaniji, Avstraliji in Novi Zelandiji. Možne so prijave za področja fizike, biologije, medicine, strojništva, elektrotehnike, računalništva, matematike, ekonomije, okoljskih znanosti, glasbe, prava, lingvistike, politologije in humanistike.

Razpis je objavljen na spletni strani ASEF: <http://www.asef.net/visiting-usa>. Rok za oddajo prijav je 15. 2. 2019. Morebitna vprašanja lahko pošljete na info@asef.net.

Fundacija ASEF štipendira slovenske študente in Američane slovenskih korenin za 10-tedenske poletne raziskovalne obiske na vrhunskih univerzah in raziskovalnih institucijah izven Slovenije. Štipendijski program ASEF krepi sodelovanje in izmenjavo znanja med Slovenijo in odličnimi tujimi univerzami. ASEF nadarjenim slovenskim študentom omogoča, da se osredotočijo na raziskovanje in razvijejo svoje potenciale v največji možni meri.

Vabljeni k prijavi!

Vida Forčič, mag., strokovni vodja
Inštitut ASEF za izobraževanje in raziskovanje

Povejmo na glas

V novo leto z vedrino

Pod kar zajetnem delovnem predahu, ki so nam ga podarili božični in novoletni prazniki, lahko rečemo, da smo se spočili in da gledamo na komaj pričetno leto 2019 z lepšim pogledom in manj obremenjenosti. To je vsekakor zelo dobro, saj je dosti odvisno od tega, kako čutimo razmere, zadeve, opravila, obveznosti in probleme, saj če jih dojemamo kot težke in temne, nam to ne bo v korist, če pa jih sprejemamo kot obvladljive in v nekem smislu svetle, nam bo vse lažje. Z dosti manj skrbi bomo zasuti in bomo vse opravljali z večjo uspešnostjo in večjo prepričanostjo o srečnem izteku, tudi če bo kakšna preizkušnja hujša in kakšen izziv napadalen. Ob tem nemara kdo poreče, da na ta način predlagamo preveč preprosto rešitev, da torej nekako sanjarimo, ko pa so v obeh primerih zadeve takšne, kot so: naj gledamo nanje s svetlim prepričanjem ali zgolj z veliko skrbjo, v obeh primerih so problemi tisti, ki so, in jih ne moremo spremeniti. Šolarji bodo morali hoditi v šolo in vstajati zgodaj, učitelji in učiteljice se bodo morali na pouk dobro pripraviti, na cesti je dosti ali preveč prometa, parkirnega prostora ni lahko dobiti, prevelik mraz ni prijeten, trgovska središča so polna in prepolna, treba je k zdravniku, vedno ne moremo biti zdravi, in pri zdravniku so vrste, prijatelj, v katerega sem zaupal, se je odmaknil od mene, drugi me premalo upošteva, življenje je vse dražje in je skoraj nemogoče kaj privarčevati itd. itd. Res je, težave obstajajo, poleg tega mora vsak od nas opravljati svoje

naloge, tudi če nas to vedno ne navdušuje, a z vedrino, z dobro voljo jih rešujemo lažje in bolje. In to je še posebno dobra novica v teh časih, ko je splet neodpravljenih obremenitev sila obsežen, kar ima za posledico, da se ljudi namesto zaupanja v dobro polasča strah. Polasča se jih negotovost, vse bolj so ogroženi od tesnobe pred prihodnostjo in ta strah je v veliki meri zajel milijonske množice, kot ugotavlja letno poročilo Censis o Italiji. Strah pa je seveda popolno nasprotje vedrine, in če vedrina izpostavlja dobre možnosti, in to v vsakršni situaciji, strah obratno v vsakršni situaciji izpostavlja slabe možnosti, z nesrečnim koncem in tovrstno mračno podobo dodatno poveča do skrajnosti. In to človeka dobesedno ohromi ali pa v tem človeku že v množičnih razsežnostih zavлада panika, da se prične odločati, kot se nikoli ne bi odločal, če bi še premogel umirjenost. Pretirano prične varčevati ali se vrže v razsipništvo, predvsem pa podpira politiko, torej vzvod odločanja za vse, ki se ogreva za trde prijeme, te rešuje skrajno hitro in neuravno-vešeno in se na vseh ravneh spogleduje s silo ter med ljudmi ruši prej urejene medsebojne odnose. Zato v novo leto z vedrino, s svetlim prepričanjem, z lepim odnosom do bližnjih in oddaljenih, ker je to dobro in rodi samo dobro in lahko v dobro vseh premosti tudi največje težave, toliko bolj pa verjame v srečne trenutke vseh z vsemi, kar je gotovo daleč največja dobrina.

Janez Povše

S 1. strani

Tradicionalni Dan emigranta

V imenu krovnih organizacij Slovencev, SKGZ in SSO, na Videmskem in širše v Italiji je spregovoril Alan Cecutti, župan beneške občine Tipana in predsednik beneške Kmečke zveze, ki je podrobno analiziral stanje Beneških Slovencev danes. Dejal je, da stanje ni spodbudno: "Pri popisu leta 1951 je deset občin v videmski pokrajini, ki so bile nekoč 'po-

naprej slabša; k temu je treba prišteti izseljevanje iz potrebe ali zaradi boljših delovnih pogojev".

Nadaljeval je, da so vsem znani razlogi, "ki so pripeljali do takega položaja: pomanjkanje delovnih mest, izseljevanje, razkosavanje posesti, zlasti pa "manjvrednostni kompleks", ki so ga rodile politične izbire, zaradi katerih je hriboviti svet postal

področja. Drugič: tesneje sodelovati, učiti se iz vzajemnih izkušenj, izmenjavati si dobre prakse in opozarjati ljudi na višjih položajih (v državi in deželi), da so za probleme teritorija potrebne sistemske rešitve; določiti je treba skupne cilje in jih izvesti v koordiniranih razvojnih projektih, ki naj bodo zlasti osredotočeni na mladino, turistično podjetništvo, polje-

delstvo, razvoj javnih služb in mobilnost". Takrat so si zadali cilj: "Ovrednotiti in zaščititi ozemlje, energijo, turizem, podeželski in gozdni razvoj, komunikacije, razvoj in podporo gospodarstvu in podjetništvu, varnost teritorija in družbeno povezanost. Novo čezmejno

združevanje uvaja popolnoma nov način razmišljanja o pojmih teritorij in prebivalstvo: na italijanski strani šteje prebivalstvo občin, ki so pristopile k pobudi, 33.208 ljudi na 990 kvadratnih kilometrih; na slovenski strani pa je 24.327 prebivalcev na 1.042 kvadratnih kilometrih. Gre torej za skupno število 57.535 prebivalcev na ozemlju, ki meri 2.302 kvadratnega kilometra". Po njegovem mnenju je to mor-

Piero Mauro Zanin

Alan Cecutti

Minister Peter Česnik

polnoma slovenske' (Bardo, Dreka, Garmak, Podbuniesac, Rezija, Sauodnja, Sriednje, Svet Lienart, Špietar, in Tipana), število 24.180 prebivalcev. Prvega januarja lani je od teh ostalo le še 7.556 ljudi. Od časa popisa leta 2011 do danes se je v teh desetih občinah število prebivalcev zmanjšalo še za drugih 719 enot. To je skoraj za deset odstotkov v pičlih sedmih letih! Naravni saldo, to se pravi razlika med rojenimi in umrlimi, se še

služabnik nižine, ozemlje je bilo izkoriščeno na kolonialističen način, slovenski jezik in kultura pa sta bila zasramovana". Alan Cecutti je bil sam med pobudniki t. i. "grozda-clusterja", povezovanja s slovenskimi občinami ob meji, in o tem je povedal: "Ko smo se pred letom dni upravitelji obmejnega področja srečali v Kobaridu, smo odobrili tri akcijske smeri. Prvič: zadržati prebivalstvo na teritoriju in ponovno oživiti obrobna

V prvi vrsti sta poleg ministra Česnika tudi Walter Bandelj in Rudi Pavšič

da zadnja priložnost, da se "oživi stanje Nediških in Terških dolin ter Doline Rezie". Optimistično je končal z besedami: "Konec koncev je torej položaj naše skupnosti kritičen. Prepričan pa sem, da imamo vse možnosti za zagon tako pričakovane preobrata v naši skupnosti še v rokah. Zaslutili smo že pozitivna znamenja iz javnih ustanov, pa tudi voljo krajevnih dejavnikov, da ne bi bilo popuščanja. To je bitka za življenje naših ljudi in naše zemlje. Izplača se, da jo bijemo prav do konca". V imenu deželne uprave Furlanije Julijske krajine je na Dnevu emigranta spregovoril predsednik deželne sveta FJK Piero Mauro Zanin, ki je dejal, da je dežela FJK v bistvu sestav-

ljena iz narodnih manjšin in si bo tudi sedanja politična garnitura, ki vodi deželo FJK, prizadevala, da jih zaščiti in ovrednoti. Še posebej je Zanin izpostavil pomen, da politika naredi take razmere, da se bo preprečil nadaljnji demografski padec v Beneški Sloveniji in drugod, sicer je dežela FJK sama obsojena

na smrt. Beneškim Slovincem je kot sin emigrantov čestital, da ohranjajo spomin na težka leta, ko so se ljudje množično izseljevali iz Beneške Slovenije in Furlanije. Dejal pa je, da je treba danes poskrbeti za mlade; politika mora ustvariti pogoje za delo, mladi pa morajo biti dejavni členi preporoda za ta območja. Letošnjega Dneva emigrantov se je udeležilo veliko županov in drugih političnih predstavnikov z obeh strani državne meje, pa tudi vrsta kulturnikov in političnih predstavnikov z Goriškega in Tržaškega.

Kulturno dogajanje na prireditvi so soustvarili mladi pevci, ki so nastopili na festivalu Senjam beneške pesmi, in Beneško gledališče s komedijo *Glavna vaja* Alda Nicolaja, ki jo je v beneško narečje preli Adriano Gariup, režiral pa Gregor Geč. Režiserju je pomagala Emanuela Cicigoi, igrali pa so Michele Qualizza, Graziella Tomasetig, Ljuba Crai-nich, Dario Martinig, Maurizio Trusgnach ter Erika Balus.

S 1. strani

"Ponosno naprej!"

Tudi v prihodnje bo Slovenska skupnost tkala odnose med Deželo FJK in Republiko Slovenijo, tako lahko že zdaj povem, da bomo imeli januarja dva pomembna dogodka, in sicer obisk guvernerja dežele Furlanije Julijske krajine Massimiliana Fedrige v Ljubljani in predsednika Državnega zbora republike Slovenije Dejana Židana v Trstu v dežel-nem svetu", je dejal Igor Gabrovec, ki je sicer v dolgem uvodu predstavil nelahek položaj slovenske na-

narodno skupnost, za kar pa bi bile potrebne ustavne spremembe. Igor Gabrovec se je zahvalil senatorki Tatjani Rojc za izjemno dobro sodelovanje, opozoril pa je na nevarnost, da v primeru zmanjšanja števila poslancev in senatorjev v Rimu ne bomo imeli več slovenskega predstavnika.

Potrdil je stara in utečena politična zavezništva in dejal, da niso pri SSK v navezi z Ligo. Povedal je, da je Slovenska skupnost zmerna, demokratična, zbirna stranka in neideo-

ke na zadnjih deželnih volitvah, ko je bila na Goriškem SSK prva stranka v treh občinah in peta širše na Goriškem, naglasil je potrebo po pogovarjanju in dogovarjanju z vsemi političnimi akterji, predvsem pa izpostavil dejstvo, da se vse bolj uveljavlja negativna slika politike, kar je seveda izjemno slabo. Politika je vendarle tista, ki sooblikuje, določa in omogoča boljše zasebno in javno življenje, je dejal Julijan Čavdek, ki je še izpostavil bojazen, da bo vse manj ljudi šlo v politiko, če se bo ta težnja omalovaževanja političnega dela in politikov nadaljevala. Po njegovem mnenju bi se morali pri stranki posvetiti predvsem mladim, ki bi morali vedeti, da

Peter Močnik, Marko Pisani, Igor Gabrovec in Julijan Čavdek

rodne manjšine v Italiji, ki nima zamenjane političnega zastopstva na nobeni ravni, ne na občinski, ne na deželni in še manj v Rimu. Igor Gabrovec je umirjeno tudi povedal, da se stranka Slovenska skupnost drži političnih dogovorov. Omenil je tudi težave, ki zdaj pestijo Demokratsko stranko, a obenem tudi dejal, da ne sklepajo nobenih novih povezav z Ligo, čeprav so odprti za vsa dogovarjanja, ker se pač časi spreminjajo. Gabrovec je spregovoril tudi o dejstvu, da vse več slovenskih ljudi v Furlaniji Julijski krajini ne voli več tako, kot so pred leti, ampak se odločajo tudi za nove politične stranke, s čimer mora seveda tudi Slovenska skupnost računati. SSK se zavzema za zamenjano politično zastopstvo, želeli bi si, da bi Italija uredila zadeve tako, kot jih je Republika Slovenija za italijansko

loška in da tudi v prihodnje hoče služiti in biti odraz predvsem slovenske narodne skupnosti v Italiji. Predsednik stranke Slovenska skupnost Peter Močnik je v svojem posegu izpostavil, da bomo v prihodnje morali biti budni, ko se v Italiji sprejemajo zakoni, ki nam krčijo pravice, če jih že ne izničujejo, in to tako na šolskem, ekonomskem kot kulturnem področju. Opozoril je na pomen jezika in na zadnja dogajanja v šoli s slovenskim učnim jezikom, še posebej je opozoril na pismo 102 slovenskih šolnikov, ki opozarjajo na novost, da bodo morali slovenski šolarji odslej na maturi pisati slovensko in italijansko nalogo, kar je lahko nevaren precedens za naprej.

Tajnik stranke Slovenska skupnost Julijan Čavdek je v svojem posegu naglasil predvsem dober izid stran-

politika ni grda, ampak je še vedno odločilna pri upravljanju in vodenju javnega življenja. Tajnik stranke Slovenska skupnost za Tržaško Marko Pisani pa je opozoril na pomladne volitve v treh občinah na Tržaškem, ki bodo velik izziv tudi za Slovensko skupnost, ki išče sogovornike in partnerje, zaveznike.

"Že zdaj bi se radi povezali, da se nam ne bo zaradi prevelikega odlašanja ponovil primer zadnjih volitev v Devinu - Nabrežini, kjer smo pogoreli zaradi prepočasnih dogovarjanj; Zgonik je znana anomalija, v Dolini pa bo potrebno največ dela", je bil jasen Marko Pisani, ki se je ob koncu svojega kratkega posega izrecno zahvalil vsem "našim predstavnikom po našem območju, brez katerih bi bilo naše delo nemogoče".

S 1. strani

Sodelovanje je odlično!

Rudi Pavšič je izpostavil nove razmere; dejal je, da krovni organizaciji odlično sodelujeta, "bistvenih razlik ni, razhajanj tudi ne, ideoloških ovir ni več", zato bi po njegovem nastopil čas, da bi imeli samo eno krovno organizacijo. Walter Bandelj je govoril o dobrem sodelovanju, a na to Pavšičevo ponudbo ni izrecno odgovoril, pristavil pa je, da novi časi zahtevajo več skupnega sodelovanja in hitre ukrepe, predvsem pa je naglasil potrebo po vključevanju mladih v slovenske organizacije.

Oba predsednika sta izrazila tudi veliko zaskrbljenost zaradi zapletov in nejasnosti v slovenskem šolstvu po nedavni vesti, da bodo morali slovenski šolarji na maturi poleg slovenske pisati tudi italijansko nalogo, kot sta tudi nakazala boljše rešitve, ki bi jih lahko uvedla Republika Slovenija v odnosu do narodne manjšine v Italiji. Prisotnim sta predsednika povedala, da bosta imela s predstavniki slovenske šole v kratkem sestanku, ker slovensko šolstvo ne more biti prepuščeno samo sebi. Pismo 102 profesorjev, ki poučujejo na šolah s slovenskim učnim jezikom v Italiji, pa je živ dokaz, da se je s šolsko problematiko potrebno neposredno in dejavno ukvarjati in reševati probleme sproti, sicer bo lahko prepozno.

Kot izjemno uspešen skupni projekt sta predsednika izpostavila zbiranje podpisov na evropski ravni za priznanje narodnih manjšin, t. i. Minority SafePack. Povedala pa sta tudi, da skupen urad za javno uporabljanje slovenščine *Zajezik* zelo dobro deluje, spregovorila sta tudi o vračanju Narodnega doma v Trstu pri Svetem Ivanu, uporabi Trgovskega doma v Gorici ter o težavah, ki so še prisotne pri ponovni pridobitvi celotnega Narodnega doma v

Trstu, napovedala pa sta tudi skorajšnji začetek gradnje Stadiona 1. maja. Oba sta se tudi strinjala, da bi se morali v sami narodni skupnosti poenotiti glede skupnega političnega nastopanja, najti take rešitve, ki bi odgovarjale današnjim potrebam, naglasila potrebo po mladih silah v organizacijah slovenske manjšine. Pavšič je dejal, da ves sistem slovenske organiziranosti, tak, kot je, v prihodnje ne bo mogel obstajati, zato bi ga morali spremeniti,

Rudi Pavšič in Walter Bandelj

medtem ko je Bandelj ponovil dejstvo, da bi se morali zavzemati za zagotovljeno politično zastopstvo na vseh ravneh po zgledu iz Slovenije.

Walter Bandelj je kolegu Rudiju Pavšiču čestital za 21 let vodenja SKGZ, Pavšič je namreč povedal, da meseca marca odhaja z mesta predsednika te krovne. Oba pa sta izrazila prepričanje, da bosta krovni tudi v prihodnje dobro sodelovali.

Walter Bandelj je ob koncu svojega posega izrazil potrebo po nekem skupnem simbolu za vso narodno skupnost v Italiji, po zgledu Južnotirolcev; oba predsednika sta sklenila, da bosta za ta simbol, logo, v kratkem razpisala javni natečaj, kot sta tudi obljubila skorajšen izid skupne publikacije o Slovencih v Italiji.

Tekst in fotografije: Jurij Paljak

Poslanica svetega očeta Franciška za svetovni dan miru 2019

Dobra politika v službi miru (1)

1. "Mir tej hiši!"

Ko je Jezus razposlal apostole oznanjat evangelij, jim je rekel: "V katerokoli hišo pridete, recite najprej: 'Mir tej hiši!' In če bo v njej prebival miroljuben človek, bo na njem počival vaš mir; če pa ne, se povrne k vam" (Lk 10,5-6).

Prinašanje miru je osrednja naloga Kristusovih učencev. Ta dar je namenjen vsem, možem in ženam, ki upajo v mir sredi drame in nasilja človeške zgodovine. "Hiša", o kateri govori Jezus, je vsaka družina, vsaka skupnost, dežela in celina v svoji edinstvenosti in zgodovini. Predvsem pa je to vsak človek, brez razlike in zapostavljanja. To je tudi naša "skupna hiša", naš planet, na katerega nas je Bog postavil, da na njem prebivamo, in za katerega smo dolžni skrbeti.

To naj bo tudi moje voščilo ob začetku novega leta: "Mir tej hiši!"

2. Izzivi za dobro politiko

Mir je podoben upanju, o katerem govori pesnik Charles Péguy. Je kakor nežen cvet, ki si prizadeva, da bi se razcvetel sredi skalovja nasilja. Vemo, da uveljavljanje moči za vsako ceno povzroča zlorabe in krivice. Politika je osnovno sredstvo za oblikovanje družbene zavesti in človeških dejavnosti, vendar pa, če tisti, ki se z njo ukvarjajo, tega ne razumejo kot služenje človeški skupnosti, lahko postane sredstvo nasilja, zapostavljanja in celo uničevanja.

Jezus pravi: "Če kdo hoče biti

prvi, naj bo izmed vseh zadnji in vsem služabnik" (Mr 9,35). Papež sv. Pavel VI. je poudaril: "Resno jemati politično urejanje – na njegovih različnih krajevnih, pokrajinskih, državnih in ves svet obsegajočih področjih – pomeni pritrjevati nalogi človeka, in sicer vsakega človeka, da spozna, kaj je in koliko je vredna svobodna izbira, ki mu je dana na voljo, in da tako prispeva svoj delež k uresničevanju blaginje svojega kraja, naroda in človeštva" (Pavel VI., Apostolsko pismo Ob osemdesetletnici, 14. maja 1971, 46).

Dejansko sta politična dejavnost in odgovornost stalni izziv za vse, ki sprejemajo nalogo služiti lastni deželi, skrbeti za njene prebivalce in ustvarjati razmere za dostojno in pravično prihodnost. Če se politika uresničuje na temeljnem spoštovanju življenja, svobode in človekovega dostojanstva, lahko postane odlična oblika ljubezni.

3. Ljubezen in človeške kreposti, ki so potrebne za službo človekovih pravic in miru

Papež Benedikt XVI. je zapisal: "K tej ljubezni je v skladu s svojim poklicem in svojim vplivom v polisu poklican vsak kristjan. /.../ Ko prizadevanje za skupno dobro razvema ljubezen, zmore storiti več kot zgolj svetno ali politično prizadevanje. /.../ Ko človekovo delo na zemlji navdihuje

ljubezen, prispeva k zidanju tistega vesoljnega Božjega mesta, h kateremu je usmerjena zgodovina človeške družine". V tem načrtu se lahko prepoznavajo vsi politiki katere koli kulturne ali verske pripadnosti, ki si skupaj prizadevajo za dobro človeške družine s tem, da uresničujejo

človeške kreposti, ki so del pristne politične dejavnosti: pravičnost, enakost, medsebojno spoštovanje, iskrenost, poštenost, zvestoba.

V tej zvezi je primerno spomniti na "blagor politikov", ki jih je predlagal vietnamski kardinal Francois-Xavier Nguyen Van Thuan, ki je kot zvest pričevalec za evangelij umrl leta 2002.

– Blagor politiku, ki ima močno zavest in globoko spoznanje svojega poslanstva.

– Blagor politiku, čigar osebnost izraža verodostojnost.

– Blagor politiku, ki dela za javni

blagor in ne za lastno korist.

– Blagor politiku, ki je zvest.

– Blagor politiku, ki dela za edinost.

– Blagor politiku, ki si prizadeva za uresničitev korenitih sprememb.

– Blagor politiku, ki zna poslušati.

– Blagor politiku, ki ne pozna strahu.

Vsak nov mandat, vsako prenehanje mandata, vsaka doba jav-

4. Napake politike

Poleg kreposti, žal, tudi v politiki ne manjka napak, ki izhajajo bodisi iz osebne nesposobnosti bodisi iz pokvarjenosti okolja in ustanov. Vsem je jasno, da napake političnega življenja uničujejo verodostojnost ustanov, znotraj katerih se dogajajo, ter škodujejo ugledu, odločitvam in dejavnostim ljudi, ki se s tem ukvarjajo. Te napake slabijo ideal pristne demokracije, so sramota za javno življenje in nevarne za javni mir: korupcija v svojih nešteti oblikah nezakonitega prilaščanja javnih dobrin ali razvrednotenja oseb, zanikanje pravic, kršitev družbenih pravil, nezakonito bogatenje, uveljavljanje oblasti z močjo ali pod samovoljno pretvezo "višjih interesov", težnja po ohranjanju oblasti, ksenofobija in rasizem, zavračanje skrbi za naravo, nedopustno izkoriščanje naravnih virov zaradi neposredne koristi, preziranje tistih, ki so bili prisiljeni v izgnanstvo.

5. Dobra politika pospešuje udeležbo mladih in zaupanje v družega

Ko želi politična oblast zavarovati le koristi nekaterih privilegiranih posameznikov, je prihodnost ogrožena. Mladi lahko zapadejo v malodušje, kajti obsojeni so na življenje na obrobju družbe in nimajo možnosti za udeležbo pri načrtovanju prihodnosti. Ko pa se, nasprotno, politika konkretno zavzema za spodbujanje talentov mladih in njihove poklicnosti, ki težijo k uresničenju, se mir razširi v zavest in na obra-

ze. Gre za dinamično zaupanje, s čimer hočemo reči, "zaupam vate in verjamem s teboj" kot možnost, da skupaj delamo za skupni blagor. Politika ustvarja mir, če priznava darove in sposobnosti vsakega človeka. "Kaj je lepšega, kot je odprta dlan? Dana nam je od Boga za darovanje in prejemanje. Bog ni hotel, da z njo ubijamo (prim. 1 Mz 4,1ss) ali povzročamo trpljenje, marveč da ozdravljamo in pomagamo živeti. Poleg srca in razumnosti tudi roka lahko postane instrument dialoga".

Vsak lahko prispeva svoj kamenček h graditvi skupnega doma. Pristno politično življenje, utemeljeno na pravu in poštenem dialogu med subjekti, se prenavlja na prepričanju, da vsaka ženska in vsak moški ter vsaka generacija skrivajo v sebi obljubo, ki more sprostiti nove odnose, intelektualne, kulturne in duhovne sile. Takšno zaupanje ni nikoli lahko, kajti človeška razmerja so zapletena. Zlasti v današnjih časih živimo v ozračju nezaupanja, ki korenini v strahu pred drugim in neznanim, v bojazni, da bi izgubili lastne ugodnosti. To se kaže, žal, tudi v politiki, ko se oklepamo zaprtosti ali nacionalizma, ki postavlja pod vprašaj bratstvo, katerega globalizirani svet še kako potrebuje. Danes bolj kot kdaj koli prej naše skupnosti potrebujejo "delavce miru", pristne poslance in pričevalce Boga Očeta, ki želi dobro in srečo človeškemu rodu.

/ dalje

Zakaj je prišlo do takega stanja?

Kje je kriza v naši Cerkvi

V januarju se vsako leto seznanjamo z najrazličnejšimi bilancami o prehojenem letu. Sem spadajo tudi cerkvene statistike. Če smo iskreni, vidimo, da Cerkve doživlja krizo, ne samo z obiskom pri bogoslužju, ampak tudi drugje, še zlasti pri nekaterih zakramentih. Krizo zasledimo tudi pri duhovnih poklicih, ne samo pri moških, ampak tudi pri redovnicah. Rahel vzpon beležimo pri sestrah, ki so v kontemplativnih redovih, tu je kar veliko poklicev.

Ob vsem tem se sprašujemo: "Zakaj je prišlo do takšnega stanja v Cerkvi"? Na to vprašanje imamo zelo veliko odgovorov, ki so utemeljeni, pa tudi ne. Nekateri trdijo, da so bila v zgodovini Cerkve vedno neka nihanja. Bili so časi, ko se je veliko ljudi oddaljilo od nje, in tudi časi, ko je bila Cerkve za ljudi privlačna. Papež Francisek opozarja na tragedijo ljudstev, ki se hočejo znebiti Boga, da bi živeli brez njega. Evropska zahodna kultura bi tako doživela dramo z neslutnimi posledicami. Ciničen ateističen komunizem v vzhodni Evropi je pri tamkajšnjih narodih izkusil polom ideološke odpovedi Boga, po padcu komunizma pa se je odpoved Boga nadomestila z divjim materializmom. Tega ne vidimo danes samo v Sloveniji, ampak v vse država, v katerih je prevladovala rdeča zvezda. Kaj pa v našem zamejstvu? Div-

ji materializem, kot ga imenuje papež, je bil po koncu druge svetovne vojne pri nas močno prisoten. Zakamufliran je bil s takšnimi in drugačnimi napadi na komunizem, kar je marsikomu prišlo prav, ker je imel za-

jenemu zdravilu. Cerkev brez Boga je opotekajoča se ladja, ki pluje od viharja do viharja. Iz zgodovine Cerkve vemo, da krize Cerkve nikoli ne moremo ločiti od krize Boga. Cerkve brez Boga se sesuje, kot se sesujejo domino kocke.

To se vidi, ko se ne zavedamo nadnaravne vezi, ki je med Cerkvijo in Kristusom. Tisti, ki neupravičeno vsevpred kritizirajo delovanje Cerkve, kot tudi posameznikov, ki v Cerkvi opravljajo kakršno koli službo ali so z njo povezani, ne zavedajo pa se, da je njihovo početje zelo zgrešeno in tudi slabo, ne samo za Cerkve, pač pa tudi zanje.

Če se naše zamejske cerkve praznijo, se ne praznijo samo zato, ker nas je vedno manj, ampak tudi in predvsem zato, ker je pri nas kar veliko ljudi, ki bi radi imeli Cerkev po svojem okusu, po lastnih željah in potrebah, ne pa Cerkev, v kateri je Bog na prvem mestu. Imamo vse mogoče ustvarjalce ali pobudnike, ki so ali celo še skušajo narediti Cerkev privlačno, bolj razumljivo, zato skušajo vključevati vedno več ljudi, še zlasti v bogoslužje, istočasno pa pozabljajo, da je bogoslužje namenjeno Bogu. Imamo bogoslužja, ki so podobna veseliam, operetam ali gledališkim igram. Od takih obredov se verniki vrnejo domov, ne da bi Boga osebno srečali, še manj ga "slišali v globini svojega srca". Čim večkrat se moramo srečati z Bogom, še zlasti pri bogoslužju, da bi doumeli, da brez osebnega srečanja, ki se nam ponuja zlasti pri liturgiji, se stanje po naših župnijah ne bo spremenilo.

Ambrož Kodelja

ZAKAJ PRAV JEZUS? (51)

PRIMOŽ KREČIČ

Jezus se je spremenil pred apostoli

Dogodek spremenjenja na Gori predstavlja središčno mesto v sinoptičnih evangelijih, ker je postavljen med prvo in drugo Jezusovo napoved o trpljenju, (Mr 9,2-13) ki ga je čakalo v Jeruzalemu, obenem pa je napoved njegovega zmagoslavnega prihoda v slavi. (Dan 7) O tem govori trije evangelisti in Drugo Petrovo pismo. Tu je Jezus predstavljen v njegovi osebi in skrivnosti, pred tremi izbranimi apostoli razkrije svojo prihodno poveljano človeškost. V Zahodni tradiciji so ta dogodek razlagali kot napoved in predpodobo Velike noči. Sveti Gregor Veliki piše, da je namen Jezusovega spremenjenja, da bi presunil srca apostolov pred pohujšanjem križa. (Traktati) V Vzhodnem izročilu ima dogodek spremenjenja bolj samostojni pomen in se nanaša na skrivnost Jezusove osebe ter njegovega bogočloveškega življenja. Ko je bilo neizogibno Jezusovo soočenje s tedanjo judovsko religijo in njeno okosteno tradicijo, se je Jezus bolj posvetil svojim učencem in jih vodil v skrivnost njegovega odrešenjskega poslanstva ter osebe. Skušal jim je postaviti pot trpljenja kot vstopno mesto za vstajenje in odrešenje.

Jezus je spremenil svoj obraz in telo pred apostoli, da bi jih pripravil za težke dneve trpljenja in bi ga po vstajenju prepoznali z novim poveljanim obrazom. Evangelista Marko in Matej pravita, da se je spremenil pred apostoli. (Mr 9,2; Mt 17,2) Matej pravi, da se je zasvetil njegov obraz kot sonce. Luka ne uporablja izraza spremenjenje, pozoren pa je na to, da se je Jezus spremenil med molitvijo. (Lk 9,29) Pomembno je, da Jezus ni dobil svetlobe od zunaj, ampak je svetil s svetlobo, ki je bila v njem. Sprememba se je poznala tudi na obleki, ki je postala kot bela luč. (Mt 17,2) Tudi Knjiga razodetja govori o beli obleki. (Raz 6, 11) Luka pravi, Palamas pravi, da so apostoli videli Jezusovo slavo. Sveti Gregor pravi, da je bilo Jezusovo telo kot zvezda, ki je bilo istočasno deležno pobožanstvenja in izžarevanja Božjega sijaja.

Drugi del te pripovedi se nanaša na Jezusov pogovor z Mojzesom in Elijem, ki sta predstavljalata starozavezne napovedi postave in prerokov. Apostolom sta skušala pomagati pravo podobo

o Bogu, ki se je razodela že Mojzesu na Sinaju in so jo oznanjali preroki. Mojzes in Elija sta pomagala apostolom sprejeti Božjo slavo, ki bo šla skozi trpljenje, ponižanje in smrt. Trije apostoli, ki so ga spremljali na Gori, so bili prisotni tudi kasneje v Getsemanskem vrtu in pričeli njegove šibkosti. Na Gori so stopili v skrivnost Jezusove slave, v vrtu Getsemani pa naj bi se naučili sprejemati Jezusovo sporočilo, da smrt in trpljenje nista nekaj nesmiselnega, ampak moreta postati vstop v načrt Božje in človeške ljubezni. Luka pove, da sta se Mojzes in Elija pogovarjala o izhodu, ki se bo končal v Jeruzalemu. Od izhoda iz Egipta je bila ta tema priljubljena za spomin in duhovnost v Izraelu. Poleg tega spomina je bil pogovor Jezusa z Mojzesom in Elijem usmerjen v prihodnost, slavo in vstajenje. Jezus je na Gori spremenjenja zažarel kot središče vesolja, usmerjen k slavi

vstajenja ter drugemu prihodu na svet in sijaju poveljanih. Pokazal se je tudi kot središče časov in svetov, v njem je življenjska povezava božjega in človeškega, ki so jo učenci zasluhtili ob njegovi osebi in njem spremenjenju na Gori. Veliki antropolog in teolog Teilhard de Chardin je zapisal, da je

spremenjenje najlepša skrivnost krščanstva, praznik, ki izraža prav vse, kar je on veroval in pričakoval, to je spremenjeno veselje v Kristusu.

V pripovedi o Jezusovem spremenjenju na Gori je pomemben glas Nebeškega Očeta iz neba. Matej je izčrpno zapisal te besede: "Ta je moj ljubljeni Sin, nad katerim imam veselje, njega poslušajte!" (Mt 17,5) Luka pa pravi: "Ta je moj ljubljeni Sin, moj Izvoljenec, njega poslušajte!" (Lk 9,35) Sveti Peter poudarja, da so ta glas slišali prihajati iz nebes, ko so bili z njim na Gori. (2 Pt 1,17-18) Očetovo veselje nad Jezusovo zvestobo je podobno veselju pri krstu, kjer je Oče povedal, da je Jezus ljubljeni Sin, ki ga je zelo vesel. Pri spremenjenju je še dodatno povabilo k poslušanju Jezusa. Pri krstu je Jezus sprejel poslanstvo Božjega služabnika, o katerem so govorile napovedi prerokov in zahteve postave. V Jezusovem daru življenja so našle svojo dopolnitev zahteve postave in zvestoba zavezi z Bogom. V tem bo zasijala njegova slava, ki se je predhodno pokazala pri spremenjenju.

Pismo iz Ugande

Božično voščilo misijonarja Danila Lisjaka

Dragi prijatelji, cenjeni dobrotniki!

Lep pozdrav vsem z bregov Nila na severu Ugande. Pri nas je čas žetve, ki se lepo vklaplja v božično veselje Afrike, kjer so otroci naši dnevni sopotniki.

Prihodnje leto bo pri nas čez 600 birmancev! 3 skupine deklic po 120 in skupina dečkov, približno 150, se po en teden zberejo pri fari za katehumenat. 3-4 krat v dveh letih. Ta teden je že drugi; dva še po novem letu do 20. 1. Dvajset podružnic tudi mesečno obiščemo trije duhovniki. Katehisti-poročeni laiki pomagajo ob nedeljah, ko ni duhovnika. Vsak mesec je vsaj eno žegnanje na podružnicah

do 25 km oddaljenih s slabimi potmi.

Veselim se dograditve nove osnovne šole, ki je dar slovenskih otrok iz Trikraljevske akcije. Arhitektka Katja, ki dela načrte že vrsto let za 'boglonej', je določila žive barve, ki zaživijo v soncu. 11 novih ra-

v veselje naših otrok.

Prihodnje leto gremo v nov zdravstveni center - mini po-deželsko bolnišnico, ki jo bodo upravljale naše sestre 'Caritas sisters' iz Južne Koreje. Radio Ognjišče je poklonil Pustno sobotno iskrico 2. 3. 2019 finančni podpori temu projek-

tu. Naši župljani so takoj po našem prihodu prosili za zdravstveni center za otroke in matere na področju, ki šteje 30.000 ljudi in veliko šol. Verjetno bo kdo od vas tisti dan z maso na obrazu v Šentvidu v Škofijskih zavodih!! Čakamo obisk Ognjišča takoj po novem letu. Ravnatelj Misijonskega središča Slovenije bo blagoslovil 20. 1. 2019 novo šolo, ki jo vidite na sliki.

zredov, upravna stavba, skladišče in sanitarije so lepa žetev

nije bo blagoslovil 20. 1. 2019 novo šolo, ki jo vidite na sliki.

Oktober me je prisilil v domovino na zdravljenje išiasa. Župnija Ankaran in dobri ljudje so me v treh tednih 'poštimali'! Bog jim povrni!

Pejmo v Betlehem! Iskat Jezusa v skromni štali. Preprosto kot modri z Jutrove dežele. Usedimo se pred jaslice. Napišimo ali 'preberimo' svojo zgodovino. Tam se srečamo in vam stisnem roko in voščim za Božič blagoslova miru in zdravja. Duhovno povezani. Hvala, ker stojite za našim delom tu z darovi. Slovenski otroci so dobri graditelji misijonov, ker jim ljudje zaupajo. Hvala Radiu Ognjišče; boglonej vsem vam, ki ste to pisanje brali. Zbogom!

Danilo Lisjak, Gulu Uganda

Bodimo zares kristjani

Sveti oče ostro nad hinavščino!

Vsredo, 2. januarja, je sveti oče imel prvo letošnjo splošno avdienco v avli Pavla VI. in je spet poskrbel, da bomo o njegovih besedah govorili ali pa jih zamolčali, kot to počne večina časopisov, tudi katoliških, žal. In vendar je spet zadel v živo!

"Ljudje, ki hodijo v cerkev, so vse dni v cerkvi in potem živijo in sovražijo druge in jih opravljajo, so pravi škandal,

Torniellija za uredniškega direktorja Dikasterija za komunikacijo in prof. Andrea Monda za odgovornega urednika časnika L'Osservatore Romano. Vse te spremembe pričajo o tem, kako zahtevno delo ima papež Francišek pri prenovi Cerkve. Paolo Ruffini, direktor Dikasterija za komunikacijo, je ob teh imenovanjih dejal: "Imenovanje uredniškega direktorja in novega direktorja

pohujšanje; bolje je, če živiš kot ateist, kot da s svojim življenjem pričša proti krščanski veri!" Papež je še dodal: "Kristjan ni nekdo, ki si prizadeva biti boljši od drugih. Ve, da je grešnik kot vsi ostali. Kristjan je enostavno človek, ki se zaustavi pred novim gorečim grmom, pred razodetjem Boga, ki ne prinaša uganke o neizgovorljivem imenu, ampak ki pravi svojim otrokom, naj ga kličejo z imenom Oče, naj se pustijo prenoviti njegovi moči in naj odsevajo žarek njegove dobrote za ta svet, ki ga tako zelo žela, ki tako zelo čaka na dobre novice".

Po objavi te vesti smo spet ugotovili, kar že dolgo opažamo, to namreč, da nekateri katoliški mediji ne navajajo v celoti besed svetega očeta, ampak jih večkrat po svoje interpretirajo, omilijo, napišejo, kot se jim zdi po njihovi uvidevnosti prav. Tudi tokrat je bilo tako, žal. Vsem na očem je dejstvo, da ima papež Francišek zaradi svojega prizadevanja, da bi prenovil Cerkev, predvsem pa rimsko kurijo, velike, pravzaprav velikanske težave, nekateri mu nasprotujejo javno, veliko več pa jih je, ki hinavsko delujejo proti njemu zahrbtno. In zato se ne smemo čuditi nad dejstvom, da sta prav ob koncu leta odstopila direktor in namestnica direktorja Tiskovnega urada Svetega sedeža. Papež Francišek je namreč v ponedeljek, 31. decembra, sprejel odpoved direktorja in namestnice direktorja Tiskovnega urada Svetega sedeža Grega Burka in Palome García Ovejero in imenoval za direktorja ad interim Tiskovnega urada Svetega sedeža Alessandra Gisottija, dosedanjega koordinatorskega za družabna omrežja Dikasterija za komunikacijo. Burka in Ovejero je imenoval sveti oče leta 2016. Papež Francišek pa je pred koncem leta tudi imenoval dr. Andrea

časnika L'Osservatore Romano sta dva pomembna koraka v procesu reforme vatikanskih medijev, ki mi ga je pred nekaj meseci zaupal sveti oče z imenovanjem za prefekta Dikasterija za komunikacijo. Pripeljati do enosti pluralnost jezikov in da se pri tem ne izgubi ničesar od njihovih posebnosti, je naloga, ki nam je vsak dan zaupana. Njen vzvišeni izvor pa je za vsakega, ki kot mi v nekem smislu izvaja obrtniško delo, v prvem pismu sv. Pavla Korinčanom: "Različna so dela, isti pa je Bog, ki dela vse v vseh" (1Kor 12,6).

Andrea Tornielli in Andrea Monda imata skupno to, da sta časnikarja, ki gledata onkraj videza stvari in znata usklajevati pluralnost jezikov, značilna za naš čas, z enostjo misli in oseb, ki znajo poglobiti in znajo poslušati". Ob koncu tega skromnega zapisa moramo dodati še podatek, da sta odstopa vzbudila veliko ugibanj, komentarjev in tudi natolcevanj, predvsem pa sta prišla v čas, ki je še posebej pomemben za Cerkev, sveti oče bo namreč februarja v Rimu gostil predsednike škofovskih konferenc z vsega sveta, da bodo skupaj in medijem na očeh spregovorili o škandalu, pohujšanju ter zločinskih grehih pedofilije v Cerkvi. Prav tako pa bo papež Francišek kmalu šel v Panamo na Svetovni dan mladih, kot bo tudi obiskal Združene arabske emirate. Sveti oče pa je pred kratkim javno pohvalil vse tiste časnikarje, ki so razkrili spolne in pedofilske škandale v Cerkvi, in se jim zahvalil ter zelo jasno povedal, da se morajo take spolne zlorabe vedno in povsod prijaviti sodstvu. Morda tudi zato lahko razumemo, zakaj nas papež Francišek vsako nedeljo znova po angelskem češčenju prosi, naj molimo zanj.

JUP

SD Sončnica / Zakonca Čerin na dekanijem dnevu družine v Štandrežu

Zavedajmo se pasti denarja!

Kaj je družina? "Družina je zavest, da nas Bog ljubi in da to ljubezen darujemo drug drugemu". To je med drugim povedal g. Karel Bolčina, štandreški župnik in vikar za slovenske vernike v goriški nadškofiji, v homiliji med praznično mašo 30. decembra 2018, na praznik Sv. Družine, v štandreški farni cerkvi, ki so jo napolnili verniki, zlasti družine z otroki iz različnih slovenskih župnij na Goriškem. Skupnost družin Sončnica je namreč v sodelovanju s štandreško dekanijo organizirala "Dan (svete) družine", lepo priložnost, ko so se - bolj ali manj mlade - družine lahko srečale in preživele nekaj prijetnih skupnih uric.

"Otroci se rodijo iz ljubezni matere in očeta. Če mati in oče razumeta, da sta ljubljena, bosta z ljubeznijo posredovala življenje", je še dejal župnik. Danes je demografska kriza, ker "premalo zaupamo Gospodu in zato ne čutimo Njegove ljubezni", zaradi česar te ljubezni ne moremo posredovati. Vsi, ki imamo očeta in mamo, smo "Božji otroci, ena družina" in "družine skupaj so ena velika Božja družina". Praznik Sv. Družine nas danes na poseben način spodbuja, da bi se zavedali, da nas Bog kot Oče ljubi; zato je potrebno, da to ljubezen darujemo drug drugemu v lastni družini in v skupnostih okrog nas. Praznovanje naj nas še bolj poveže in opogumi, da bomo iz te skupnosti tudi druge spodbujali k temu, da bi delili Božjo ljubezen, je navzoče spodbudil g. Karel, ki je ob koncu maše vsako družino posebej blagoslovil in ji poklonil podobo Svete Družine. Otroci pa so prinesli nekaj svojih igrač in jih darovali za manj srečne vrstnike.

Za starše je v prostorih župnijskega doma sledilo res zanimivo predavanje, neobičajno pričevanje Aleša in Marinke Čerin z naslovom *Denar v našem odnosu -*

zlo ali bogastvo? Gosta je predstavila odbornica Sončnice Marija Marušič Bandelj, ki je tudi izrazila željo, da bi dekanijski dan družine postal "nekaj lepega in tudi tradicionalnega". Aleš Čerin je znan predavatelj, podjetnik, skavt, bloger in še marsikaj. Skupaj z ženo sta starša štirih odraslih otrok in dedka, na Slovenskem znan voditeljski par zakonskih skupin in karizmatičen pričevalski par društva Družina in Življenje.

"Denar je centralni pojav v našem življenju", je malo izzivalno začel svoj poseg Aleš Čerin. Z denarjem zadovoljujemo svoje potrebe in potrebe bližnjih. "Denar je življenjsko dejstvo, z njim se srečujemo od zibelke do groba". Ne moremo ga ignorirati, z njim živimo, marsikaj delamo zaradi njega. Denar pa nas lahko tudi "zlahka odpelje stran", "stran od bistva". Bog je in "Bog ima dober načrt za nas tudi v povezavi z denarjem". V Svetem pismu je denar omenjen kar 800-krat. Dve tretjini Jezusovih prilik govorita o tem, kakšen naj bo naš odnos do denarja in materialnih dobrin. "Jezus je več govoril o denarju in materialnih stvareh kot o nebesih in peku skupaj". Denar nas lahko odpelje stran od Boga in stran od zakonca, stran od družine. Denar

ima tudi lastnost, da ga zlahka malikujemo. "Dobro je uporabljati denar. Ni pa dobro, če ga ljubimo. *Ljubimo* ljudi, Boga! Denar pa *uporabljamo*! Če začnemo ljubiti denar, začnemo uporabljati ljudi, da dobimo še več denarja, ki ga nadvse ljubimo"... Dobro je, da imamo premoženje, ki omogoča dostojno življenje; "ni pa dobro, da grabimo in se pri tem ne ustavimo". Dobro je imeti nekaj denarja za slabe čase; ni pa dobro, da iščemo varnost samo v denarju. "Zavedajmo se teh pasti denarja!"

Na osnovi Božje besede, gradiva s seminarja *Naš odnos do denarja* in bogate življenjske izkušnje sta v nadaljevanju - tudi prek anekdot - še povedala, kako je pomembno, da zakonca gradita edinost. "To ni samo po sebi umevno, je pa svetopisemsko". Edinost med zakoncem na različnih področjih življenja je ključna za dober zakon. "Ljudje se očitno lažje pogovarjajo o spolnosti kot o denarju", ki je "zelo intimna, čustvena tema", ki se je najraje ne lotevajo niti v zakonskih skupinah.

"Živimo, kot da Boga ni". In naša ljubezen postaja površinska. "Dajmo Boga na oltar! Dajmo Jezusa jemati zares na vseh področjih življenja"! Če vržemo Boga iz

življenja, se na prazen oltar splazi nekaj drugega: "Najboljši kandidat, ki se splazi na oltar, je denar". In mi ne moremo služiti dvema gospodarjema! Služili bomo ali Bogu ali denarju.

Korenina zla ni denar, temveč "pohlep po denarju". Denar je "moralno nevtralen". Poskrbeti moramo, da nimamo pohlepnega srca. Če denarja ne postavimo "v okvir božjega, ne bo dolgo ostal nevtralen, ampak bo zahteval našo vdanost". Zavedajmo se, da "nismo lastniki", temveč samo oskrbniki. "Bog je lastnik vsega, kar imamo, kar nam daje". Dobro

je, da spremenimo svoj pogled, svojo naravnost. Zato se sprašujemo, kaj Bog hoče, da delamo s stvarmi, ki nam jih je dal v skrbništvo! Na zemlji smo namreč samo delček večnosti, zato "glejmo naprej, upirajmo pogled v večnost"! Biti moramo *dobri oskrbniki*! Zato je dobro, da vodimo "družinsko knjigovodstvo"; ni treba biti "finančni strokovnjak". Ko vemo, kam gre denar, lažje delamo z njim *razumsko*, lažje odločamo na podlagi dejstev, "lažje načrtujemo, *kam naj gre*, namesto da se sprašujemo, *kam je šel*". Modro in odgovorno je shranjevati "za slabe čase", ki gotovo pridejo. "Potrebna je disciplina". Pomembno je imeti zalogo, ki omogoča tudi "pogumno odločitve". Pa še to: "Darujte"! Koliko? Toliko, kolikor smo pripravljeni dati "z veseljem srcem". Bog pa vas "more obilno obdariti z *vsakršno milostjo*, tako da boste v vsem vsega imeli dovolj". Bodimo "hvaležni in zadovoljni, tudi ko nismo v obilju"! Vedno se zahvaljujmo! Na koncu pa še poziv staršem: "Če boste kaj dali otrokom, dajte dober odnos! Da otroci vsak dan vidijo dober odnos med možem in ženo. Ne samo dober, pokažimo *ekstremno dober* odnos!"

Danijel D.

Kratke

Športna akademija ŠZ Soča Sovodnje

Nad 50 otrok, ki redno vadijo osnove motorike (4-7 let) in uvajanja v odbojko (od 3. do 5. razreda osnovne šole) pri ŠZ Soča v Sovodnjah, je v petek, 21. decembra 2018, pokazalo staršem in nonotom, kar so se v teh mesecih naučili. Trenerji Luca Milocco, Rok Černe, Giada Giuntoli, Matija in Marko Cotič so zadovoljni z opravljenim delom. Odbornika ŠZ Soča, Mihaela Devetak in Peter Černic, sta ob tej priložnosti nagradila najmlajše s pizzo in piškoti iz domače pekarnice ter jim zaželela nadaljnje napredovanje in zabave pri športnem udejstvovanju.

Tradicionalno srečanje treh pobratenih občin iz treh držav

V nedeljo, 9. decembra, je bilo v Pierisu, kraju, znanem po sladici Tiramisu, v občini Škocjan ob Soči (San Canzian d'Isonzo), tradicionalno predbožično občinsko praznovanje, ki je spet potrdilo navezanost te občine na pobrateni občini na Slovenskem in avstrijskem Koroškem, Divačo in dvojezično občino Škocjan v Podjuni (St. Kanzian am Klopeiner See). Letos je bila na lepem prazniku prisotna tudi delegacija prijateljske istrske občine Brtonigla/Vrteneglio. Prireditelj je poimenovana Mir in solidarnost pod drevesom. Praznik, ki je že več let potekal izmenično po raznih vaseh občine Škocjan, se je zdaj "ustalil" v prostorih občine v Pierisu. Tokrat se je popoldanski program začel najprej na občini, kjer so bili glavni pozdravni nagovori štirih županov in izmenjava daril. Nato so se vsi preselili v bližnjo Hišo društev, v kateri sta nastopila duo, pianist Cristian Cosolo in violinist Rocco Astone, učitelja na glasbeni šoli Arcadia. Nekaj pred 17. uro se je praznovanje spet preselilo na glavni trg Garibaldi pred

občino. Tu so razposajeno razgrajali avstrijski krampusi, ki so strašili otroke, medtem so koroški angelčki razdajali pakete z bomboni in čokoladami. Po nastopu šolskih zborčkov osnovnih šol Carducci iz Pierisa in Pascoli iz Škocjana ob Soči je smreko blagoslovil domači duhovnik. Nato so župani Claudio Fratta, Thomas Krainz, Alenka Štručl (komaj potrjena) in Paolo Klarič skupno pritisnili na gumb in prižgale so se lučke na mogočni smreki, ki jo vsako leto podarjajo Avstrijci. Veje so deloma okrasili tudi šolarji; "obreden vžig" je pomemben in tradicionalen simbol prijateljstva med občinami. Praznovanje se je nadaljevalo v bližnji Hiši društev, kjer so vsi dobili kaj za pod zob. Seveda ob tej priložnosti so sodelovali tudi nekateri predstavniki društva Jadro, ki že več let rade volje spejemajo vabilo laške občine in se srečujejo s predstavniki slovenskega koroškega društva Vinko Poljanec, ki so vedno prisotni na tem prirčnem prazniku. / KM

KC LOJZE BRATUŽ Tradicionalni božični koncert

Imenitno mladostno obarvano voščilo

Kulturni center Lojze Bratuž, ki je v sodelovanju z Združenjem cerkvenih pevskih zborov Gorica 21. in 22. decembra 2018 priredil božični koncert z naslovom *Božična noč, skrivnostna noč*, je že spet položil zaupanje v mlade. Imenitni dogodek so namreč v zamisli in pod taktirko dirigenta Mirka Ferlana oblikovali pevke Dekliške vokalne skupine Bodeča Neža, Dekliškega pevskega zbora Igo Gruden in instrumentalisti orkestra ArsAtelier.

Kot je povedala predsednica KC Franka Žgavec, že več kot 20 let prireja koncert kot božično voščilo, ki je namenjeno vsem prijateljem in ljubiteljem kulture, ljubiteljem, ki spremljajo delo in prizadevanja prosvetnih delavcev, ljudem, ki s svojo prisotnostjo na prireditvah vlivajo vedno novega elana. Vsakoletni božični koncert je tudi priložnost, da na veliki oder KCLB stopijo domači ustvarjalci in poustvarjalci:

domači skladatelji pišejo nove skladbe oz. priredbe in orkestracije božičnih ljudskih pesmi. Na tak način je že nastala cela vrsta skladb, ki predstavljajo dragoceno bogastvo za celotno narodno skupnost. Organizatorji vabijo k sodelovanju najboljše otroške, mladinske in odrasle pevske zборе iz širšega goriškega prostora, ki se z navdušenjem in veseljem odzivajo na skupne pobu-

de. Umetniško vodstvo koncerta pa dodeljujejo uveljavljenim dirigentom, ki sestavljajo spored in vodijo nastope. Zraven so še številni solisti, ki sodelujejo na raznih koncertih. Za pripravo koncerta je potrebna kar nekaj dela in skrbi, je še dejala Žgavčeva. A v Kulturnem centru Lojze Bratuž to z vesel-

jem delajo, ker je božični koncert le praznik, ki slovesno sklepa bogate letne načrte in programe. Z božičnimi energijami ob koncu leta želijo ustvariti praznično vzdušje ne le za poslušalce, temveč tudi za vse, ki koncert pripravijo in na njem nastopajo.

Glasbeno voščilo se je začelo z znanim Corellijevim *Concerto grosso Za božično noč* za godalni orkester in čembalo, na katerega je suvereno igrala Eva Dolinšek. Trojica skladb angleškega skladatelja Edwarda Elgarja v orkestraciji Aljoše Tavčarja se je začela s spevno *Salut d'Amor* za orkester in čelo, v kateri je zablestel Jurij Lavrenčič, in dvema božičnima pesmima za ženski zbor in orkester. Sledilo je šest slovenskih pesmi v priredbi oz. orkestraciji Patrica Quaggiata, pri katerih je prišel na svoj račun tudi bas-baritonist Miha Bole. Posebno presenečenje je bila sklepna Quaggiatova pesem, krstva izbedba božične *V sveti noči*, svež požirek v pristno božičnem očarljivem vzdušju, polnem tihe sreče in zaupljivega pričakovanja.

Jurij Lavrenčič

Mirko Ferlan

Stolna cerkev v Gorici / Božični koncert

Mili božični napevi za poglobljanje božične skrivnosti

Polepo ustaljeni navadi, katere korenine segajo v petdeseta leta prejšnjega stoletja, so se tudi za letošnji praznik sv. Štefana, prvega mučenca, 26. decembra 2018, zbrali v goriški stolni cerkvi vsi, ki imajo radi milo zvoneče božične melodije. Ob njih se boljše vživljamo v skrivnost svete noči. Božični koncert, katerega začetnik je bil nepozabni Mirko Filej (1912-1962), duhovnik in zavzet kulturnik z zmešanimi novimi zamislimi, je tudi tokrat pripravilo Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica v sodelovanju z Zvezo slovenske katoliške prosvete. Za tisk programskega lista pa je kot vselej poskrbel SSO. Ta nekdanji množično obiskovani pevski dogodek je z razmišljanjem o cer-

kvenem petju začel g. Mirko Butkovič, ki ga vsi poznamo tudi kot odličnega organista. Poudaril je pomen in lepoto sakralne glasbe ter liturgičnih pesmi: "Ko Bogu pojmujemo v čast, postanemo živi in se pomirimo sami s seboj, kajti ni se nam več potrebno vrteti okrog lastne časti, lastnega ugleda. Izkusimo, da smo ljudje, ki so Mu po volji. Ljudje, ki jim je naklonjen. Bog nas ljubi. Izkušnja Božje ljubezni našemu življenju daje lahkoost in nas vodi k miru s seboj in z drugimi". G. Butkovič je zaželel tudi, naj nas božični angeli opogumijo, da bomo življenje jemali bolj lahkoostno in se ne bomo pustili spraviti na kolena teži, ki gotovo obstaja tudi v našem

življenju. Poglejmo na Dete, našo ljubezen v jaslih. Gledati ga moramo z zavestjo, da smo pred skrivnostjo. Z vero moramo sprejeti to skrivnost in se poglobiti v njeno vsebino. Glasba nam lahko

pomaga, da razumemo veliko skrivnost Božjega učlovečenja. Zato pa potrebujemo, da je naša krščanska duša odeta v ponižnost. Liturgija sama zahteva glasbo. Hvalnica Bogu zahteva petje. Zato je delež naših glasbenikov bistven za liturgijo. "Mogoče je prav lepota pravi ključ, ki lahko odpre srce današnjega človeka za nebeške stvari, za izkušnjo Boga. Liturgična glasba je povezana s petjem angelov. V noči, ko se je rodil Odrašenik, so

angeli pastirjem naznanili Kristusovo rojstvo z besedami: "Slava Bogu na višavah in na zemlji mir ljudem". Naši zbori pričarajo odmev angelskega petja, meni g. Butkovič, zato se je iskreno zahvalil vsem cerkvenim glasbenikom, ki si vselej prizadevajo za lepšanje liturgije. Včasih le premalo pomislimo na njihov trud in jih premalo vrednotimo. Sklenil je z voščilom: "Naj vas ogreje toplota iz jaslic, da bi tudi v vas gorel plamen ljubezni".

Koncertni program je uvedel MePZ Pevma - Jazbine, ki ga zavzeto vodi Zdravko Klanjšček, eden izmed naših goriških zborovodskih "veteranov". Za svoje pevce je kot preostali trije zbori izbral le slovenske božične pesmi, med drugim *Počivaj milo Detece* Franceta Ačka. Podoživljanje božične noči nam je podarila z ubranim petjem Ženska vokalna skupina Rupa-Peč, ki jo vodi Zulejka Devetak in za pevke izbrala tudi *Trikraljevsko* Janca Močnika. Pod isto zboro-

vodsko roko je nastopil tudi MePZ Štandrevž, ki je med drugim zapel *Sveto noč* v uglasbitvi Hugolina Sattnerja. Petje vseh teh treh zborov je z brezhibno, občuteno orgelsko spremljavo oplemenitil g. Mirko Butkovič. MoPZ Štmaver je tudi zvest sooblikovalec tega božičnega koncerta. Z dolgoletno zborovodkinjo Nadjo Kovic je za nastop izbral tudi priljubljeno *Glej zvezdice božje* v priredbi Gabrijela Devetaka, ki je zbor vodil dolgo vrsto let, od vsega začetka. Na violino je pesem spremljala Barbara Devinar, učenka SCGV Emil Komel v razredu Mojce Križnič. Med zborovskim petjem se je z glasbenimi utrinki iz premišljeno izbranih del Ludovica Roncallija, Silviusa Leopolda Weissa in Ernesta Gottlieba Barona, v sozvočju z božičnim ozračjem, oglašala kitara v rahločutnih interpretacijah Martine Gereon, profesorice tega glasbila na SCGV Emil Komel v Gorici.

/str. 15
Iva Koršič

MoPZ Štmaver z vodjo Nadjo Kovic in violinistko Barbaro Devinar (foto dd)

Srečanje pod lipami / Skavtska premišljevanja

Za razvoj zrelih in odgovornih osebnosti

I. Jevnikar, P. Lovšin, J. Kobal in N. Cotič (foto dd)

Zadnje Srečanje pod lipami v letu 2018 je bilo posvečeno skavtizmu, točneje knjigi p. Jacquesa Sevinja *DJ Skavtska premišljevanja ob evangelijskih odlomkih*, ki so jo nedavno izdali Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov (ZSKSS), Slovenska zamejska skavtska organizacija (SZSO) in Goriška Mohorjeva družba (GMD). Gre za slovenski prevod enega temeljnih del ustanovitelja katoliškega skavtstva.

V Kulturnem centru Lojze Bratuž so 20. decembra 2018 spregovorili občinstvu štirje skavtje: ustanovitelj ZSKSS Peter Lovšin, duhovni asistent omenjenega združenja g. Janez Kobal, odličen poznavalec zgodovine zamejskega in sploh slovenskega skavtstva, tudi sam skavt, Ivo Jevnikar in Nika Cotič, goriška voditeljica, ki je večer povezovala. Slednja je, po uvodnem pozdravu predsednice KCLB Franke Žgavec, goste predstavila ter na kratko spregovorila o p. Sevinu (1882-1951) in njegovi knjigi, ki prinaša razmišljanja o evangeliju s poudarkom na življenjskem slogu skavtstva in vrednotah, ki jih ta prinaša. Jevnikar, ki je povzel zgod-

bo slovenskega in zamejskega skavtstva, je povedal, da ima vera pomembno vlogo v življenju skavtov in sploh vsakega človeka, ki išče smisel življenja, prave odnose z drugimi ljudmi, družbo in naravo. Skavtizem je vzgojno gibanje, ki mlademu človeku nudi možnost, da razvije svoje intelektualne in telesne sposobnosti, ljubezen do narave, ročne spretnosti, čut za orientacijo, opazovanje itd., pa tudi možnost, da krepí svojo vero, narodno zavest in državljanski čut. "To so podlage za razvoj zrele in odgovorne osebnosti". Slovenski skavtizem, ki je nastal leta 1922, ni bil izrazito katoliški, čeprav je bila kakšna četa "versko bolj zavzeta". Tudi zaradi tega se je konec 30. let začela razvijati še ena, katoliška skavtska organizacija, vendar je druga svetovna vojna zatrla obe, po vojni pa režim ni omogočil obnovitve skavtskega gibanja do časa slovenske pomladi. Peter Lovšin je obljubil na goriškem jurjevanju leta 1986 v Števerjanu in leta 1990 postal prvi načelnik ZSKSS. Zamejski skavti imajo "pisano zgodovino", a pri vseh skupinah so bili med glavnimi pobudniki in ustanovitelji duhovniki, je še dejal Jevnikar.

Duhovni vodje in vsebine so zato "v genskem zapisu organizacije vse do danes" in so še vedno "temeljna sestavina skavtske vzgoje".

Nova knjiga lahko torej pomaga pri verski in skavtski rasti. Pobudnik slovenskega prevoda je Peter Lovšin, ki mu je skavtizem spremenil življenje. S p. Sevinom (imenuje ga "pater Jaka") je povezan že 28 let; dobroduha ga je spoznal, ko je poglobljal korenine gibanja. Sevin je bil "revolucionar", ki je ustanovil katoliške skavte in bil v 20. letih prejšnjega stoletja eden redkih, ki so začeli razlagati Sv. pismo. Trdil je, da je namen skavtstva iz otroka narediti moža: gre za oblikovanje telesa, duha in duše. Vsem trem razsežnostim se mora hkrati posvetiti resnična vzgoja. Bistvo skavtskega gibanja tvorijo moralna, poklicna, družbena in državljanska vzgoja posameznika. Knjigo je "sprožil" neki dogodek, homilija med sv. mašo ob 25-letnici ZSKSS, "ko se je nadškof vprašal, ali je ZSKSS še katoliška organizacija. Marsikomu je zastal cmok v grlu"... Hotel je začeti pri sebi, videti, ali ima sam odnos do katoliškega skavtstva, in, ko je brskal med knjigami, se je

pojavi Sevinova knjiga. Našel je prevajalko Jasmino Rihar, ki se je pri delu zelo navdušila. Pomembno je imeti zavest, da oblikujemo mladega človeka, da se bo znašel v razburkanih časih, da bo znal razločevati. Sevin je danes v našem, slovenskem prostoru izziv. Knjigo je treba brati "ne vedno dobesedno", saj so nekatera mesta "zelo trda", tudi težko razumljiva, je povedal Lovšin. Nekateri odlomki pa so posebno zanimivi, ker je bil tekst poslovenjen, prirejen za slovenske razmere. Kobal je dejal, da je treba v združenju v tem trenutku okrepiti katoliško duhovnost, zaradi česar je knjiga gotovo koristen pripomoček. Dragocena je lahko tudi za večerno branje vsakogar. "Sevin nima v prvem planu morale, ampak vero: morala je posledica izbire vere". V Sevinovem času je bilo morda zelo težko reči Jezusu "prijatelj" ali "brat". Toda "prijatelj in brat je tisti, ki je s tabo pod šotorom". Podoba "domačega Jezusa" je morala biti pred 100 leti "revolucionarna", toda med mladimi "deluje". Jezusa jemljejo "kot nekoga, ki je živ, eden izmed nas. To je Jezus iz evangelija". Vera ni nekaj, kar bi bilo ločeno od življenja; vera je del življenja. V marsičem je bil Sevin preroški, "tudi jaz dostikrat molim za njegovo svetost, da bi bila priznana in potrjena zaradi njegove silne bližine z Gospodom", je povedal Kobal. Nadškofova homilija je seveda "spodbudila kar nekaj razmišljanja", toda "skavtinje in skavti so popolnoma normalni mladi ljudje", pri njih se dogaja vse, kar se kjerkoli dogaja mladim ljudem. Kobal je poudaril, da so skavti med redkimi, ki se še poročajo; iz njihovih vrst je izšlo 35 duhovnih poklicev... V slovenski prostor so prinesli veliko šolo demokracije v odgovornosti in načrtovalno razmišljanje. "Mlade je treba sprejeti take, kot so, in jim vsaditi nekaj lepega, krščanskega, verskega", če verjamemo, da je evangelij dobro navodilo za vsakdanje življenje. "Mlade je treba poslušati, imeti rad, z njimi hoditi tudi takrat, ko gre do napačni poti". Saj nihče ne ve, kdaj bo seme kalilo...

DG

ŠTANDREŽ Praznik miru in prijateljstva

Božične pesmi so ogrele srca

Tretjo adventno nedeljo že vrsto let bogati *Praznik miru in prijateljstva*, ki ga organizira društvo skultura 2001. Program so v glavnem prispevali otroci iz štandreškega vrtca Pika Noga-vička in učenci OŠ Fran Erjavca. Lep je bil pogled na prezbiterij štandreške cerkve, ki so ga mladi napolnili s prisotnostjo in z lepim petjem božičnih motivov. Prostorna cerkev

je bila premajhna, da bi sprejela vse, ki so se hoteli udeležiti bogate prireditve. Skupaj z nastopajočimi je bilo v cerkvi nad petsto pazljivih poslušalcev, ki so z burnim ploskanjem nagradili lepo petje, ki jo je dopolnjevalo branje besedil učencev petega razreda. Vezna nit je bila ugašena na božično razpoloženje, saj so učenci poudarili, da ni bistveno čezmerno nakupovanje raznih

predmetov, ampak prijetno razpoloženje ob bližnjih praznikih, ki nas spodbujajo k zmernosti, lepim odnosom in solidarnosti z znanimi in manj znanimi osebami ter radodarnosti do nesrečnih in zapuščenih. Program so začeli otroci štandreškega vrtca, ki so sproščeno odpeli nekaj božičnih motivov. Pod vodstvom Zulejke Devetak so se nato zvrstili pevci mešanega zbora Štandrež in občuteno zapeli tri božične, tudi *Sveto noč* v Sattnerjevi priredbi. Številni mladi zbor je bil zelo pozoren na vodenje učiteljice Martine Hlede in njihovo prirčno petje je pričaralo pravo božično vzdušje, ki ga lahko oblikujejo samo mladi glasovi. Pred zadnjo pesmijo, ki je po

tradiciji *Sveta noč*, je župnik Karel Bolčina spomnil, da letos praznujemo dvestoletnico prve izvedbe te najbolj priljubljene božične melodije, ki je slučajno nastala v neki zakotni avstrijski vasi. Marjan Breščak se je zahvalil nastopajočim in vsem, ki so omogočili to predbožično srečanje, ki se je nadaljevalo na trgu pred cerkvijo ob sladicah in toplih pijačah. Na trgu so bili na voljo že v jutranjih urah lepi božični izdelki iz smrekovih vejic, popoldne pa sladice, voščilnice učencev štandreškega vrtca in šole ter knjige Goriške Mohorjeve družbe. Vsem je voščil blagoslovljene božične praznike in srečno novo leto 2019.

DP

Foto DP

Obvestila

Občina Doberdob bo zaposlila za nedoločen čas delavca kat. B razred 1 (Deželna kolektivna delovna pogodba za zaposlene enotne kategorije nevodilnih položajev – Dežela Furlanija - Julijska krajina). Rok za predstavitev prošnje zapade 21. 1. 2019. Razpis in prošnja sta objavljena na doberdobski občinski spletni strani www.comune.doberdo.go.it v sekciji Amministrazione trasparente - Bandi di concorso.

V petek, 11. januarja, ob 20.30 bo v cerkvi sv. Nikolaja v Gabrjah koncert božičnih pesmi Nativitas, v sklopu deželne revije USCI FJK. Dogodek je v organizaciji PD Rupa-Peč in Združenja cerkvenih pevskih zborov Gorica, v sodelovanju z Zvezo slovenske katoliške prosvete. Koncert oblikujejo mešana zasedba Accademia Julius iz Zgonika pod vodstvom Walterja Lo Nigra, italijanski zbor Corale Citta' di Gradisca, ki ga vodi Roberto Lizzio, ter Ženska vokalna skupina Rupa-Peč in MOPZ Skala, oba pod vodstvom Zulejke Devetak. Na sporedu bodo skladbe iz slovenske pa tudi tuje božične zbirke. Vstop je prost.

PD Rupa-Peč vabi od 23. do 29. avgusta 2019 na čudovit izlet po Cilentu, Amalfijski obali in mestecu Materi, Evropski prestolnici kulture za leto 2019. Informacije Ivo Kovic (0481

882285, 3470967807).

"Male oglase" najdete na našem portalu www.noviglas.eu.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu
(od 11. 1. 2019 do 17. 1. 2019)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 11. januarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 12. januarja (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in jiljskem narečju.

Nedelja, 13. januarja: ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 14. januarja: (v studiu Stefania Beretta): Pravljičnica za lahkno noč.

Torek, 15. januarja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 16. januarja (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Palme so plemiška družina med rastlinami. Izbor melodij.

Četrtek, 17. januarja (v studiu Andrej Bavcon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

SKRD JADRO, SKRŠD TRŽIČ in ŽeP iz Ronk
v sodelovanju z župnijo sv. Lovrenca

vabijo na

TRADICIONALNI KONCERT BOŽIČNIH PESMI

nastopa MePZ "Pevma - Jazbine" (vodi Zdravko Klanjšček)

v nedeljo, 13. januarja, ob 15.30
v cerkvi sv. Lovrenca v Ronkah

SKPD F.B. SEDEJ in KROŽEK ANTON GREGORČIČ

prirejata

v soboto, 12. januarja 2019, ob 20. uri
v župnijski dvorani v Števerjanu

večer

"50 let povezuje"

ob praznovanju 50. obletnice
nepretrganega izhajanja Števerjanskega vestnika

Dogodek spada v sklop dejavnosti projekta Zastavimo skupne moči za skupne cilje v spomin na dr. Mirko Špacapana, ki ga Krožek Anton Gregorčič izvaja s finančno podporo Avtonomne dežele Furlanije Julijske krajine (DZ 26/2007).

Pokrovitelj: Občina Števerjan

SREČANJA pod lipami

S SPOMINOM NAZAJ IN POGLEDOM NAPREJ

Razmišljanja ob 60-letnici
ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Sodelujejo Franca Padovan, Miloš Čotar,
Damjan Paulin, Karen Ulian in Hilarij Lavrenčič

Pogovor vodi Matjaž Pintar

ČETRTEK, 17. JANUARJA 2019, OB 20. URI
Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica

Duhovnik in velik domoljub

Štefan Kocijančič 1818-1883

V Vipavi se je rodilo kar lepo število imenitnih mož, na katere smo Vipavci lahko ponosni. Med njimi je prav gotovo vipavski rojak Štefan Kocijančič, duhovnik, jezikoslovec, pesnik, pisatelj in zgodovinar, kar priča, da ga je Bog obdaril z mnogimi talenti, od katerih ni nobenega zakopal. Rodil se je v Vipavi 25. decembra 1818 v hiši blizu stare šole št. 152, prej št. 143, očetu Jakobu, kmetu in materi Marjani Uršič. Oba priimka sta še danes močno prisotna v Vipavski dolini. Na našega velikega učenjaka, velikega sina Vipavske doline in domoljuba Kocijančiča nas v Vipavi spominja tudi spominska plošča na pročelju stare šolske stavbe. Ob Kocijančičevi plošči desno lahko vidimo na pročelju iste stavbe še spominsko ploščo vipavskemu dekanu Juriju Grabrijanu (1800-1882), sodobniku Prešerna in Slomška, ki je dal to imenitno poslopje zgraditi leta 1861. Obe plošči sta bili odkriti leta 1885. Ob prihodu Italijanov v naše kraje so italijanske oblasti plošči umaknile, ker je bila slovenščina v javnosti prepovedana. Plošči sta bili ponovno postavljene na isto mesto leta 1968. Med tem časom sta bili shranjeni v vipavski cerkvi. V javnosti pa nas na rojaka Kocijančiča v Vipavi spominja tudi ulica, imenovana Kocijančičeva ulica.

Po končani osnovni šoli v Vipavi se je deček Štefan leta 1829 odpravil po učenost na gimnazijo v Gorico. Sam je zapisal, da je ob tem prvem odhodu od doma tri dni jokalo. To se mu je dogajalo pogosto še dolgo. Kot gimnazijec je hodil na počitnice k svojemu bratu, ki je bil vikar na Bukovem. Tu se je srečal prvič s hebrejščino in se z vso vnemo začel učiti ta jezik, ki mu je bil, med tujimi jeziki, na-

ljubši. Gimnazijo je z odliko končal leta 1837 in vstopil v goriško semenišče. V duhovnika je bil posvečen 26. decembra 1841, nato pa je do leta 1846 služboval v narodnostno mešanem Ločniku kot kaplan. V tem času je izdal učbenik za slovenske osnovne šole. Iz Ločnika je bil poklican za profesorja v goriško bogoslovje in je tu ostal celih 36 let vse do smrti. Leta 1875 je bil imenovan za

častnega kanonika, leto pred smrtjo pa za ravnatelja goriškega semenišča. Ves čas pa je v semenišču prostovoljno opravljal službo knjižničarja. Knjižnico je v letih na novo uredil in pomnožil na okrog 16.000 zvezkov. S tem delom je stopil v vrsto največjih genijev, kar jih je imel slovenski narod. Njegovo zapuščino hrani goriška semeniška knjižnica in še vedno čaka strokovnjaka, ki bi jo primerno obdelal. Bolj kot jezikoslovec je bil Kocijančič poliglot. Popolnoma je obvladal vsaj še šestnajst jezikov, dokaj dobro pa je obvladal še pet-

najst drugih jezikov. Bil je velik poznavalec glagolice in staroslovanske. Sveto pismo je razlagal samo po originalnih hebrejskih tekstih. Mnoge evropske visoke šole so zavidale goriškemu semenišču, da se lahko ponaša s tako izrednim poznavalcem hebrejskih in starosemitskih tekstov. Kot narodnozaveden Slovenec se je zanimal za verska in kulturna dogajanja med Slovenci. Prepotoval je večkrat Koroško, Štajersko in Kranjsko in se tako seznanil z Einspielerjem, Slomškom, Bleiweisom in drugimi možmi tedanje dobe. Veliko je prevajal, pesnikoval v hebrejskem, nemškem in slovenskem jeziku. Zanimiva so tudi njegova publicistična besedila v slovenskem tisku. Mnogo njegovih del pa je ostalo v rokopisu. Čeprav prevladuje pri njem jezikoslovje ali, točneje, leksikografija in krajevna zgodovina, pa so nam znana objavljena in neobjavljena njegova dela s področja Svetega pisma, teologije in knjižničarstva. Preučeval je preteklost slovenskega naroda, še posebej se je zanimal za zgodovino svoje ožje domovine in svoje škofije. Njegova obširna zapuščina je ogromna in še zdaj nezadostno raziskana. Ob vsem tem pa je ostal skromen in globoko veren človek.

Štefan Kocijančič, ki je "čas, um, srce in pero veri in omiki posvetil" (napis na spominski plošči na stari šoli v Vipavi), je umrl v Gorici 9. aprila 1883, star 65 let. S tem skromnim zapisom se spominjamo svojega rojaka Kocijančiča ob njegovi dvestoletnici rojstva.

(Čeprav je v leksikonu zapisan kot Kocijančič, sem se držala njegovega priimka, kakor je zapisan na spominski plošči na stari šoli v Vipavi.)

Magda Rodman

Prejeli smo
Pojasnilo

Spoštovana gospa dr. Tatjana Rejec! V četrtem nadaljevanju Vašega **Paberkovanja o TIGR-u** (Novi glas, 20. 12. 2018) ste zapisali, da sem se okoli leta 1975 obrnil do vašega soproga Alberta Rejca in ga prosil za opis sodelovanja organizacije TIGR z angleško vojaško in obveščevalno službo. Rejec naj bi moji prošnji ustregel in besedilo napisal v strojepisni obliki in lastno-ročno. Pri tem naj bi jaz zagotovil, da bo dokument varno shranjen. Ko ste me ob pripravi zbornika, posvečenega Rejčevi stoletnici rojstva leta 1898, prosili, naj Vam dam ta dokument na vpregled, sem Vam povedal, da takega dokumenta ne poznam in da tudi nisem zanj Rejca zaprosil. To trdim še danes in se sploh vprašujem, zakaj naj bi "tajil, da bi ga sploh kdaj imel" in zakaj bi ga moral na mojo željo Rejec avtografirati. Pišete, da ste pripravljene Vašo trditev priseči pred posvetno in cerkveno oblastjo. Trditev opirate na Vaš spomin, ki pa je očitno nezanesljiv, vsaj ko gre za čas nastanka besedila, za njegov obseg in nazadnje tudi za moje domnevno sodelovanje pri tem. Podpisani pa svojo trditev opiram na arhivsko gradivo, ki nam sporoča naslednje. 22. septembra in 3. oktobra 1969 je nekdanji partizan, upokojeni častnik jugoslovanske vojske in publicist Ciril Zupanc iz Nove Gorice zaprosil Alberta Rejca, da bi "napisal kaj spominskega o TIGR-u" za objavo v reviji **Goriška srečanja**. Kot razlog za odlašanje z odgovorom na Zupancovo prošnjo je Rejec 29. oktobra 1969 omenil svoje pogoste odsotnosti iz Ljubljane, kot poglaviti razlog pa je navedel, da mu je bilo pisati o TIGR-u prepovedano. Omenil je svoj prispevek o delovanju TIGR-a na Pivškem in s tem povezan stanek predvojnih primorskih komunistov v Postojni. Na njem so bili prisotni, kot piše Rejec, "moji osebni prijatelji in znanci, ki so moje pisanje obsodili

ne zaradi nekih nadrobnosti, ampak načelno, ker da ni oportuno in prav, da se o TIGR-u karkoli piše. Mene osebno so posvarili, naj si ne drznem sploh kdaj kaj pisariti o TIGR-u /... / Med tem se je marsikaj spremenilo tudi v stališčih do Tigr-a, toda mene pač iz razumljivih razlogov ne miče, da bi zdaj ponovil svoje memoarske poskuse o TIGR-u". Za novogoriško revijo pa je bil Rejec pripravljen pisati o drugih stvareh. Spremenjena stališča so verjetno vplivala na Rejčovo odločitev, ko je Zupancu 26. novembra 1969 sporočil, da izpolnjuje obljubo, in mu poslal 18 strani obsegajoči nedatirani tipkopis (z Rejčevimi popravki) z naslovom **Življenjski podatki in osvetlitve raznih situacij**. Rejčovo gradivo je Zupancu pomagalo pri pisanju članka **70 let Alberta Rejca (Srečanja, 4/1969, str. 59-63)**. Rejec je k Zupancem pisanju napisal opombe, ki jih je končal z besedami: "Sicer pa ste se vsem čerem kar dobro izognili". Dopisovanje z Rejcem in njegov tipkopis je Zupanc predal v hrambo Goriškemu muzeju, danes se to gradivo hrani v novogoriškem Pokrajinskem arhivu.

Spoštovana gospa! Očitno gre za pomoč v osebi, saj ste Zupanca zamenjali za Marušiča. Naj še dodam, da hrani novogoriški Pokrajinski arhiv sedem Rejčevih dopisov iz let 1967-1972 in so naslovljeni name, v njih pa ni najti vesti o pisanju Rejčevih spominov. Če bi ti spomini vsebovali, kot pišete v Vaših paberkovanjih, podatke o sodelovanju tigrovcev z Angleži od septembra 1939 do aprila 1941, bi jih obvezno vključil v svoj govor ob odkritju Rejčeve spominske plošče (Tolmin, 24. 9. 1985) ali bi jim, kot urednik, odmeril mesto v zborniku **Domovina, kje si?** (Gorica, GMD, 1998; zbirka Naše korenine - 9). S temi podatki želim prispevati k razjasnitvi zadeve spominov Alberta Rejca. Pojasnilo je bilo potrebno zaradi Vaših trditev, ki so očitno nastale zaradi pomote (error in persona).

S spoštovanjem

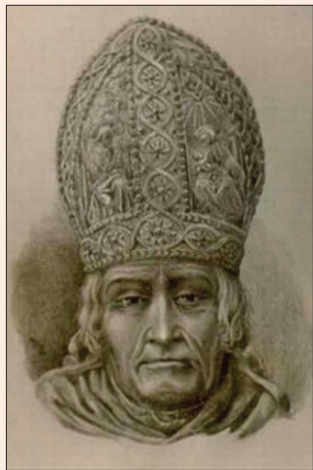
Branko Marušič
Solkan, 3. januar 2019

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (46)

Dimitri Tabaj

Jurij Slatkonja, ustanovitelj zbora Die Wiener Sängerknaben

Tudi letos smo mnogi Slovenci nazdravili novemu letu ob zvokih slovitega koncerta Dunajskih filharmonikov, ki ga glavne televizijske hiše s celega sveta predvajajo v živo iz Zlate dvorane dunajskega glasilnega društva. Žal je Italija v tem izjema in nekateri naši italijansko govoreči someščani ali sovaščani so ob tej priložnosti primorani se posluževati alternativnih - tudi slovenskih - kanalov oz. programov. Slovenci pa smo lahko zelo ponosni na ta koncert, saj je dejansko tudi naš, in to ne samo zaradi priljubljene koračnice, posvečene slavnemu vojskovodji feldmaršalu Radetzkyju, ki je poveljeval celim generacijam junaških slovenskih vojakov v vojnah proti zahodnemu sovražniku in je na različne načine tesno povezan z našo zgodovino (predvsem v Ljubljani, Trzinu in Gorici). Pravilno je, da se v tem novoletnem času spominjamo tudi velikega Slovenca Jurija Slatkonje, prvega dunajskega škofa, pičenskega škofa, novomeškega in ljubljanskega prošta, skladatelja, zborovodje, ljubitelja matematike in fizike, ki je leta 1498 na pobudo Maksimilijana I. Habsburškega ustanovil svetovno znani Zbor dunajskih pojočih dečkov, ki je imel velik vpliv na razvoj evropske glasbe in večkrat nastopa na novoletnem koncertu na Dunaju. Leta 1500 je Slatkonja postal kapelnik, leta 1513 pa "archimusicus". Slovensko govoreči cesar Maksimilijan (njegov učitelj slovenščine je bil kasnejši konstanški škof in knez Svetega rimskega cesarstva Tomaž Prelakar iz Celja) je bil med drugim sorodnik goriških grofov in je imel pogoste stike s Slovenci in s slovenskimi deželami. Slatkonji je zaupal veliko pomembnih nalog in mu je poleg novoustanovljene dunajske škofije ter drugih prej omenjenih sedežev naklonil tudi nadarbine župnij Dobrič, Št. Rupert, Žužemberk, Sv. Peter v Ložu in Moravče ter beneficij pri oltarju sv. Jurija v ljubljanski stolnici. O navezanosti med škofom Slatkonjo in cesarjem Maksimilijanom priča tudi slika Marijina smrti Bernarda Strigla iz leta 1520, na kateri je upodobljen sam Slatkonja, medtem ko ima sv. Jurij poteze cesarja. Zbor dunajskih pojočih dečkov, ki ga je leta 1498 zasnoval Jurij Slatkonja, je do leta 1918 pel izključno za cesarski dvor. Z zborom je sodelovala sama smetana svetovne glasbe: Mozart, Schubert, Haydn in tudi naš Jakob Petelin alias Iacobus Gallus. Po letu 1918 so člani zbora dobili značilne mornaršne uniforme, ki jih nosijo še danes.

Jurij Slatkonja (1456-1522), prvi dunajski škof, pičenski škof, novomeški in ljubljanski prošt, skladatelj, zborovodja, velik ljubitelj matematike in fizike

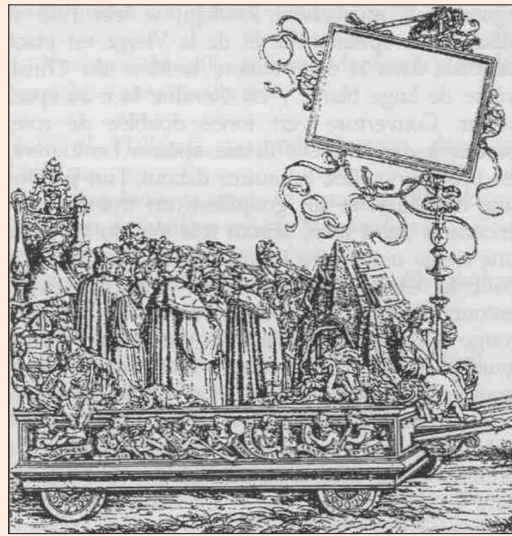

Zbor dunajskih pojočih dečkov je leta 1498 ustanovil Slovenec Jurij Slatkonja.

Jurij Slatkonja se je rodil 21. marca 1456 v Ljubljani. Umrl je 26. aprila 1522 na Dunaju. Iz članka Jurij Slatkonja na štirih upodobitvah (Edo Škulj, 1-2 Kronika, 1997) izvemo, da je Slatkonja pokopan v severni stranski ladji v stolnici sv. Štefana na Dunaju, kjer stoji njegov nagrobni spomenik, ki ga kaže v naravni velikosti, oblečenega v škofovski ornat. Na spomeniku v latinščini piše: "Tukaj počiva Jurij Slatkonja, po rodu Kranjec, doma iz Ljubljane, škof pri cerkvi tega mesta in upravitelj pičenski. Ranjkega presvetlega cesarja Maksimilijana svetnik in kapelnik, mož pobožen, skromen, neomadeževan, ki je kot dika škofstva nedvomno presegel vse svoje prednike. Še na živih dni si je dal postaviti tale spomenik. Umrl je 26. aprila, v letu zveličanja 1522, a živel je 66 let, 1 mesec in 5 dni". Imel je veliko prijateljev med takratnimi humanisti: na primer slovenski matematik, astronom in zdravnik Andrej Perlah (1490-1551) mu je posvetil knjigo. Med humanisti je bil poznan tudi z grškim prevodom svojega priimka "Chrysippus", kar pomeni "zlat konj", kot je razvidno tudi iz njegovega grba, ki je v Maksimilijanovi listini tako opisan: "Na zelenem travniku pa naj stoji neobrzdan zlat konj z dvignjeno prednjo nogo in repom; iz ust mu švigajo trije rdeči plameni, kakor je to naslikala umetnikova roka na pričujoči sliki, izključno brez vsake prevare".

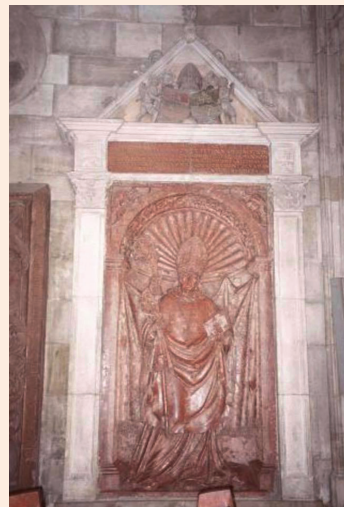

Škofovski grb Jurija Slatkonje. V listini cesarja Maksimilijana je tako opisan: "Na zelenem travniku pa naj stoji neobrzdan zlat konj z dvignjeno prednjo nogo in repom; iz ust mu švigajo trije rdeči plameni, kakor je to naslikala umetnikova roka na pričujoči sliki, izključno brez vsake prevare".

"Iz triumfalnega spreveda cesarja Maksimilijana I.: škof Slatkonja (zadaj) in njegov zbor". Iz članka Jurij Slatkonja na štirih upodobitvah (Edo Škulj, 1-2 Kronika, 1997)

kala umetnikova roka na pričujoči sliki, izključno brez vsake prevare". V inkunabulah dunajske dvorne knjižnice hranijo ekslibris Jurija Slatkonje, izdelan v lesorezu med leti 1506 in 1513, ki velja za prvega med Slovenci (ekslibris je umetniško zasnovana grafika kot oznaka za lastnika knjige).

Nagrobna plošča Jurija Slatkonje v katedrali sv. Štefana na Dunaju.

Leta 2012 ob 490. obletnici njegove smrti in ob 499. obletnici ustanovitve dunajske škofije so se Jurija Slatkonje spomnili s spominsko mašo v katedrali sv. Štefana na Dunaju. Somaševala sta dunajski in ljubljanski nadškof. Znotraj Zavoda Friderik Irenej Baraga v Novem mestu deluje tudi po Slatkonji poimenovan Konservatorij za glasbo Jurij Slatkonja.

Goriška Mohorjeva družba

Koledar GMD 2019 – Ali almanah zamejskega utripa

“Kot vsako leto okrog sv. Miklavža so tudi letos v našo farno prišle knjige Goriške Mohorjeve družbe in tudi letos nam z vsebinskega vidika napovedujejo veliko zanimivega branja. Srčika vsakoletne zbirke je seveda Koledar za 2019, ki nam tudi ponuja raznoliko in pestro branje”. Skoraj dobesedno tako so nam ob koncu maše na prvo adventno nedeljo ponudili v branje zbirko GMD za 2019 in kot vsako leto so se knjige znašle tudi pri nas doma.

Pa oglejmo si srčiko zbirke, za katero so v koledarskem delu bogato fotografsko gradivo o Trstu in predvsem slovenski prisotnosti v njem ponudili v izbor člani društva Fotovideo Trst 80. Tudi za Tržačane je lahko zanimivo spoznati več palač, ki imajo kako zvezo s slovensko kulturo ali politiko. Taka palača je npr. rojstna hiša podjetnika in mecena Žige Zoisa za tržaškim županstvom. Vsebinsko je zbornik, ki skupno šteje 284 strani in so ga uredili Marija Češčut, Nina Pahor in Marko Tavčar, razdeljen na 12 sklopov, ki ponujajo raznoliko branje. Uredništvo je za vsebinski prelom tudi sporočilno posrečeno objavilo poezije, ki so jih prispevali Bojana Daneu Don, Samo Komar in Vladimir Kos. V branje nas uvaja rubrika *Cerkve in verska vprašanja*. Veliko znamenj opozarja, da doživljata tako vesoljna kot krajevna Cerkve težke čase. Danijel Devetak

uvodoma piše o *Pretresih v kato-liški Cerkvi* in ugotavlja, da je to za Cerkev, kljub pretresom, tudi čas velike milosti. Glede krajevne Cerkve so vredni premisleka članki, ki govorijo o reformah v videmski nadškofiji, a tudi v nekaterih župnijah goriške nadškofije in o stanju na Tržaškem. Za goriške skavte pa je bila dragocena izkušnja romanja z nadškofom Redaellijem od Kobarida do Ogleja in nato v Rim na srečanje s papežem Frančiškom. Kolikšne spremembe pa je doživelo naše širše občestvo v zadnjih 50 letih, lahko spoznamo iz zapisa Renata Podbersiča *Novomašniki 1968, zlatomašniki 2018*, saj analizira pol stoletja mašniškega poslanstva 44 duhovnikov. Drugi sklop so posvetili *Ekologiji in znanosti*. Na vse hujše onesnaževanje, ki ga doživlja planet, opozarja Helena Jovanovič, medtem ko Marija Breclj objavljala intervju z znanstvenico evropske vesoljske ustanove ESI dr. Luiso Innocenti, ki vodi program Clean Space, s katerim iščejo način, kako bi vesolje očistili odpadkov, ki so se nabrali v desetletjih vesoljskih in satelitskih poletov.

V branje sklopa *Narodna in vzgojna vprašanja* nas uvaja zapis Igorja Gabrovca *V politiki je, tako kot v življenju, marsikaj nepredvidljivo*, v katerem analizira politični utrip slovenske narodne skupnosti v Italiji, pri tem upošteva deželno in vsedrjavno stanje. Posebne pozornosti je vreden članek Dejana

Valentinčiča *Kaj nam pove face-book o vitalnosti slovenskih skupnosti v zamejstvu in zdomstvu?* Valentinčič analizira podatke, ki jih je zbral s pomočjo tega najbolj priljubljenega socialnega omrežja, da na empiričen

način analizira stanje narodne zavesti v omenjenem prostoru. O osnovnih faktorjih otrokovega razvoja piše Danilo Sedmak. V *gospodarskih temah* Matjaž Rustja poroča o *Prvem mednarodnem dnevu čebel in ozaveščanju njihove vloge*, Andreja Škvarč po pod naslovom *Kje se začne zgodba o vinu?* piše o trsnicarstvu v Gornji Vipavski dolini in vlogi te dejavnosti za sodobno vinogradništvo. *Openski jus* končno go-

spodar svoje zemlje pa je naslov sintetičnega zapisa o zgodovinski razsodbi kasacijskega sodišča, ki je oktobra Jusu Opčine po dolgoletni obravnavi priznalo status osebk, ki ima pravico upravljanja skupne lastnine. To pa je pomemben precedens tudi za druge juse.

Zgodovinske teme uvaja članek Pavla Petra Bratinca o *Glagoljših na Vipavskem*, v katerem podrobneje predstavlja kamenjski (oz. črniški) glagolski napis iz leta 1583, ki ga je na zadnji strani svojega misala zabeležil glagoljški duhovnik Valentič, begunec z Raba. Božidar Premrl pa piše o vasi Zaniograd v Istri in znamenitostih, ki jih hrani cerkev sv. Štefana. *Pri spevek k slovenskim pokrajinskim imenom na nekdanjem Goriškem*, izpod peresa Borisa Golca, predstavlja najzgodnejše omembe Kraševcev in Vi-

pavcev, ki se pojavljajo v protestantskih spisih. Branje prispevka Simona Malmenvalla *Kato-liški vplivi v ruski baročni kulturi* osvetljuje malo znane kulturne in duhovne izmenjave med Zahodno Evropo in pravoslavno Rusijo. Sledi prispevek Branka Marušiča *O Žbogarih*, se pravi o več zanimivih osebnostih s tem priimkom, ki izvirajo z Banjske planote. Tinu Mamiču pa je uspelo ugotoviti, da sta prvi dve

družini s priimkom Winkler prišli v Nemce leta 1754. Matic Batič podrobneje predstavlja *Heinricha Penna*, nemškega časnika in pisatelja, ki je živel in deloval tudi v Gorici. Za tržaško polpreteklo zgodovino je zanimiv članek Bojane Kralj, ki piše o uglednem zborovodji in organistu Maksu Baretu, ki je deloval pri Sv. Ivanu v Trstu. Sklop, namenjen zgodovinskimi temam, končuje Renato Podbersič ml., ki je za letošnji koledar napisal *Spomin na nedolžno žrtev*, se pravi bogoslovca Emila Kanteja, ki so ga pripadniki VOSA umorili novembra 1944. V sklopu *O jeziku in kulturni dediščini* Ilaria Bergnach, tudi z objavo notnega zapisa kolednice, predstavlja *ohranjanje tradicije koledovanja v Števerjanu*. Pavel Vidau pa nadaljuje zanimive zapise o Banih in tokrat opisuje vaške kale in vodnjake ter osvetljuje odnos do vode na Krasu. Marko Tavčar pod naslovom *Če boljše so brščike ali divji šparglji* opozarja na brščike, to malo poznano besedo, ki jo je zabeležil že fra Gregorio Alasia da Sommaripa v svojem italijansko-slovenskem slovarčku.

Sklop *Dogodki, jubileji in obletnice* uvaja Ivan Vogrič, ki piše o pesmarici Hrabroslava Volariča, ki je izšla pred 125 leti in jo je posvetil nabrežinskemu zboru. Bojana Kralj ob 60-letnici smrti piše o *Ivanu Kapistanu Boletu*, doma iz Avberja, ki je kot izučen organist deloval na Brezjah. Dragocen je članek Giorgia Banchiga, ki ob 130. obletnici rojstva in 60-letnici smrti predstavlja zgodovinsko in etnološko delo g. Antona Cuffola. Ivanka Uršič pa je za ta koledar ob 70-letnici ustanovitve prispevala članek o *Prostovoljnem gasilskem društvu Komen*. Kolikšno je kulturno poslanstvo Slovenske prosvete, raz-

beremo iz zapisa Marija Maverja ob 70-letnici nastanka te organizacije. Ines Škabar pa je avtorica zapisa ob 50-letnici Kraške ohceti, se pravi prireditvi, ki krepko presega lokalne okvire.

Za Koledar GMD je značilno, da objavlja članke o nekaterih osebnostih, ki so umrle v letu, ki je za nami. Tako objavljajo spominske zapise o Simonu Prešernu, Idi Doljak Bitežnik, s. Stanislavi Rotovnik, Bojani Škerk Simčič, Mirjam Vescovi Breclj, g. Stanku Sivcu, Liviju Valenčiču, Ireni Žerjal, Danilu Lovrečiču, g. Cirilu Čargi in Alojzu Rebuli. Po objavi poročil o delovanju Mohorjevih družb iz Celja, Celovca in Gorice so lep del koledarja namenili člankom, ki predstavljajo prosvetno in kulturno delovanje v zamejstvu. Tako beremo poročilo Danila Čotarja o minuli, bogati sezoni Centra Bratuž, članek Erike Jazbar o odzivnosti goriških ljudi na Srečanja pod lipami, Patricija Florenin poroča o razčlenjenem delovanju ZSKP v sezoni 2017/18, sezono Slovenske prosvete pa dokumentira fotokronika pomembnejših dogodkov, strnjeni beležki sta namenjeni tudi ZCPZ iz Trsta oz. Gorice.

Že po tradiciji Koledar na koncu objavlja dragocena prispevka. Norina Bogatec je kot raziskovalka SLORI-ja analizirala statistične podatke o *Izobraževanju v slovenskem jeziku v Italiji* v š. l. 2017/18, knjižničarka NSK Ksenija Majovski pa je uredila *Slovensko biografijo v Italiji za leto 2017*.

Ko ugotavljam, da je v Koledarju GMD za leto 2019 veliko zanimivega branja, tudi razumem, zakaj so označili to publikacijo, da je srčika zbirke, saj je v njem zbranih veliko člankov, ki s srcem govorijo o naših krajih in ljudeh.

E. G.

Mladika 9/2018

V Fokusu: Kdo je slovenski pisatelj?

Novembrska Mladika s številko 9 se v uvodu klanja pisatelju, velikanu slovenske kulture, prof. Alojzu Rebuli, ki je bil dolgo let sodelavec revije in založbe Mladika. Zapis je pripravil Saša Martelanc, spominja se ga s toplino in hvaležnostjo za njegovo intelektualno ostrino, pokončnost, svobodo duha in predanost krščanskim vrednotam, ki so bile njegovim sodelavcem za zgled. V Fokusu je obravnavana aktualna tematika iz sveta kulture: izbira italijanščine oziroma tujega jezika v pisanju slovenskih avtorjev. Pojav, ki je že dolgo prisoten na avstrijskem Koroškem, se širi tudi med Slovenci v Italiji. Vse več je namreč avtorjev, ki se odločajo pisati tudi ali samo v italijanščini. Postavlja pa se vprašanje, kam sodi tovrstna literatura: v slovensko, italijansko, avstrijsko ali tujo književnost? Kdo je torej slovenski pisatelj? Na to vprašanje odgovarja pisateljica, esejistka, doktorica literarnih ved Vilma Purrič v članku *Izbira italijanščine v pisanju slovenskih avtorjev: zatajitev ali odprtost do drugega?* Profesorica na mariborski univerzi Silvija Borovnik piše o medkulturnosti v romanu Maje Haderlap *Angel pozabe*. Pisatelj, pesnik in gledališki kritik Marij Čuk poudarja pomen živga in zapisanega jezika, brez katerega naroda ni. Igor Pison piše o svojem prehajanju iz enega jezika v drugega (slovenskega, italijanskega, nemškega). Prof.

Marija Pirjavec se zaustavi pri treh avtorjih, ki so doživeli travmo jezika (Boris Pahor, Alojz Rebula, Florjan Lipuš), in pri takih, ki so se odločili za pisanje v tujem jeziku (Maja Haderlap, Brina Sviti). V Fokusu so še zbrane izjave nekaterih slovenskih pisateljev, ki so se pojavile v medijih, in sicer Florja-

na Lipuša, Janeza Dularja, Lojzeta Wieserja in Alojza Rebule. V rubriki Ekologija je članek *Bi preživel dopust na otoku plastike?* V njem avtor ugotavlja razsežnost in katastrofalen pomen tega pravljočega otoka, velikega kot Francija, Nemčija in Španija skupaj, v Tihem oceanu. V rubriki Literatura so objavljene pesmi Dareta Gozdnikarja, ki so prejele 3. nagrado na 46. literarnem natečaju revije Mladika, in črtica *Brezdomka* Bernardette Pojbič. Mojca Polona Vaupo-

tič piše o liku in delu arhitekta Viktorja Šulčiča (1895–1973), rojenega v Križu pri Trstu. O zadnjem romanu Marija Čuka *Prah*, ki je izšel pri založbi Mladika, piše profesor Adrijan Pahor: v svojem eseju izpostavlja temeljne značilnosti dela. V rubriki Iz tiskarne se ponuja seznam najnovejših del slovenskih avtorjev v Italiji. Zgodovinar Boris Golec je avtor članka o Fanny Valvasor Morelli (1761–1829), zadnji rojeni Valvasor in prvi “slovenski” romanopisec. V rubriki Pričevanje je članek Mirem Kosem Borštnik *Kdo solze naše posuš?* o njeni begunski izkušnji. Članek Erike Jazbar o Alfonzu Lavrenčiču pripoveduje o vsestranskem umetniku, rojenem slovenskim emigrantom iz Doberdoba v Parizu v času Avstro-Ogrske, ki je načrtoval zaporne celice; te so uporabljali španski revolucionarji, po zmagi Franca leta 1939 pa ga je vojaško sodišče obsodilo na smrt. V tej številki se končuje spominski zapis Mirelle Urlih *Razmišljanje zdomske tržaške Slovenke*. V Anteni so aktualne novice o kulturi in literaturi iz zamejstva in zdomstva. V mladinskem listu Rast se Veronika Bordodon sprašuje, ali je Trst še varna oaza. Neža Kravos piše o manjšinskem seminarju za vodenje mladinskih skupin, ki je potekal v Bratislavi, Martina Jazbec pa o projektu “manjšinskih glasnikov”. Veronika De Luisa je avtorica prispevka *Moj dan*. Ilaria in Denise sta se pogovarjali z letošnjo Miss pokrajine Trst, Slovenko Sanjo Žagar, Nika Čok pa poroča o srečanju z igralcem Linom Guancialejem. Objavljena sta tudi priložnostni recept slanih fanclejev in zapis novega literarnega natečaja Slovenskega kulturnega kluba.

Vladka Tucovič Sturman

JEZIKOVNICA

53

Kolega, kolegov ali kolegini?

V prejšnji jezikovnici sem opozorila na pravilno tvorjen svojilni pridevnik Rebulov namesto Rebulin, navedla pa sem še nekaj podobnih “literarnih” primerov, npr. Vugov, Krležev in Sterijev za svojilne pridevnike iz priimkov Vuga, Krleža in Sterija. Čez nekaj dni sem se spomnila, da mednje spada še priimek velikana italijanske književnosti, ki ga podomačeno pišemo Petrarka. Laura je bila torej Petrarkova, ne Petrarkina nesojena izvoljenka.

Navedene priimke uvrščamo v 2. moško sklanjatev, za vzorec imamo besedo vojvoda: tisti vojvoda je, tistega vojvode/vojvoda ni bilo, k tistemu vojvodi/vojvodu gremo, na tistega vojvodo/vojvoda se lahko zanesemo, o tistem vojvodi/vojvodu smo slišali, s tistim vojvodo/vojvodom smo se srečali. V to skupino pa sodi tudi prevzeta beseda kolega. Ko tvorimo svojilni pridevnik, je pravilno kolegov avto, ne pa kolegin avto – tako bi sicer rekli v jezikih, ki so slovenščini podobni in najbližji, npr. hrvaščini ali srbsčini, zato je tam prav Krležin, pri nas pa Krležev, in Sterijin, pri nas pa Sterijev. Vendar sem o vsem tem že pisala, zato bi se danes res rada posvetila besedi kolega – po eni strani zato, ker je to običajna beseda, ki jo lahko sklanjamo na enak način kot priimke zgoraj navedenih literarnih ustvarjalcev (kolega je prišel v službo, kolega/kolege danes ni bilo v službo, svojemu kolegu/kolegi lahko zaupam, videl sem svojega kolega/kolego, pri svojem kolegu/kolegi sem praznoval, s svojim kolegom/kolego se lahko vse pogovorim), po drugi strani pa zato, ker opažam, kako različne pomene ima beseda kolega, glede na to, kdo in kje jo uporabljamo. Poglejmo najprej, kaj v pomenski razlagi sa-

mostalnika moškega spola kolega (ženska ustreznica je kolegica) pravi *Slovar slovenskega knjižnega jezika*: “kdor ima v razmerju do drugega enako izobrazbo ali poklic, navadno akademskega tipa” in “tovariš, prijatelj” – to drugo razlago *Slovenski pravopis 2001* opremlja s kvalifikatorjem knjižno pogovorno. In kako je v praksi? Če danes v Sloveniji koga, ki je star 70 let, vprašate, kaj pomeni beseda kolega, bo rekel, da so kolegi tisti, s katerimi je študiral na univerzi. To, da je s kom bil kolega, pomeni za pripadnika te generacije skoraj izključno, da sta bila v istem letniku na fakulteti. Če bi isto vprašanje postavili Slovencem v Italiji, pa bi kolega pomenil izključno tistega, s katerim je kdo v službi, kolega je sopomenka za sodelavca, kajne? Mladi na Štajerskem rabijo besedo v slengu, in sicer je kolega zanje prijatelj. Če rečejo, da gredo ven s kolegi, to pomeni, da gredo s prijatelji oz. s svojjo prijateljsko klapo, v kateri niso nujno tudi sodelavci. Kolega je tudi tista beseda, ki jo visokošolski učitelji uporabljamo, ko želimo nagovoriti

študenta, za katerega ne vemo, kako mu je ime in kako se piše, čeprav se mi zdi, da tudi tovrstna raba že nekoliko prihaja iz mode ... Še vedno pa lahko pogosto slišimo besedo kolega v izjavi kakšnega zdravnika, ki z besedo kolega označuje koga, ki mu je enak po stroki, torej stanovskega tovariša – to pa je tudi prvi pomen, ki ga besedi kolega dodeljuje *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Doc. dr. Vladka Tucovič Sturman na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo Novega glasu.

Zadnje srečanje DSI v l. 2018

Vzhodni kristjani, apostoli, civilizatorji in begunci

Zadnje srečanje v letu 2018 so v Društvu slovenskih izobražencev namenili zelo zanimivi temi in povabili dva izredna gosta. Gre za dr. Saro Bevc Jonan, Irančanko, pripadnico kaldejcev, verske katoliške manjšine v Iranu, begunko, ki že 16 let živi v Sloveniji, in za teologa dr. Draga Ocvirka. Dr. Sara Bevc Jonan je bila osrednja gostja večera, dr. Ocvirka, specialist za vprašanja Bližnjega vzhoda, pa so organizatorji povabili, da bi poslušalci bolje razumeli njeno osebno zgodbo in zanimive korenine.

Svojemu predavanju je dr. Ocvirk dal naslov *Vzhodni kristjani, apostoli, civilizatorji in begunci*. Povod za poglobitev te teme je bil tudi izid knjige *Vzhodni kristjani, beg in izgon iz bližnjega vzhoda* nemškega duhovnika Andreasa Knappa, ki je pred kratkim izšla pri Celjski Mohorjevi družbi. (Avtor je kaldejce in njihovo situacijo spoznal prav med begunci v Nemčiji, kjer deluje.)

V picle pol ure je dr. Ocvirk prisotnim učinkovito s sliko in besedo prikazal zgodovinski Oris kristjanov na Vzhodu, od Kristusove dobe dalje. Navedel je ogromno (za večino novih ali vsaj delno novih) podatkov o duhovno izredno bogati in obenem tragični zgodovini kristjanov, posebej kaldejcev, ki živijo na Bližnjem in Srednjem vzhodu. Govornik je poudaril, da jih želijo imenovati prav "kristjani vzhoda", saj že 2000 let ustvarjamo zmedo s pojmi, kot je npr. Vzhodnorimsko cesarstvo, in z govorjenjem o vzhodni liturgiji; pri tem pa mislimo le na vzhod Evrope, vse naše znanje o ostalih kristjanih vzhoda pa se s tem konča.

Žal se ne menimo za prisotnost teh za vse človeštvo dragocenih "vzhodnih kristjanov", in ker ne vemo ničesar o njih, ne reagiramo primerno ob strahotnih genocidih, ki se še vedno izvajajo nad njimi, nad našimi brati katoličani oz. kristjani.

Najprej je dr. Ocvirk moral pojasniti, da gre za kristjane, ki živijo v državah Bližnjega vzhoda že več kot 2000 let. Kot je razvidno iz evangelija, so bile zadnje besede, ki jih je pred svojim odhodom

Jezus naročil apostolom, naj bodo njegove "priče do skrajnih mej sveta" (Apd 1,8).

Zemljevid takratnega sveta lahko imenujemo "triperesna deteljica": 1. na t. i. Zahod je šlo pet apostolov; 2. druga skupina se je podala v severno Afriko (Egipt, Namibijo, Etiopijo, do Libije); v 3. smer pa je šla večina apostolov: njihovo jedro je odšlo v Azijo, saj je po besedah predavatelja tu naravno zaledje Palestine (tudi po številu kilometrov so Jeruzalemu ti kraji najbližji!). Zanimivo je bilo izvedeti, da so bile izhodiščne točke evangelizacije za apostole naselbine, v katerih so že dolgo živeli iz svoje domovine pregnani Judje.

Že v 8. stol. pr. Kr. se namreč prične judovska diaspora s t. i. "asirskim suženjstvom". Večina Judov je že v Jezusovih časih živela zunaj Palestine in bila razpršena po diaspori, npr. tudi v Egiptu, v maloazijskih območjih (tam je deloval sv. Pavel, a z Judi ni govoril v aramejščini, pač pa v koine', to je v grščini). Apostoli so najprej nagovorili prav Jude v diaspori. Za določeno obdobje je bila kristjanom zgodovina naklonjena, takrat so doživeli pravi razcvet. Gre za duhovno izredno bogato prisotnost kristjanov, ki so prenesli tudi grško kulturo in civilizacijo tamkajšnjim ljudstvom.

Predavatelj je poudaril t. i. "štiri stebre" kristjanov na Vzhodu: prvega predstavlja bogata liturgija kaldejcev: slikovita, glasna razlaga Sv. pisma; gre za izredno звоčno bogastvo; branje svetih tekstov je izredno privlačno za uho in razum. 2. stebel je meništvo, ki razvija teologijo, mistiko in askezo in je izjemnega tudi zgodovinskega in kulturnega pomena. Zanimivo je npr. vedeti, da so asketi, sirski menihi, na stebru in da so k njim prihajale velikanske množice; ali to, da so poleg "puščavskih očetov" imeli tudi

Mezopotamiji. Tu so iz grščine prevedli literaturo iz medicine, astronomije, logično-metafizično izročilo itd. Tudi v "hiši modrosti" v Bagdadu so kristjani prevajali iz sirščine v arabščino. Njihov izjemni pomen je bil torej tudi v tem, da so bili prenašalci kulture: grške filozofije niso prinesli v Evropo Arabci, kot se zmotno celo učimo v šolah, temveč sirski kristjani (na Zahodu smo jih iz površnosti imenovali Arabce, ker so spadali v arabsko cesarstvo, tako kot so npr. Slovence imenovali "Avstrijce", ker so prihajali iz avstrijskega cesarstva). Prinesli so celo to, kar imenujemo "arabske številke" (sistem indijskih števil). Slavna akademija v Isibisu je bila navdih za Kasjodorja, ki je na Vzhodu začel ustanavljati samostanske šole.

4. stebel se nanaša na misijonsko dejavnost: sirski kristjani so kot misijonarji oznanjali vero po "svileni poti" vse do Pekinga in tam ustanovili vrsto krščanskih skupnosti. V 7. stoletju so v kitajščino prevedli prvo krščansko literaturo. To pozitivno obdobje traja le tri stoletja, nato pa njihovo delo uničijo, saj jih je doletela ista usoda kot budistične samostane: vse so nacionalizirali in jih pregnali. Razcvet so v vzhodnih državah doživeli kristjani predvsem v dveh zgodovinskih obdobjih: v času sumitsko-perzijskega cesarstva (od 224 do 651), ko so lahko delovali, čeprav so že bili deležni tudi preganjanj, vendar so preživel perzijsko cesarstvo, ki je propadlo. Uspešni obdobji sta bili v času Abasidov (od 750 do 1258) in v času vladanja Mongolov. Abasidi so se hoteli nasloniti na krščanske šole iz Edesa in v Isibisu; pax Mongolica pa je omogočala, da so misijonarji imeli odprto t. i. "svilno pot" do Pekinga. Na teh področjih so govorili aramejsko; tu so širili sirsko in asirsko krščanstvo, kaldejsko in babilonsko.

14. stoletje pa, ko je zavladal zloglasni Timur Lenk turško-mongolskega rodu, je bilo za kristjane prelomno. Ustanovitelj Timuridskega cesarstva v Perziji in centralni Aziji je sprejel muslimansko vero in njegov "motto" je postal: "svoj meč umivam v krvi nevernikov". Z nasiljem mu je uspelo uničiti in spraviti na kolena cvetoče krščanstvo vzhodnih držav. Kljub temu da je bilo krščanstvo na Vzhodu prinašalec kulture, modernizator arabskega sveta, ni bilo nikoli del državne, uradne Cerkve, zato so bili njegovi pripadniki prepuščeni dobri in slabi volji vladarjev. Njihov veliki sovražnik je bilo tudi Otomansko cesarstvo, v katerem niso bili strašnega preganjanja in genocida deležni le Armenci (o katerih se končno v zadnjih letih ve nekaj več), ampak tudi kaldejci in drugi kristjani (grozljivi pokol l. 1933). Turško prebivalstvo je kristjane skušalo iztreti tudi s pomočjo Kurdev in muslimanskih Arabcev.

Žal so v zadnjih desetletjih kristjani postali tarča še džihadu: zaslepljenim z džihadom so dovoljena sovraštvo, pobijanje, križanje, obglavljanje, posiljevanje in pobijanje otrok. Osrednja gostja večera, dr. Sara Bevc Jonan, je kot primer preganjanja kristjanov prikazala svojo osebno zgodbo oz. zgodbo svoje družine. Do pred kratkim je v Sloveniji malokdo vedel zanj, do

skih skupnosti. V 7. stoletju so v kitajščino prevedli prvo krščansko literaturo. To pozitivno obdobje traja le tri stoletja, nato pa njihovo delo uničijo, saj jih je doletela ista usoda kot budistične samostane: vse so nacionalizirali in jih pregnali. Razcvet so v vzhodnih državah doživeli kristjani predvsem v dveh zgodovinskih obdobjih: v času sumitsko-perzijskega cesarstva (od 224 do 651), ko so lahko delovali, čeprav so že bili deležni tudi preganjanj, vendar so preživel perzijsko cesarstvo, ki je propadlo. Uspešni obdobji sta bili v času Abasidov (od 750 do 1258) in v času vladanja Mongolov. Abasidi so se hoteli nasloniti na krščanske šole iz Edesa in v Isibisu; pax Mongolica pa je omogočala, da so misijonarji imeli odprto t. i. "svilno pot" do Pekinga. Na teh področjih so govorili aramejsko; tu so širili sirsko in asirsko krščanstvo, kaldejsko in babilonsko.

14. stoletje pa, ko je zavladal zloglasni Timur Lenk turško-mongolskega rodu, je bilo za kristjane prelomno. Ustanovitelj Timuridskega cesarstva v Perziji in centralni Aziji je sprejel muslimansko vero in njegov "motto" je postal: "svoj meč umivam v krvi nevernikov". Z nasiljem mu je uspelo uničiti in spraviti na kolena cvetoče krščanstvo vzhodnih držav. Kljub temu da je bilo krščanstvo na Vzhodu prinašalec kulture, modernizator arabskega sveta, ni bilo nikoli del državne, uradne Cerkve, zato so bili njegovi pripadniki prepuščeni dobri in slabi volji vladarjev. Njihov veliki sovražnik je bilo tudi Otomansko cesarstvo, v katerem niso bili strašnega preganjanja in genocida deležni le Armenci (o katerih se končno v zadnjih letih ve nekaj več), ampak tudi kaldejci in drugi kristjani (grozljivi pokol l. 1933). Turško prebivalstvo je kristjane skušalo iztreti tudi s pomočjo Kurdev in muslimanskih Arabcev.

Žal so v zadnjih desetletjih kristjani postali tarča še džihadu: zaslepljenim z džihadom so dovoljena sovraštvo, pobijanje, križanje, obglavljanje, posiljevanje in pobijanje otrok. Osrednja gostja večera, dr. Sara Bevc Jonan, je kot primer preganjanja kristjanov prikazala svojo osebno zgodbo oz. zgodbo svoje družine. Do pred kratkim je v Sloveniji malokdo vedel zanj, do

kler ni nastopila v znani televizijski oddaji in v intervjuju z Jožetom Možino vzbudila pozornost in zanimanje vse Slovenije. Tako je v kratkem času postala slavna osebnost. V nastopu v Društvu slovenskih izobražencev pa sploh ni nastopila kot kaka zvezda, pač pa skromno, zadržano, s stvarnim pričevanjem o dejstvih, ki so zaznamovala njeno življenje.

Gospa Sara je skupaj z družino živela na severu Iraka in pripada kaldejski veri. Do leta 2003 je bilo v Iraku milijon in pol kaldejcev. Bili so spoštovani in so veljali za zveste državljane z nadpovprečno izobrazbo. Po zadnji vojni pa so v Iraku doživeli pravo kalvarijo, saj so nanje začeli gledati kot na sovražnike. Njihova verska pripadnost je bila za iraško oblast in tudi večino prebivalstva preveč sorodna "zahodnjaškemu" mišljenju, imeli so jih za pripadnike zasvožene Amerike in Evrope. Začeli so jih zatirati ter jih dobesedno podili iz države. Kristjani so razne šoke zaprosili za azil, saj jim je doma v Iraku preostajala le smrt. Ogromno kristjanov je odšlo iz Iraka, tako da jih je od prejšnjega milijona in pol ostalo le še od 150 do 200 tisoč. Tudi ga. Sara se je z družino odločila za beg iz Iraka - še posebno, ko je kot inženirka in asistentka na univerzi doživela pritiske, da bi delala za vojaški program Sadama Husseina. Tega ni mogla sprejeti, zato je sklenila, da bo s starši odšla. Skrivaj so postopoma prodajali svoje imetje, da ne bi oblastniki odkrili njihovega namena. Posrečilo pa se jim je z letalom dospeti le do Istambula, potem pa so naleteli na mafijo, ki je zahtevala dodatno plačilo za prehod v Nemčijo, kamor so prvotno želeli, saj tam živijo njihovi sorodniki. Tja pa niso nikoli prišli. Zadržali so jih na Kosovu, potem so jih poslali v Slovenijo, češ da bodo preko Italije lahko šli v Nemčijo. Zvičajno so jih pustili v bližini Nove Gorice, ko pa so brez dokumentov prešli v Italijo, so jih le poslali nazaj v Slovenijo. Tako so se utrujeni in izčrpani kar odločili, da dokončno ostanejo tam na varnem. To se je zgodilo pred šestnajstimi leti. Danes je Sara integrirana Slovenka: govorí skoraj odlično slovenščino; poročena je s Slovincem, ima družino, državljanstvo in službo. V Sloveniji je dobila dom. Za kristjane v njeni domovini, za njene sorodnike, pa je katastrofalna ustanovitev Isisa: uničili so krščansko dediščino, literaturo, cerkve. V enem dnevu so morali izbrati med smrtjo in sprejetjem islama. Kdor je le mogel, se je izselil v razne tuje države.

Anka Peterlin

Lep božični koncert na Velikem Dolu

Nastopili so MeCPZ Veliki Dol, ŽePZ Prosek Kontovel in oktet Castrum

V petek, 28. decembra 2018, zvečer je v cerkvi sv. Jakoba na Velikem Dolu potekal božični koncert, ki ga že nekaj let organizira domači cerkveni pevski zbor. Mešani cerkveni pevski zbor Veliki Dol je tudi uvedel koncert in ubrano zapel pet božičnih pesmi (Ko so pastirji, Prišla je noč, Čujte čujte vsi ljudje, Angelsko petje, Že počiva vsa narava).

Zbor je priložnostno vodila Metka Colja Petelin, saj je zborovodja in organist Leo Cotič (ki je med drugim tudi organist v cerkvi v Križu pri Trstu) spremljal zbor na orglah. Sledil je nastop ŽePZ Prosek-Kontovel, ki je pod vodstvom Marka Štoke in ob harmonikarski spremljavi Boruta Štoke zapel Mesto Betlehem počiva, Rajske strune, K nebu povzdignimo, Materina prošnja, Prišla je lepa sv. Noč in Hitite kristjani. Na koncu je nastopil oktet Castrum iz Ajdovščine, ki ga je za to priložnost pripravila Vida Červ, in doživeto "a cappella" zapel stari slovenski pesmi Vesele praznike in Ta stara božična pejsen, nato pa še: Nad Betlehem svoj čar, Blažena noč, O sveta in vesela noč, Tiho, le tiho nocoj to noč, Noč najjasnejša najlepša, O slava. Prijeten večer, ki ga je povezoval gopod Stojan Kralj, ni mogel mimo v srednjeevropskem prostoru najbolj znane božične pesmi, Gruberjeve Svete noči, ki so jo pred oltarjem skupno zapeli sodelujoči zbori.

S tem pa ni bilo konec dogodka, saj so pesmi še odmevale v bližnji šoli na družabnem srečanju, na katerega je gostujoči zbor povabil nastopajoče.

Tržaško knjižno središče / Gost Bruno Volpi

Kava s knjigo o enciklopediji slovenskega ribištva

Na tokratni kavi s knjigo je beseda tekla o morskih tematikah, ki jih je v knjigi ovekovečil kapitan in ladijski inženir Bruno Volpi Lisjak. V Tržaškem knjižnem središču so v petek, 14. decembra 2018, predstavili novo "enciklopedijo", ki nosi naslov *Tuni in Slovenci povezani skozi stoletja*.

Avtor se je v publikaciji lotil najprej tematik, ki zadevajo ribolov v antiki in obdobju Fenicianov, in nato knjigo razvil do današnjih dni. Bruno Volpi Lisjak je povedal, da številni filozofi, zgodovinarji in pisatelji potrjujejo, da so se vsi narodi ali večje skupnosti, ki so živeli na obalah Sredozemlja, ukvarjali z lovom na tune. Zgodovina potrjuje, da so tuni imeli skozi stoletja velik vpliv na gospodarski in kulturni razvoj mediteranskih narodov. "Prav zaradi omenjenih razlogov, sem se odločil, da napišem to publikacijo, ki ima namen predstaviti bralcu to nenavadno, hitro in veliko ri-

bo ter odnos, ki so ga do nje imela različna ljudstva, predvsem pa Slovenci". Avtor je že napisal kar nekaj knjig o ribištvu in odnosu Slovincem do morja; s to novo publikacijo pa je želel tematično nekoliko poglobiti. Knjigo, ki je izšla pri založbi Mladika, je predstavila urednica Nadia Roncelli. Poleg avtorja pa so bili prisotni še prof. Jože Pirjevec, ki je za knjigo napisal uvod, predsednik Ribiškega muzeja Franco Cossutta ter Ivana Suhadolc. "Gospod Lisjak je že pisal o tunih, vendar tokrat stori to na nov način, z drugačnimi dokumenti, novimi informacijami, ki jih objavlja. Knjiga nudi celosten pregled nad tematiko tunov", je povedala urednica Roncellijeva.

V zanimivi knjigi lahko izvedemo, kako je pri slovenskih ribičih v Trstu potekal lov na tune in kako je bila ta dejavnost pomembna z gospodarskega

vidika. Večkrat so se vneli tudi spori za delitev lovišč tun in za davke, ki so jih plačevali za ribištvo. Knjiga predloči tudi, kako je odnos politike do ribolova botroval raznarodovanju Slovincem v teh obmorskih predelih. Predsednik ribiškega muzeja

Foto damj@n

Cossutta je med srečanjem pojasnil, da so bodisi v Križu kot tudi v Devinu lovili vseh vrst rib. "Ampak najbolj spektakularen, čustven in dobičkonosen je bil lov na tune. Mi se moramo zahvaliti naši orografski obliki Krasa, ki se

in pomembno, da ga zgodovinsko in etnološko natančno obeležimo, posebno pred dejstvom, da so tuni izginili iz našega morja, podobno kot slovenski ribiči, ki so tune lovili.

MAN

ŠTIVAN 50. božični koncert devinskih pevskih zborov

Zelo doživeto jubilejno glasbeno srečanje

Tudi letos je bil božični koncert devinskih pevskih zborov izjemno dobro obiskan. Nabito polna nova cerkev sv. Janeza Krstnika v Štivanu je na Štefanovo z navdušenjem nagradila z dolgim aplavzom vse pevce, od malčkov do mož pevskega zbora Fantje izpod Grmade, ki so si pred petdesetimi leti zamislili zdaj že tradicionalni koncert. Po men tega koncerta presegla današnja poplava božičnih koncertov vsepovsod, ker je eden tistih, ki imajo tradicijo, saj se že petdeset let zbirajo devinski pevke in pevci, da dan po Božiču polepšajo božični praznik sebi in vsem, ki jih vedno znova pridejo poslušat. Najprej so začeli peti samo moški, kaj kmalu so se pridružila dekleta, pred leti pa še otroci. In lepo je bilo videti nekdanjega prvega dirigenta teh koncertov, Iva Kralja, ki je med publiko poslušal današnje pevce. Lahko je ponosen: kar je sadil in sejal, je dobro zrastle in rodi dobre sadove! Bog ve, kaj si je mislil, ko se je med koncertom gotovo spomnil na prvi koncert iz pred petdesetih let, ko je sam vodil takratni moški zbor!

Otroški pevski zbor Ladjica, učenci slovenskega glasbenega centra Emil Komel, mladi iz veroučne skupine, Devinski cerkveni pevski zbor, Devinski mladinski krožek, Fantovska skupina

Devin – Nabrežina, priložnostna orkestrska zasedba in združeni pevski zbor nastopajočih, vsi ti in seveda dirigenti, pianistka in drugi so poskrbeli, da je koncert uspel in bil znova krasno božično doživetje.

Foto JMP

Valček slovesa so tiho in zbrano zaigrali Lara Emili, Petra in Saša Pahor, trio kitar, ki se uči na SCGV E. Komel pri prof. Marji Feinig. Dekleta Devinskega mladinskega krožka so odlično povezovala razne zборе, ki so jih vodili Herman Antonič, Mirko Ferlan, Patrick Quaggiato, Olga Tavčar, medtem ko je mlade glasbenike pripravila Marja Feinig. Izpostaviti velja izjemni solo Nade Tavčar, ki je prisotne dobesedno očaral.

Božični koncert devinskih pevskih zborov sta pozdravila oba

župnika, v slovenščini g. Giorgio Giannini ob začetku koncerta, v italijanščini pa po koncertu novi župnik don Fabio La Gioia, v imenu Zveze cerkvenih pevskih zborov se je pevcem zahvalila Rossana Paliaga. Tudi tokrat pa

veda Patrick Quaggiato.

Lep koncert božičnih pesmi se je letos sklenil s podoživeto pesmijo *Sveta noč*, mlajše pa je združeni zbor vseh nastopajočih pevec in instrumentalistov prijetno presenetil s priredbo svetovnega hita znane švedske pop skupine Abba *I have a dream, Angeli živijo*.

Se osebna nota.

Ko sem podpisani imel leta, ki jih imajo danes mladi glasbeniki in pevci iz Devina, sem seveda poslušal skupino Abba, ki je veljala za komercialno pop rock skupino, med pravi mi rokerji so veljali za komercialne, uspešne popevkarje, zato nekaj manj, za ljubitelje "resne" glase pa so bili bend, ki ga ni veljalo niti omeniti, zviška, kot so jih gledali takrat. Mogoče se bo še kdo spomnil, da je pesem o angelih takrat svetlo zapela svetlo-lasa Agnetha, ki je s temnolaso Anni-Frid prepevala vse pesmi skupine Abba, v ozadju sta pomagala Bjorn in Benny.

Imela je krasen glas, za nekatere še lepši stas.

Da bom kdaj slišal to lepo pesem *I have a dream* v cerkvi v Štivanu, si nisem mislil nikdar, a moram reči, da so jo združene pevke in pevci odpeli krasno, pol tudi v slovenskem jeziku.

Ne samo, da ni motila nikogar, Patrickova priredba je vse prepričala, starejši smo zaplavali v mladost, mladi pa so se ob petju zazibali v sedanosti, ki je drugačna, a vendar lepa.

Jurij Paljč

OPČINE Božični koncert

Zadonela je Sveta noč

Najbolj primeren trenutek za božični koncert je prav božični dan. To vedo na Opčinah, kjer je bil tudi letos na sporedu božični koncert prav 25. decembra. Kot vsako leto so ga oblikovale openske skupine in tudi nekateri solisti. Letošnji koncert je nosil naslov *200 let pesmi Sveta noč v jezikih naše dežele*.

Za uvod v koncert je poskrbela trobentačica Živa Komar, ki jo je na orgle spremljal Vinko Skerlavaj. Zaigrala je znano božično *Božji nam je rojen sin*. Sledil je nastop komaj 10-letnega solista Gabrijela Malalana, ki je prav tako z orgelsko spremljavo Vinka Skerlavaja zapel pesmi *Veseli se!* in *Čez noč, čez noč*. Koncert se je nadaljeval s trobentaškim duom. Živa Komar in Sara Miani sta ob

orgelski spremljavi zaigrali *Glej zvezdice božje*.

Zelo pester program se je nadaljeval z nastopom DePZ Vesela pomlad, ki ga vodi Andreja Štucin Cergol. Ob klavirski spremljavi Matjaža Zobca so zapele tri dele iz kantate *Magnum Mysterium* mladega in nadarjenega slovenskega skladatelja Gašperja Jereba, in sicer *O magnum mysterium*, *Annuntiatio* in *Gaudium magnum*.

Sledila je božična misel, ki jo je letos podala Dunja

Fabjan. Izhajala je iz osebne izkušnje, kajti po poklicu je astrofizik. Spomnila se je 50. obletnice znamenite fotografije vzhajajoče Zemlje. Eden od astronomov, ki je bil takrat na misiji, je rekel, da je šel človek na Luno, da bi spoznal Zemljo. Dunja Fabjan se je navežala na ta stavek in povedala, da če gledamo Zemljo z Lune, smo majhni, del ene same skupnosti. Od tako oddaljene točke smo vsi enaki. Sprejemanje drug drugega

in drugačnosti moramo krepiti. V svojem nagovoru je izhajala tudi iz osebne izkušnje kot mati dveh otrok: oba sta si zelo različna med seboj, eden je bolj živahen, drugi bolj miren. Družina so ljudje, ki se skupaj učijo in rastejo. Njen zakon je dvojezičen, različnost pa jih ni oddaljila, ampak še bolj približala.

Sledil je nastop MoVS Stane Malič, ki so pod vodstvom Janka Bana zapeli pesmi *Ura je polnoči, Kaj so pa to in Mi smo tej tri kraljetarji*.

Zadnji del koncerta je oblikoval MeCPZ Sv. Jernej. Rdeča nit njegove nastopa je bila prav 200-letnica pesmi *Sveta noč*. Pred 200 leti so v cerkvi sv. Nikolaja v Oberndorfu prvič izvajali to pesem, ki jo je napisal Joseph Mohr, uglasbil pa Xaver Gru-

ber. Ker ravno takrat niso delovale orgle, sta Mohr in Gruber zapela pesem v duetu ob spremljavi kitare.

Na isti način je pesem zazvenela tudi v openski cerkvi. V nemškem jeziku sta jo zapela openski kaplan Metod Ogorevc in Marjan Štrajn s spremljavo kitare gospoda Ogorevca. Nato je zbor Sv. Jernej zapel pesem še v italijanščini, furlanščini in slovenščini, vseh jezikih naše dežele. Tudi ostale pesmi, ki jih je izvajal CPZ Sv. Jernej so nosile naslov *Sveta noč*. Najprej so zapeli *Sveto noč* na besedilo Gregorija Pečjaka (klasično besedilo Svete noči, ki ga vsi poznamo) v uglasbitvi Hugolina Sattnerja. Sledila je *Sveta noč* Stanka Janežiča, ki jo je uglasbil Adi Danev, na koncu pa še kantata *Sveta noč* Mirjam Tozon, ki jo je ugla-

sobil Stanko Premrl. Pri kantati so sodelovali solisti Mojca Milič, Andreja Štucin Cergol in Marjan Štrajn ter deklška vokalna skupina Vesela pomlad.

Pred koncem koncerta je poslušalce, ki so do zadnjega kotička napolnili opensko cerkev, pozdravil še domači župnik Franc Poharjač. Na koncu so še vsi sodelujoči zbori skupaj s poslušalci zapeli klasično Gruberjevo *Sveto noč*. Spored je povezoval Janez Beličič. Koncert sta tradicionalno organizirala Župnija sv. Jerneja apostola in MeCPZ Sv. Jernej v sodelovanju z Vzhodnokraškimi rajonskim svetom in Zvezo cerkvenih pevskih zborov. Koncert je potekal v okviru pobude Nativitas deželne zborovske zveze USCI za Furlanijo Julijsko krajino.

Urška Petarosa

Predlogi se sprejemajo do 10. januarja

Razpis za Nagrado Nadja Maganja

V spomin na gospo prof. Nadjo Maganjo Jevnikar (Trst, 9. septembra 1951 – Repentabor, 8. februarja 2006) in v želji, da bi vzpodbudili smisel za vrednote, ki so odlikovale njeno življenje, so Skupnost Sv. Egidija Furlanije Julijske krajine, Društvo slovenskih izobražen-

cev, Slovenska zamejska skavtska organizacija in Nadjina družina ustanovili **Nagrado Nadja Maganja**, ki jo vsako leto podeljuje poseben odbor.

Prva Nagrada Nadja Maganja je bila podeljena 22. februarja 2010 dr. Metki Klevišarjevi. Naslednje nagrajenke so bile Tamara Chi-

cunova, Tržačanka Laura Famea, Slovenka iz Argentine Angelca Klanšek, Jane Gondwe iz Malavija, Berta Vremec in Ljuba Smotlak iz Trsta, Anna Illy ter Duja Kaučič Cramer, nato še Berta Golob in v lanskem letu Silvia Marangoni.

Odbor bo v skladu s pravilnikom nagrado spet podelil v letu 2019. Zato vabimo vse, ki bi radi posredovali predlog za nagrado, da svoje predloge javijo na elektronski naslov **premionagradanm@libero.it** najkasneje **do 10. januarja 2019**. **PRAVILNIK NAGRADE NADJA**

MAGANJA

1. člen:

Odbor podeli vsako leto denarno nagrado. Njeno višino določa iz leta v leto glede na zbrana sredstva in glede na stroške, ki so povezani s podelitvijo nagrade.

2. člen:

Nagrada se podeli ženski ali skupini žensk, katerih življenje odlikujejo izkušnja vere ter ena ali več vrednot, ki so odlikovale življenje in delo Nadjine Maganje - predvsem vera, molitve, ljubezen za raziskovanje na področjih zgodovine, znanosti, družbenih ved in kulture, nadalje pisanje

kot sredstvo za posredovanje osebnih izkušenj in zavzetosti, služba bližnjemu, ljubezen za ekumenski in medverski dialog, pedagoška izkušnja, solidarnost z revnimi in potrebnimi, varstvo človekovih pravic.

3. člen:

Predloge za nagrado lahko kdorkoli (zasebnik, društvo, javna ustanova) posreduje članu Odbora ali pa neposredno na sedež Odbora.

4. člen:

Odbor pregleda prejete predloge za Nagrado in z dvotretjinsko večino izbere možno nagrajenko

ali nagrajenke. Svoj sklep najprej sporoči možni nagrajenki ali nagrajenkam. Po pristanku na sprejetje nagrade Odbor podeli nagrado, ki se praviloma izroča vsako leto v mesecu februarju, ko se spominjamo smrti Nadjine Maganje in obhajamo Dan slovenske kulture. Proti sklepom Odbora v zvezi s podelitvijo nagrade ni možna pritožba.

5. člen:

Podelitev nagrade poteka na javni slovesnosti, o kateri se javnost obvesti preko sredstev javnega obveščanja.

Za Odbor Federica Marchi

Ne poglobljajmo zdrah v vrstah opozicije!

Neznosna lahkotnost obsojanja

Reporterju z dne 29. 10. 2018 je dr. Boštjan M. Turk brezprizivno razglasil dr. Milana Zvera, dr. Andreja Valič Zver in njenega mentorja, zgodovinarja dr. Janka Prunka, za koristolovske politične konvertite (spreobrnjence), in to na podlagi njihovih objav sredi 80. let prejšnjega stoletja, v katerih naj bi povzdigovali socializem in takratne režimske prvake. Delovanje Zvera znotraj Evropske ljudske stranke pa je še zabelil nič manj kot s stavkom, "da se slednjim niti sanja ne, s kom imajo v resnici opravka". Sam ne morem presojati njihovih življenjskih izbir, ker jih ne poz-

nam dovolj. Vendar doživljam Turkov surov obračun z imenovanimi kot neznosno lahkotnost obsojanja, ki bi lahko predstavljala tudi veliko človeško krivico. Kot da človek skozi desetletja nima pravice do lastnega duhovnega razvoja, do novih spoznanj in s tem povezanega spreminjanja lastnih pogledov. Dvomim tudi, da bi lahko bil kdorkoli, tudi Turk, tako brezmadežen, da bi se ne dalo z brskanjem po preteklih desetletjih njegovega življenja najti kaj politično ali drugače spotakljivega. Po tej logiki bi morali dati na grmado tudi številne druge nekdanje komuniste, ki so dali

najti kako problematično pisanje izpred pol stoletja. In če bi imenovani res bili taki koristolovci, bi se verjetno danes grebli okrog levega korita, ker je tam denar in ker se predvsem tam delijo bogati fevdi in sanjski privilegiji. Pomladna stran je namreč v primerjavi s tajkunsko "levico" prava uboga cerkvena miš. Ko so Helmutu Kohlu v zrelih letih očitali, da je bil v mladosti levičar, jim je odgovoril z vprašanjem: "V čem je tukaj kaj slabega, če sem danes bolj pameten kot takrat"? Neki francoski razumnik pa je na podoben očitek odgovoril, da, kdor ni bil po vojni za delavsko državo, z

njegovim srcem nekaj ni bilo v redu, da pa, kdor je danes za socializem, kot smo ga izkusili v praksi, z njegovo pametjo nekaj ni v redu. S tem povsem soglašam, ker sem tudi sam prehodil podobno pot od vere v delavsko državo do upora proti njene-mu političnemu nasilju, in to v časih, ko te je tak upor veliko stal in so se ti zaradi njega zaprla vrata vsakršne kariere. In ko je nekoč neki razpravljavec na študijskih dnevih Draga poodčital Slivniku partijo, sem ga vzel v bran rekoč, "da so očitno tudi iz partije izšli prepričani in pogumni demokrati, ki so pomagali popeljati Slovenijo ven iz totalitarnega režima". In, končno, nam je režim s svojo strahotno propagando mašinerijo pral možgane dolgega pol stoletja. Tudi meni nekaj časa, a se mi je z vztrajnim in intenzivnim iskanjem še drugačne duhovne hrane od režimske uspele dovolj zgodaj izviti iz propagandnih klešč. Zato se tega svojega iskanja ne sramujem in tudi ne dovolim, da bi kdo po njem pljuval. Kajti, če bi se okoliščine ponovile, bi verjetno spet izbral podobno pot. Tudi sicer vplivajo na oblikovanje človekove zavesti različni dejavniki, med njimi predvsem družina, šola, družbeno okolje in duhovna hrana, po kateri človek sega v življenju. In ti dejavniki niso ne vsebinsko ne količinsko ne časovno enakomerno razporejeni po posamezniku, da bi lahko vsi in v istem času podobno gledali na življenje. Vsakdo se je namreč na te vplive različno odzival, v različnem času, se opotekal, lovil ravnotežje in iskal trdna tla pod nogami. Če jih je sploh lahko našel.

Socialna misel kot težnja po socialno pravični državi pa ni monopol komunizma, ampak se je rodila iz človeške stiske polno stoletje pred njegovim nastopom ter je danes del zakladnice človeških in družbenih vrednot in vgrajena tudi v sodobno zakonodajo demokratičnih držav, v manjši ali večji meri. K temu je prispeval tudi komunizem, ki ga zato ne moremo zreducirati zgolj na nasilje, le da je to idejo hkrati zlorabil za vzpostavitev totalitarne oblasti ter jo tako s tem tudi omadeževal. Še poslednji pameten zasebnik se namreč danes zaveda, da je uspeh njegovega podjetja odvisen od zadovoljstva delavcev. Tudi pisatelj dr. Alojz Rebula, globoko veren človek, je o partiji nekje dejal, "da je v človeško zgodovino pač vdrla mogočna sila brez Boga, a z božjimi prvinami v sebi ... Saj je pri preoravanju družbe spravljal na plan plast človeštva, ki je bila doslej zapostavljena ... Izravnavala je, kar je izstrlelo iz družbe po volji nenasitnega kapitala in uresničevala tretje geslo francoske revolucije egalite' (enakost), to je krščansko geslo. Žal pa se je ta sila izkazala za zatiralsko, zabredla v močvirje nasilja in prizadela človeštvu nesluteno gorje". Temeljni problem slovenske po-habljenе demokracije zato ni niti slučajno v tem, kaj so Valičevi, Prunk in drugi pisali pred skoraj pol stoletja. Niti ni v domnevnih Janševih značajskih muhah ali hibah, po katerih nekateri Reporterjevi kolumnisti zadnje čase vneto brskajo s povečevalnim steklom v rokah, ga raz-glašajo za luzerja in ga podijo ven iz politike. Pa čeprav tudi na pomladni strani ni vse samo su-

ho zlato, kar se tam dogaja. Kajti s tem se med pomladniki ponovno odpirajo komaj zaceljene rane, kot da doslej še ni bilo dovolj zdrah in z njimi povezanih volilnih porazov. Na to v Murglah skoraj gotovo nazdravljajo s šampanjcem. Tudi sicer je glavni bazen Reporterjevih bralcev pomladna stran, za katero dvomim, da bo tako usmeritev tednika nagradila. Tudi jaz je ne mislim, čeprav sem naročnik Reporterja od prve številke Maga naprej, pod Slivnikom, pa vse do danes, z izjemo kratkega obdobja, ko je bil izvršen sovražni prevzem, zaradi katerega je Mag potonil. Problem našega zato-hlega družbenega stanja je predvsem velika in dolgotrajna premoč sprijene slovenske levice, ki se je prvega pol stoletja zgradila na zločinih revolucije in političnem nasilju režima, v tranziciji pa se ohranjala prek razgrabljenih vzvodov realne družbene moči, kot so kapital, dominantni mediji, represivni organi, iz prejšnjega režima podedovana levo usmerjena civilna družba idr., ki jih levica po potrebi zlorablja, da se ohranja na oblasti. Ob splošnem spoznanju, da začne v oblastnih strukturah zaudarjati po korupciji, klientelizmu, nepotizmu ipd. že po dveh mandatih, ne glede na barvo vlade, je povsem naravno, da je Slovenija ob skoraj stoletni prevladi ene opcije postala zaudarjajoča mlaka, ki se duši v lastni nesnagi. Zato mora biti predvsem to glavna skrb demokratičnega raziskovalnega medija in raziskovalnega novinarstva, ne pa poglobljanje zdrah v vrstah že itak oslajljene opozicije.

Milan Gregorič

Katja Ferletič

TAKI SMO (64)

"Telegrafski" jezik sredstev hitrega sporočanja

Danes večinoma uporabljamo nove metode pisanja in komuniciranja, nova sredstva, s katerimi iščemo ali nudimo informacije, se pogovarjamo o vremenu ali zaželimo prijateljem in sorodnikom miren Božič, zdravje in srečo v novem letu. WhatsApp, Facebook Messenger in vsa druga sredstva hitrega sporočanja so nas spremenila v nestrpna bitja, ki ne znajo več čakati. Časa nimamo nikoli dovolj, vedno smo v naglici, tudi v čustvih, besedah. Pošljemo sporočilo in se čudimo, če se modri "kljukici", ki na aplikaciji WhatsApp dokazujejo, da je oseba prebrala naše sporočilo, ne prikažeta takoj. Na Whatsappu pišemo, ne da bi preveč razmišljali: krajšamo besede in uporabljamo smeške, ker nimamo časa za pisanje. Nekoč pa smo pisali dolga, lepa pisma, število besed pa smo skušali zmanjšati samo pri pisanju telegramov, ki so bili najprimernejše sredstvo za uradna, slovesna sporočila.

Danes smo v večini razvitih držav dočakali konec uporabe Morseevih telegramskih sporočil. Telegram res umira. Francija ga je pokopala 30. aprila 2018. Zadnje simbolično sporočilo je poslal tehnik telekomunikacijskega podjetja Orange, zadnji resnični prenos pa je naredil gospod ob 21.05 istega dne: napisal je sožalje. Življenje telegramskih sporočil, ki jih je leta 1844 izumil

Američan Samuel Morse, da bi pošiljal komunikacije v kodi preko električnega sistema, ki uporablja žico za pošiljanje impulzov, se dramatično končuje. 28. maja 1844 je Morse patentiral svoj izum in pridobil dovoljenje ameriške vlade, da je poslal prvi telegram iz Washingtona v Baltimoro. Legenda pravi, da je bilo prvo besedilo biblijski citat v zastreljivi angleščini: "What Hath God Wrought"! oziroma: "Kaj je ustvaril Bog"! Od tistega trenutka dalje je postal telegram zelo pomembno sredstvo komuniciranja. Tekst je pošiljatelj narekoval telegrafistu, ki ga je potem prenesel v Morseevo abecedo, telegrafist na nasprotni strani žice je sporočilo sprejel in ga prepisal za dostavo naslovniku. V naslednjih letih je bilo dostavljanje telegramov izpopolnjeno, nastali so telegrafski uradi, na telegrafski mreži pa so v vedno večjih količinah začeli potovati zasebna sporočila, vojaška sporočila in novice. Položitev podmorskih kablov okoli leta 1845 je omogočila hitro komunikacijo z otoki in kasneje med različnimi celinami - do takrat so stranke telegrame pošiljale na telegrafe v pristaniščih, ti pa so od tod v papi-rnatih verziji potovali z ladjo. V naslednjih desetletjih, potem ko je svet prepleta gosta mreža električnih kablov, je bil telegram glavno sredstvo komuniciranja, alternativno tradicionalni pošti, ki se je posluževala počasnih prevoznih sredstev po slabih cestnih povezavah. Uporaba telegrama se je znižala po drugi svetovni vojni, ko je telefon prešel iz svoje pionirske faze in se razširil po domovih, po drugi strani pa celo do 70. in 80. let prejšnjega stoletja je bil telegram še vedno nujno potreben za

uradne ali slovesnejše komunikacije, kot so bili razni javni natečaji, tekmovanja, sporočanje smrti ali rojstev. Šele razvoj interneta in kasneje elektronske pošte je obsodil na neizogibno smrt slavni sivi listek. Danes se nam zdi naravno, da lahko pošljamo in prejemamo takojšnja sporočila na tisoče kilometrov daleč, toda, pomislimo na presenečenje in pravo revolucijo v načinu komuniciranja, ki jo je sprožil izum telegrama: pred tem so sporočila potovala veliko dni in tednov, da so dospela do naslovnika, nato pa je bilo prvič mogoče hitro komunicirati na to tedaj nepredstavljivih razdaljah! Telegrami že veliko let ne uporabljajo več tudi v Avstraliji (od leta 2011), Belgiji (od leta 2017) in od leta 2013 celo v Indiji, kraju, v katerem so jih ljudje največ pošiljali, ki pa se je razvil v državo s skoraj milijardo uporabnikov nizkocenovnih pametnih telefončkov in tablic. V Združenih državah Amerike se je najbolj znana ameriška specializirana družba Western Union poslovila od storitve že leta 2006, v večini zahodnih, razvitih držav, v katerih lahko še pošiljamo telegrame, pa imajo ti zelo obrobno vlogo in se jih poslužujemo samo za posebne priložnosti. Izjema je Italija, v kateri se, neverjetno, zgodba o telegramu še ni končala. Stori-tev, ki jo upravlja podjetje Poste Italiane, se je celo posodobila: telegrame lahko narekuje-mo po telefonu, če pokličemo

na številko 186, pošljemo po spletni strani poste.it ali pa se obrnemo neposredno na najbližnji poštni urad. Za pošiljanje telegramov na državni ravni moramo za do 20 besed dolgo sporočilo plačati 5,20 evra, do 50 besed pa 8 evrov - dostava je zagotovljena v 24 urah! Gotovo se svet ne bo obrnil na glavo, ko se bodo vse države znebile uporabe telegramov, toda še pred samo 100 leti je bila to izjemno napredna tehnologija, ki je zelo vplivala na življenje ljudi. Preživelo bo le nekaj - avtomatiziran, značilen preprost in minimalen jezik, ki smo ga prej uporabljali v telegramih zaradi potrebe po hitrem tipkanju in zaradi dejstva, da so stroški storitve vezani na število besed, danes pa se ga poslužujemo za večino naših sporočil. Tak jezik je postal sodoben jezik, ki dokazuje le, da nimamo več časa za komunikacijo, za ljudi. Okrajšave in smeški večkrat povzročijo nesporazume, vendar nam za to ni mar, saj se lahko poslužujemo tudi glasovnih sporočil, tako da sporočamo še hitreje in ne pride do težav v sporazumevanju. Tako se jezik še naprej spreminja, saj se od pisane besede oddaljujemo in uporabljamo neformalne, pogovorne, hitre izraze. Če pa se zmotimo in kaj narobe napišemo ali posnamemo, lahko vedno izbršemo sporočilo, seveda samo, če to storimo hitro! Hitrost, to je beseda, ki označuje današnje življenje in se spopada s počasnostjo in pre-mišljenostjo, ki je bila potrebna za pisanje telegramov. Danes sploh ne znamo več čakati, izgubili smo se med tipkanjem na telefončku in stalnim preverjanjem njegovega zaslona.

Koroška / Smrt v duhovniških vrstah

K Bogu je odšel g. Lovro Petricig

Veliko ljudi iz vse Koroške, a tudi iz Kanalske doline in Benečije se je zadnjo nedeljo v letu 2018, zbralo v Šentilju ob Dravi na pogrebu nepozabnega duhovnika, g. Lovra Petriciga, ki je v 92. letu umrl v četrtek, 27. decembra, v Domu za ostarele šolskih sester v Pliberku, kjer je preživel zadnje mesece svojega življenja ob skrbni negi tamkajšnjih sester. Somaševanje pogrebne maše v Šentilju je vodil škofijski kancler, kanonik dr. Jakob Ibounig, ob njem je somaševalo še 24 slovenskih duhovnikov, v slovo pa mu je v slovensčini in nemščini spregovoril v imenu duhovniške Sodalitete dr. Jože Kopeinig, ki je med drugim dejal: "Z vso vneto navdušenega duhovnika si z neomahljivo zvestobo deloval v koroškem Božjem vinogradu, ki si ga pa včasih doživljal tudi kot kamnolom, ko si vztrajal dolga desetletja v znojno obraza in z marsikatero žalostno preizkušnjo v duši. Naposled pa so verniki spoznali Tvoje čiste namene in Tvojo predanost v službi Bogu in ljudem". Lik pokojnega duhovnika so z veliko hvaležnostjo orisali tudi zastopniki domače šentiljske župnije, kjer je g. Lovro služboval celih 53 let; zato si je zaželel, da bi na tamkajšnjem pokopališču tudi čakal vstajenja. Množica faranov je potrdila, da je bil rajni župnik te zahtevne dvojezične koroške fare, ki spada pod občino Vrba, zelo priljubljen. Zanj se je nesebično razdaljal. Ob rednem pastoralnem delu je tudi odločilno prispeval k izgradnji nove župnijske cerkve in dal

obnoviti tudi ostalih pet cerkva te fare in župnišče. Poskrbel je za ureditev župnijske dvorane, ob tem pa je bil pobudnik gledališke skupine in zborov, nogometne ekipe, tenisa in še marsičesa, kar le posredno spada v dušnopastirsko skrb duhovnika, ki želi stati ob strani svojim župljanom. Gospod Lovro je bil Benečan, rodil se je v Podbarnasu 23. marca 1927. Za vzornika mu je bil domači župnik Angelo Cracina in prav prijateljevanje z njim ga je močno zaznamovalo. Cracina ga je pripravil za vstop v malo semenišče v Castellariu pri Vidmu; tu je tudi maturiral. Bil je

odličnjak in tudi bogoslovne študije je odlično začel, potem pa je zaradi izčrpanosti zbolel, nekaj časa izostal iz bogoslovja, kljub težavam je bogoslovni študij tudi dokončal, a so ga leta 1950 izključili iz semenišča, češ da zaradi živčnosti ni primeren za duhovnika. Bolan in potr se je za-telek k župniku Jožetu Simizu v Žabnice in po posredovanju beneških duhovnikov in nekaterih svojih bogoslovnih profesorjev, ki so v njem videli zdrav poklic, mu je uspelo vstopiti v bogoslovje v Celovcu, kjer ga je sprejel škof Köstner, ki ga je leta 1952

tudi posvetil. Novo mašo je pel na Svetih Višarjah, in to je bil obenem tudi velik praznik slovenstva, saj so na primicijo prišli ob beneških duhovnikih tudi sbratje iz Trsta in Gorice in Koroške, šele nekaj dni kasneje je novo mašo ponovil v domači fari. Kot kaplan je nato služboval eno leto pod Velikim Klekom, a že septembra 1953 je nastopil službo v Železni Kapli, kjer je ostal šest let, od avgusta 1959 do maja 2012 pa je bil župnik v Šentilju. O g. Lovru Petricigu je potrebno poudariti tudi njegovo veliko navezanost na Svete Višarje, in to vse od bogoslovnih let. Tudi iz Šentilja je zlasti med romarsko sezono redno obiskoval to božjo pot in tam maševal, predvsem pa veliko spovedoval, saj je povsem obvladal slovensčino, nemščino in italijanščino. V priljubljenem Marijinem romarskem svetišču je leta 2012 obhajal tudi svoj biser-no mašo, ko sta se spet idealno povezala koroški in benečanski svet.

Po upokojitvi se je nekaj časa umaknil v Špeter, kjer je po potresu zgradil dom, ki ga je uporabljal tudi za pastoralno delo s šentiljsko mladino. Pomagal je v nediških župnijah, kjer je bila potreba, in še vedno, zlasti v poletnih mesecih, zahajal na Svete Višarje. Ko je zbolel in opešal, se je umaknil k šolskim sestram v Žabnice, ob poslabšanju pa so ga premestili v Pliberk. G. Lovro Petricig počiva zdaj na šentiljskem pokopališču med ljudmi, ki jim je namenil večino svojega življenja. Naj počiva v miru!

V Sloveniji je nad 75 odstotkov prebivalstva katoliške vere

V letu 2019 nujne reforme pomembnih dejavnosti!

Oziram se za krajši čas nazaj, v obdobje Božiča, zelo številnih jaslic in pričakovanja novega leta. Cerkve so bile skoraj povsod bolje obiskane, kot so med letom, maše in drugi cerkveni obredi pa so odsevali pomembnost in svetost obdobja, s poudarkom na rojstvu Jezusa. Celo politiki, najbolj predsednik države Borut Pahor, so v svojih javnih posegih oziroma novoletnih poslanicah govorili o nujnosti pomiritve v naši družbi, strpnosti, spravi in uresničitvi drugih pogojev in nalog za demokratizacijo in razvoj Slovenije.

Želimo in pričakujemo vse to, vendar so razmere drugačne, na večini področij pereče. Zaradi prihajanja nezakonitih migrantov iz afriških in azijskih držav in strpne politike do njih Slovenija ni več varna pred morebitnimi terorističnimi napadi, ki se sicer dogajajo v nekaterih drugih evropskih državah. Demokracija je omejena, celo utišana, v državnem zboru, kjer poslanci iz vladajoče koalicije petih političnih strank izvajajo stalen in vztrajen bojkot vseh zakonskih in drugih predlogov, ki jih v parlamentarni postopek vlagajo poslanci iz Slovenske demokratske stranke in Nove Slovenije, stranke kršćanskih demokratov. Vlada je sicer manjšinska, toda lahko odloča, kar jo je volja, ker zanjo glasujejo tudi poslanci iz ideološko in politično skrajno leve stranke, Levi-

ca. Tudi do reform (preobrazbe ali preureditev) v zdravstvu, pokojninskem sistemu in na delovno-pravnem področju, ki bi jih letos vendarle začeli izvajati, imajo stranke različne poglede in stališča in zato mnogi menijo, da jih bo, kljub ponavljajočim zahtevam in opozorilom organov

Miroslav Mozečič

evropske povezave, težko urediti. Obstoječe razmere in odnose v Sloveniji odražajo tudi odmevi v tedniku Demokracija. V njem so zapisali, "da prihaja leto, ko bomo še glasnejši! V letu 2018 nas je poskušala levica prepričati, da glavna težava Slovenije niso revni, lačni, prevelik javni sektor ali beg možganov v tujino, ampak so tisti, ki razmišljajo drugače kot vlada". Časnik Demokracija tudi sporoča, da si bo skupaj s svojimi bralci prizadevala za osvobodeno Slovenijo. Sporen pa se zdi članek znanega poslanca iz SDS, Branka Grimsa, v katerem zatrjuje, "da globalno segregiranje našega okolja, kot ga opisujejo

politični levičarji, ne obstaja. Je domišljija (mit)". V tedenskem magazinu Reporter pa so zapisali, "da je bil premier Marjan Šarec ime leta 2018". V isti številki Reporterja pa so tudi zatrdili, "da je bil Marjan Šarec prevara leta 2018".

Ob pričetku leta 2019 so zelo pomembna razmišljanja Miroslava Mozečiča, nekdanjega predsednika ustavne sodišča, in Stanislava Zoreta, ljubljanskega nadškofa metropolita. Miroslav Mozečič je v komentarju o stanju pravne države in demokracije, objavljenem v časniku Slovenski čas, ki je priloga tednika Družina, zapisal: "Brez svobode izražanja ni demokra-

cije. V Sloveniji je vse bolj očitno, da se poskuša utišati politično opozicijo in tudi tisti del javnosti, ki ima stališča in zagovarja prepričanja, ki se ne skladajo s politično večino ali prevladujočo ideologijo. Težko si je drugače razložiti vso to gonjo sedanje vladajoče politike, že upokojenih politikov, raznih od države izdatno financiranih 'nevladnih organizacij' in društev, tudi novinarskih, okrog t. i. sovražnega govora. V to igro sta se že vključili tožilstvo in sodstvo. Je namen vsega tega ustrahovanje in utišanje politične opozicije in drugače mislečih? Zakaj se je v to vključil predsednik vlade? V

prejšnji državi smo bili na slabšem, pa smo uspeli. Zakaj ne bi mogli voza, ki se je pogreznil in obtičal v blatu ostankov bivšega režima, potegniti iz tega blata? Je pa res, da to zahteva znanje, žrtve, napore, pogum, vztrajnost, in kristjani upamo tudi na Božjo pomoč".

Neposreden in kritičen je bil tudi ljubljanski nadškof metropolit Stanislav Zore v pridigi med mašo za domovino, ki je bila v ljubljanski stolnici ob državnem prazniku, Dnevu samostojnosti in enotnosti. Poudaril je, "da je svoboda dobrina, ki se je ne pustimo vzeti. Moramo jo živeti, da bodo lahko vsi prebivalci naše domovine svobodni. V zadnjih letih se v Sloveniji spet začenja plaziti duh nesvobode, ki hoče izražanju misli, govoru, tisku in še marsičemu nadeti uzde in plašnice, zato da določenih ideoloških in političnih usmeritev in propagand, ne bi vznemirjala vprašanja drugače mislečih. Svoboda na vseh področjih lahko živi samo v dialogu. Dogaja se, da se vse, kar bi bilo potrebno preseči z dialogom, (dodam: dialog pomeni pogovor med dvema ali več osebami), z zdravo razpravo, razglasi za sovražni govor. Potem pa se v dogajanje pritegne še državo in njen pravosodni sistem, da se zapirajo vrata drugače mislečim. Deležni smo obtožbe sovražnega govora, ovadb, grafitov in zasramovanja, vendar ne smemo biti tihi. Kristjani se ne moremo odpovedati svobodi, za katero nas je zadalžil Kristus. Tudi na pravnost v naši državi še

čakamo. Več kot štiri leta že čakamo, da bo izpolnjena odločba ustavnega sodišča o financiranju zasebnih osnovnih šol. Vedno znova pa doživljamo tudi poskuse določenih političnih smeri, da bi odločba ustavnega sodišča sploh ne bila izpolnjena". Slovenska škofovsko konferenca je objavila Poročilo o stanju katoliške Cerkve v Sloveniji. Nanaša se na leto 2018, vendar objavlja tudi gradivo, ki upošteva desetletje 2007-2017. Navedeno je, da je bilo leta 2017 od vseh prebivalcev Slovenije okoli 980 tisoč katoličanov, kar pomeni 75,15 % prebivalstva. Stanje se od tedaj ni

bistveno spremenilo. Beremo, da v katoliški Cerkvi na Slovenskem deluje, ali pa je do pred kratkim delovalo, 14 nadškofov in škofov, 1.018 duhovnikov, 30 stalnih diakonov, 482 redovnic in 648 katehistin in katehistov. Slovenija ima kar 2.901 cerkva in kapel.

Pa še zelo aktualna novica. Slednjič je bilo dogovorjeno, da bo na ljubljanskem gradu odslej, ob ljubljanski, lapolala tudi slovenska zastava. V preteklost je slovenski zastavi na gradu nasprotoval ljubljanski župan Zoran Janković.

Martijan Drobež

SNG Nova Gorica v sezoni obletnic

Pogovori: Spomin, zarisan v čas

V letošnji sezoni oz. v letu 2019, kot smo že pisali, obeležuje Slovensko narodno gledališče Nova Gorica tri zelo pomembne obletnice. Letos poteka namreč 50. obletnica, odkar je novogoriško gledališče postalo poklicno. Pred 25 leti se je gledališče iz solkanskega domovanja preselilo v novo sodobno stavbo v novogoriškem središču. Pred 15 leti pa je gledališče pridobilo status slovenskega narodnega gledališča, ki ga imata le SNG Drama Ljubljana in SNG Maribor. Prav ob vseh teh mejnikih so si v SNG Nova Gorica domislili niz pogovorov z nekdanjimi direktorji in ustvarjalci gledališča. Kot so sporočili, bo predvidoma en pogovor na mesec. Prvi bo v četrtek, **17. januarja, ob 19. uri** na malem odru SNG Nova Gorica. Na njem bosta gosta Andrej Jelačin in Sergej Ferrari. Vstop je prost. Vabljeni so vsi, ki bi radi kaj več izvedeli iz zgodovine tega primorskega gledališča, v katerega bi morali bolj pogosto zahajati tudi zamejski Slovenci in biti ponosni nanj. Njegov repertoar je vselej raznolik in predstave, večkrat ovenčane z nagradami, so vredne ogleda.

V prvi polovici januarja SNG Nova Gorica vabi tudi na dve predstavi na malem odru. **14. januarja ob 20. uri** bo na sporedu *Ekshibicionist* Dušana Jovanovića v izvedbi domačega ansambla, **16. januarja** pa *Prekleti kadilci* Svetlane Makarovič, gledališki koncert, ki ga bo predstavila SNG Drama Ljubljana.

Zasluznemu ustanovitelju Ognjišča

Francu Boletu priznanje ZNP za življenjsko delo

Častno priznanje Boruta Meška za življenjsko delo, ki ga podeljuje Združenje novinarjev in publicistov (ZNP), je letos prejel pionir kršćanskega medijskega prostora in ustanovitelj projekta Ognjišče Franc Bole. Nagrado za izjemne dosežke v novinarstvu sta prejela Hanzi Tomažič in Peter Jančič.

V ZNP so prepričani, da bi v Sloveniji težko našli človeka, ki je toliko naredil in žrtvoval za svobodo medijev kot Franc Bole. Da je njegovo delo v medijih pomembno za propad diktature in nacionalno osamosvojitve, mu je ne nazadnje priznala tudi slovenska država, ko je iz rok predsednika republike prejel red za zasluge, so zapisali v obrazložitvi nagrade.

Duhovnik Bole je bil rojen v času fašizma in v šoli ni imel niti ene same ure slovenskega jezika. Po študiju na ljubljanski teološki fakulteti in duhovniškem posvečenju je v Postojni ustanovil revijo Ognjišče, kasneje pa tudi Radio Ognjišče, ki je kot prvi slovenski radio oddajal na internetu (1997). Ustanovil je tudi televizijo TV3, ki pa jo je moral po nekaj letih prodati.

Bole je ob zahvali za prejeta nagrado povedal, da se je kot duhovnik vedno zavedal, kako veliko moč ima ravno tiskana beseda. "A

tudi druga sredstva javnega obveščanja, kot sta radio in televizija, so omogočila, da imajo danes mediji še vedno velik vpliv, in zame kot duhovnika je to sredstvo, s katerim lahko širim božjo besedo", je ob prejemu nagrade dejal Bole.

Novinar Hanzi Tomažič je prvi

prispevek za Nedeljo, tednik korških Slovencev, napisal marca leta 1981. Šlo je za potopis o tedenskem študijskem potovanju izobraževalnega Doma v Tinjah po Grčiji. Decembra 2018 je za konec, ko je predal mesto glavnega urednika, znova napisal potopis, in sicer o svoji poti v Kelmo-rain.

Tednik Nedelja je pod vodstvom Tomažiča postal še glasilo korških Slovencev, ki teden za tednom prinaša poglobljeno branje, ne samo o verskih temah, ampak o vseh vidikih življenja na Korškem. Ne piše pa samo o Korški, temveč svoj pogled usmerja

v vso Slovenijo, Avstrijo in svet, so zapisali v obrazložitvi nagrade. Tomažič se je prek videa z Nove Zelandije zahvalil za prejeto nagrado, ki jo je v njegovem imenu prejela nova glavna urednica tednika Nedelja Mateja Rihter.

V združenju so za izjemne dosežke v novinarstvu nagradili tudi Petra Jančiča, ki je po mnenju ZNP eden najboljših slovenskih novinarjev. Kolegi ga opisujejo kot "prekaljenega novinarskega mačka", ki je odprt za razpravo in drugačna mnenja. Pisal je 15 let za Večer, nato za Delo, zdaj ima lasten spletni portal, ki ga je poimenoval Spletni časopis. Lani je izdal tudi knjigo z naslovom *Fake news - Lažnive novice*, v kateri razkriva zakulisje nekaterih najbolj odmevnih medijskih manipulacij zadnjih let.

V svoji karieri je objavil številne preiskovalne zgodbe, ki so imele konkretne posledice na političnem področju. S svojimi članki in analizami v slovenskem medijskem prostoru pušča neizbrisen pečat, hkrati pa s kritičnim pogledom na novinarski poklic nastavlja ogledalo predstavnikom tako imenovane četrte veje oblasti, so navedli v ZNP.

"Vsaka nagrada je neka čast in vesel sem, da sem dobil priznanje za delo, ki ga ustvarjam sam, kar je dosti težje, kot je bilo prej, ko sem bil pri velikem časopisu", je dejal Jančič. Izpostavil je, da bi moralo biti več spodbud, predvsem za mlajše novinarje, pa tudi dobrih služb v novinarstvu.

ZNP je častna priznanja začel podeljevati leta 2011 v spomin na urednika in novinarja Boruta Meška, ki je umrl 20. maja 2010.

Tino Mamić

Plagiat

V zadnjih tednih sem kot profesor zgodovine, ki izdeluje družinska drevesa, dobil dve nespodobni ponudbi. Da bi za dobro plačilo opravil delo namesto študenta zgodovine. Najprej se mi je po elektronski pošti oglasila študentka zgodovine. Brucka, rahlo vehementna se mi je zdela, bi morala kot seminarso nalogo pri nekem predmetu narediti svoje družinsko drevo. A ji stvar nikakor ne gre od rok, ker ne pozna dobro postopkov in se ji ne da se poglabljati vanje. Tako mi je vsaj napisala. Nisem se poglobljal v razmišljanje, ampak sem ji le odgovoril, da je cena rodovnika taka-in-taka in da bi našli prednike do tam-in-tam. Cene nisem zasolil, ker tega nikdar ne počnem, pa tudi če gre za bogataša ali lopova.

Opereš si roke, vesti pač ne

A vprašanje študentke mi nikakor ni dalo miru. Spet in spet sem premleval, ali sem naredil prav. Rodovnik je sad raziskave, ki vsebuje datume, imena, priimke in njihove sorodstvene povezave. Ne nazadnje, rodovnik ni podpisan, stranki ga naredim po naročilu, ona pa z njim pač naredi, kar želi. Tako sem si opral roke. Vesti pač ne. Slednjič me je teh težkih misli odrešila študentka sama. Da ji je predrago, je napisala in se zahvalila. Oddahnil sem si.

Študentska mama

Nato pa me presenetil telefonski klic. Gospa, ki se je predstavila samo z imenom, je zelo obzirno in vljudno vprašala, ali delam tudi drugačne zgodovinske raziskave kot zgolj rodoslovne. Kar želite, sem jih odgovoril: pomagam pri dediščinah, iskanju sorodnikov, pišem knjige ... In je začela. Da ima sina, prvoletnika na študiju zgodovine, ki se "ne znajde" in "ima prehodne težave". Najprej sem mislil, da potrebuje instrukcije. A potem je konkretno vprašala, ali bi za sina napisal dve seminarski nalogi. Šokiran sem bil, pa še na smeh mi je šlo. Gospe nisem hotel užaliti, saj tega gotovo ni počela, ker bi hotela slepariti, ampak zaradi sinove stiske. Stiske otrok pa dandanes vsi po vrsti rešujejo očetje in mame še veliko veliko dlje od konca osnovne šole.

Laž

Gospo sem tako vprašal, kako je s časovnimi roki, in sem se lepo izgovoril na drugo delo. To sicer ni bila laž, saj imam res dela dovolj za mesec vnaprej. Bi pa lahko kak drug projekt prestavil in sinčku, pardon, sinu, napisal zelena referata. To namreč naredim, ko dobim stranko, ki

DALMATINO

12

se ji mudi. V bistvu sem se torej vendarle zlagal. Sem se znašel v stiski.

Tudi ta misel mi ni in ni šla več iz glave. Slabo vest sem imel, ker sem lagal. Slabo vest sem imel, ker nisem kot zgodovinar častno odgovoril, da je plagiatorstvo nespodobno in nezakonito in da tega jaz ne počnem.

Svojim otrokom nisem delal plakatov in domačih nalog ter jih zato prikrajšal za pohvale, saj v konkurenci z mamami svojih sošolcev nikoli niso bili konkurenčni. Če bi zdaj zaradi nekaj fičnikov ali pa tudi za dober denar sam sodeloval pri plagiatorstvu, bi pokazal, da mi denar pomeni več kot čast in več kot moji lastni otroci.

Nor (maln) ost

Res je, plagiatorstvo je v Sloveniji postalo normalno. Norost je postala normalnost. Pred leti sem bral celo magistrsko delo nekega duhovnika, ki je bilo v velikem delu prepisano iz neke knjige. Le kaka napaka več je bila v nalogi, saj duhovnik pri prepisovanju ni bil natančen. Spomnimo se lahko tudi predsednice vlade, ki je magistrsko nalogo prepisala. Bojda res od same sebe. Tako je rekla: da je prepisala delo, ki ga je prej bila napisala za neko državno firmo. V resnici magistrsko delo niti ni bilo znanstveno delo, ampak je bilo bolj podobno referatu kakega malo pridnejšega bruca. Še bolj škandalozno je, da se kljub prepisanemu referatu, ki so ga razglasili za magistrsko nalogo, ni zgodilo nič. Političarka je ostala magistrica.

Sam sem takrat obesil na klin svoj podiplomski študij. Čeprav sem imel narejene vse izpite in mi je manjkala samo še magistrska naloga. Takega papirja, kot ga ima Bratuškova, jaz sploh nočem imeti.

Ga ima pa moj nekdanji sošolec, ki je bil verjetno zadnji agent udbe v malem semenišču. Mature ni naredil, saj je že po nedokončanem tretjem letniku zapustil šolo. Si je pa kmalu po naši maturi hotel za nekaj ur sposoditi diplomu enega od sošolcev. Ni hotel povedati zakaj. Danes vem, zakaj. Kolega je "študij" nadaljeval na neki ukrajinski univerzi, magisterij pa nato naredil na eni od slovenskih univerz. Njegov mentor je bil celo rektor in minister. To meni o slovenskem šolstvu pove ogromno.

Razumem mamice, ki hočejo svojim otrokom narediti plakate ali naročiti seminarsko nalogo. Ne razumem pa, da na to pristajajo učiteljice in profesorji na univerzi. Pa tudi mediji, politika in celo sama – javnost.

JAZBINE Božični koncert

Zven nežnih melodij

Na predzadnji dan minulega leta so v prelepi cerkvi na Jazbinah v Goriških Brdih spet zadonele najlepše božične melodije. Koncert sta, kot je že dolgoletna navada, priredila Cerkevni pevski zbor Jazbine in župnija sv. Florijana in Marije Pomučnice. Veliko ljudi iz zamejstva in bližnje Slovenije je pri-

vabila že sama cerkev, ki je bila prizorišče božičnega glasbenega srečanja, saj je znana po zelo lepim freskah. Cerkvico na Jazbinah je namreč poslikal akademski slikar Lojze Čemažar, ki je najprej dokončal oltarno poslikavo čudeža v Kani Galilejski, pozneje pa dodal še prizore iz skrivnosti rožnega venca.

Na letošnjem koncertu so lahko poslušalci prisluhnili organistu Mirku Butkoviču, ki je spremljal nastop, samostojno

pa zaigral še štiri orgelske kompozicije, MePZ Pevma - Jazbine ter MoPZ Mirko Filej iz Gorice, oba pod vodstvom priljubljenega dirigenta Zdravka Klanjščka. Posamezne glasbene točke je povezovala mlada napovedovalka Jana Štekar. Zbora sta poslušalcem predstavila šestnajst bolj ali manj znanih božičnih skladb, bučen aplavz pa je v okviru nastopa

požela solistka Emanuela Klanjšček s skladbo Franca Ačka, *Počivaj milo detece*. Med koncertom je domači župnik Marijan Markežič opravil zahvalno molitev, božično zborovsko srečanje pa se je končalo s svetovno uspešnico *Sveta noč*, ki jo je na predlog Zdravka Klanjščka vsak zapel v svojem materinem jeziku. Ob tem je dirigent

s solznimi očmi spomnil prisotne, da je ravno 30. decembra 2018 potekalo dvesto let, odkar so na Solnograškem prvič zaigrali in zapeli *Sveta noč*, in sicer ob spremljavi kitare, kajti orgle so se tistega dne pokvarile in pesem so napisali v naglici, da bi jih lahko pri maši vsaj delno nadomeščala.

Suzi Pertot

ŠTEVERJAN Božična prireditev OŠ Alojz Gradnik

Božični prazniki nekoč in danes

Mesec december je bil za učence in učitelje osnovne šole Alojz Gradnik v Števerjana zelo pester in bogat, saj so poleg učne snovi izvedli tudi več pobud, ki so obogatile predbožični čas. Izdelali so glinaste jaslice za razstavo na Sv. Gori in tudi za šolske prostore. V različnih tehnikah so učenci pripravili lepe

povedal, da je Božič praznik Kristusovega rojstva, miru in sprave. Za otroke pa je božični čas najlepši v letu, ne samo zato, ker ni pouka, ampak tudi, ker nabiramo mah, postavljamo jaslice, krasimo božično drevesce, pišemo voščilnice in prepevamo prelepe božične pesmi.

Prihod avtobusa pred nakupo-

moč in je prerokoval, kaj se bo med letom zgodilo. Fantje in dekleta pa so hodili od hiše do hiše in prepevali božične pesmi. Domačini so jih radi sprejeli in jim ponudili potico, jabolka in orehe. Na božični večer so postavili jaslice, ki so jih kar sami oblikovali iz gline ali izrezali iz tršega papirja. Otroci so na drevesce obesili orehe, suho sadje, kolače in kak bonbonček, ki ga je prinesel sv. Miklavž. K polnočnici so hodili peš, večkrat po zasneženi naravi. Božična noč je noč čudovitih skrivnosti. Ponekod so verjeli, da se vode spremenijo v vino in iz studencev tečeta čisto zlato in srebro. Na božični dan se je v cerkvi gnetlo ljudi. Kosilo je bilo bogato: juha z domačimi rezanci, klobase, repa, hren, pražen krompir in orehova "gubanca". S prihodom Svetih treh kraljev se je končal božični čas. Otroci so zaželeli vsem, da bi znali znova ujeti in resnično doživeti lepoto teh božičnih utrinkov, vsak ob svojem ognjišču ...

Dedkovo pripovedovanje so učenci spremljali z lepim petjem, živahnimi recitacijami, primerno glasbo in lahkotnimi ritmičnimi gibi. Celotna prireditev je bila vsebinsko prijetna in domiselna. Vse nastopajoče so prisotni nagradili z navdušenim plaskanjem in odobravanjem. Ob koncu se je predstavnica staršev zahvalila učiteljicam za vloženi trud, neučnemu osebju in staršem za sodelovanje in pomoč.

DP

Foto DP

voščilnice. Na Colu v občini Repentabor so se udeležili srečanja šol, poimenovanih po Alojzu Gradniku. Prisotni so bili tudi učenci z Dobrovega v Brdih. Skupno so izvedli pravično urico, likovno delavnico in razne športne igre. V šoli se je ustavil tudi sv. Miklavž in učence obdaroval s knjigami. Vrhunec je bila božičnica, ki so jo doživeto in pristrčno izvedli 18. decembra ob prisotnosti številnih staršev, starih staršev in prijateljev. Napovedovalec je za uvod pozdravil prisotne, med katerimi sta bila tudi županja Franca Padovan in župnik Marijan Markežič, in

valni center nas je opozoril na današnji čas, ko veliko ljudi hiti po pretiranih nakupih in s tem razveseljuje predvsem trgovce. Nimajo pa časa, da bi se vživel v pravo božično razpoloženje, ko je božična noč ob malem Detetu kakor čudežna pravljica. Otroci so prosili dedka, naj jim pripoveduje, kako je bilo nekoč v Brdih in tudi v drugih krajih. Rad je potešil njihovo radovednost in povedal, da so na božični večer najprej prižgali na ognjišču debelo božično "čujo", ki je morala goreti do Svetih treh kraljev. Okrog ognja se je zbrala vsa družina, saj je imel goreči les čudežno

GORICA Srečanje pod lipami 17. januarja 2019

60 let Zveze slovenske katoliške prosvete

V nedeljo, 11. januarja 1959, so v Gorici ustanovili Zvezo slovenske katoliške prosvete. Zveznega ustanovnega občnega zbora so se udeležili odborniki vseh treh katoliških prosvetnih društev na Goriškem, in sicer iz Gorice, Števerjana in Pevme. Za SKPD iz Gorice je bil prisoten predsednik Andrej Bratuž, za SKPD iz Pevme predsednik Andrej Kosič in za SKPD iz Števerjana predstavnik Hadrijan Corsi. V pozdravnem govoru je dr. prof. Anton Kacin poudaril velik pomen tega dne in podal kratko zgodovino slovenskih katoliških prosvetnih društev na Goriškem v času med obema vojnama. Takrat ni bilo vasi, v kateri ne bi delovalo katoliško prosvetno društvo. Največ zaslug pri tem delu ima pokojni prof. Filip Terčelj, ki se ni ustrašil ne truda ne dela na področju katoliške prosvete. Ko so bila prosvetna društva v naj-

večjem razmahu, je fašistični režim vse zatrl, večino prosvetnih domov uničil in slovenska beseda in pesem sta onemeli. Le v zavetju cerkva je smelo slovensko ljudstvo še moliti in prepevati v svojem jeziku. Tako je ostalo vse do druge svetovne vojne. Na ustanovitvenem občnem zboru je tajnik SKPD iz Gorice, Maks Komac, vodil debato o pravih nove zveze. Navzoči so vsak člen posebej proučili, nato so bila pravila soglasno sprejeta. Sledila je volitev predsednika zveze. Skoro soglasno je bil izvoljen prof. Mirko Filej. Iz takratne kronike je Katoliški glas zabeležil: "da se je večer zaključil zelo pristrčno. Vsi so se počutili kot ena družina, z istimi cilji in ideali, z isto veliko vero v naše slovensko ljudstvo, ki je doslej kljubovalo vsem sovražnikom in bo, upamo, tudi za naprej ostalo dobro in pošteno, Bogu v veselje in našim potomcem v ponos". Od

tistega dne Zveza slovenske katoliške prosvete deluje neptrgano in podpira delovanje včlanjenih društev in na tak način še naprej zagotavlja ohranjanje in rast ljubiteljske kulture v našem prostoru.

Na Srečanju pod lipami, posvečenem 60-letnici ZSKP, bodo sodelovali, poleg predsednice Franke Padovan, častni in večletni predsednik ZSKP Damjan Paulin, podpredsednik Miloš Čotar, mlajšo generacijo bo predstavljala Karen Ulian, predsednica PD Vrh Sv. Mihaela, za glasbeno dejavnost bo spregovoril Hilarij Lavrenčič. Pogovor bo vodil Matjaž Pinter, član upravnega odbora ZSKP in KD Sabotin ter sodelavec pri Radiu Spazio. Srečanje, ki nosi naslov *Spomini nazaj in pogledom naprej - razmišljanja ob 60-letnici ZSKP*, bo v četrtek, 17. januarja 2019, ob 20. uri v mali dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž.

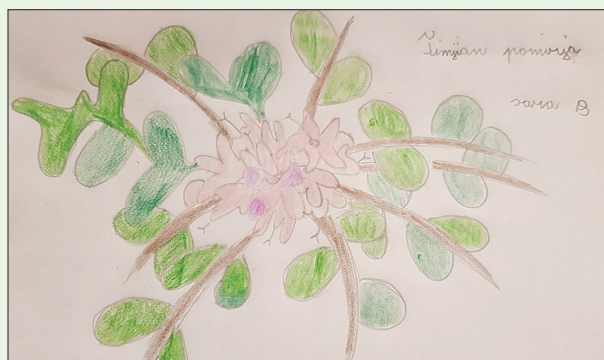
Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (226)

Materina dušica ali timijan (1)

Timijan, *Thymus vulgaris*, je zelišče, ki pogosto raste v naših vrtovih. Raste na toplem, na soncu, za rast potrebuje veliko toplote in svetlobe. V naravi ga najdemo, kako raste in se plazi po skalovju, v naših vrtovih pa zraste v višino do 30 cm. Timijan se uporablja kot razkužilo bronhialnega trakta, za kožo, intimno nego. Zato ga v kozmetični industriji upora-

bljamo za sestavo mil, šampnov in mazil. Mazila in tinkture uporabljamo tudi za krepitev pljuč, saj timijan krepi in razkuži pljuča ob pljučnici, astmi in bronhitisu. Najraje uporabljamo obkladke iz voska in timijana za polaganje na pljuča čez noč, na predel med lopaticice. Vosek, impregniran z esenco timijana, postavimo na kožo, pokrijemo ga z volno in ga držimo celo noč. Če želimo ojačiti učinek, lahko predel med lopaticami prej moksamo 20 minut in naknadno postavimo obkladek čez noč na pljuča. Zjutraj voska na koži skoraj ne bo več, telo posrka vse pozitivne učinkovine čebel in timijana, iz telesa pa povleče tudi toksine.

Zapisi iz srednjega veka nam pričajo o timijanu kot učinkovitem zelišču proti astmi, glitam, zastrupitvi. Timijan so uporabljali tudi za mlada dekleta, ki so imela težave z nerednim ciklusom, za sproženje poroda, saj timijan pospešuje prehod otroka iz materinega telesa. Timijan so nekoč skupaj z glino uporabljali za čiščenje in razkuževanje zob. Hildegarda von Bingen ga je uporabljala za lajšanje težav z živci in za pomiritev. Osebo svetujem timijan ob težavah s tesnobo, nespečnostjo, nokturijo, živčnostjo, hiperaktivnostjo, ob epileptičnih napadih in lunatičnosti, in sicer v obliki sedede kopeli, ki jo izvajamo po istem postopku kot doslej svetovane kopeli iz njivske preslice (glej prejšnje zapise). Otroci bodo kar oživel, tesnoba, nemir, živčnost, nekontroliranost bodo zapustili telo. Timijan je zelišče, ki človeka povezuje z dušo, pospeši povezavo z dušo, z intuicijo, poveča empatijo. V tem primeru so kopeli najbolj priporočljive in res pomagajo.

/ dalje
www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franca Žgavec
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385
Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com
www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TVOO
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail gorica@noviglas.eu

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC. Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu.

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250. Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To število smo poslali v tisk v torek, 8. januarja 2019, ob 13. uri

Preprosto kot nekoč (1)

Božična Devetica v Rečanski dolini

Šele v prvi polovici decembra smo (zapis je nastal takrat, op. ur.), a lučke pred veleblagovnicami gorijo že od zadnjih toplih poletnih dni. V trgovskem središču na robu Nove Gorice se vrtijo vabljive božične melodije, polno je okrasov, polno razstavljenega blaga, polno obetajočih plakatov in seveda ljudi. V baru sedijo in se naslanjajo na že natrpene vozičke, z njimi se pehajo mimo polic, kupujejo vse in vsega, zase in za prijatelje, za vsak dan in za praznično obdarovanje. Zrak je težak, hrup ga si vsako željo po pogovoru, ljudje so v množici prekleto sami. In kljub vsem dobrinam prekleto ubogi. Kako težko zahajam v te svetle dolge hale, kako neroden je moj korak na teh svetlečih se podih, kako tesno mi je, ko hlastam po nasmehih med ljudmi, ki so že zdavnaj obmolknili. Tujec sredi božičnega blišča. Tujec sredi ameriških božičnih glasbenih uspešnic. Tujec sredi nakupovalne mrzlice. Za vsem tem lebdi praznina našega potrošniškega sveta.

Peljem se domov, še popoldan s prijatelji me čaka, potem moram v Rečansko dolino, na prvo večerno Devetico. Že dolgo, pravzaprav odkar živim tu na robu Benečije, kjer se Idrska dolina zli-

va v furlansko ravnino, me vabijo. Všeč ti bo, mi je zagotavljala Margherita, ko mi je pred leti podarila modro knjižico o beneški Devetici. Skrbno sem jo shranila, med najbolj dragoceno čtivo, a na Devetico do letos nisem šla. Prvi večer se peljem v Peternel, vasica je ujeta v zatrep soteske, ki se vzpenja v strma pobočja Kolorvrat in nato plaho hiti proti Rečanski dolini. Tu se cesta

počasi vije navkreber, peščica hiš je strnjenih ob potoku, pot je lepo tlakovana, vse je skrbno urejeno. Zgodaj je, parkiram in se oziram za znamenjem, od koder bomo Marijo nosili čez vas. Še nikogar ni zunaj, mrz sega do kosti. Lučke gorijo na oknih in kra-

sijo smrečice ob vhodih. Ko nekoliko sramežljivo stopam po sivih tlakovcih, se odprejo vrata. Mrz je zunaj, vstopite... In že sem za mizo, prijetno toplo je, kuhinja je polna dobrot. Ogenj prasketa v pričakovanju gostov. Toplina doma v vasici, kjer skoraj vse hiše že samevajo. Ko greš mimo, skoraj ne zasliši več, da so za zaraščeni zidovi ponekod še ljudje. In ogenj. Ob njem se segrejem. Kmalu nas pokličejo, nekateri se že zbirajo ob znamenju. Podoba s Sveto Družino nekdo položi pod kapelico. Oglasi se pesem, nato molitev, ki odmeva v noč. Zaslutiti je nekaj prazničnega med samotnimi domačijami. Kot bi se nek je prižgal utrinek preteklosti. Knjižice nisem vzela s seboj in jo nekako pogrešam. Na začetku kar težko sledim molitvi v be-

neškem narečju, nato počasi ujamem posamezne besede. Kmalu molim z ostalimi... Postanem del te zimske noči v pričakovanju najsvetejšega. Medla luč osvetljuje ledeno mrzlo noč. Počasi gremo v procesiji proti hiši, ki bo letos gostila podobo z Marijo. Po-

jemo litanije, zvezde rišejo sanjsko noč nad jaslami. Procesija se ustavi pred hišo, v kateri smo se malo prej gledi. Vrata se odpro, starejša žena, ki nosi sveto podobo, vpraša gospodinjino "ali hoče sprejeti mater Jezusa na nje trudnim potovanju v Betlehem, v hudim zimskem času". Gospodinja jo sprejme, za Marijo premraženi vstopimo še mi. Preko štirideset se nas stisne okoli mize in po klopeh. Tesno je, a bližina je prijetna. Tako oddaljeni smo si dandanes. Gostiteljica vzame v roke rožni venec, molitev napolni izbo in v kuhinji zadisi po štrukljah. Po litanijah zapojemo, o Jožefu in Mariji, ki rajžata v Betlehem in najdeta štalco, kjer Marija povije Jezusa. Ko pesem počasi ugasne in so okna vse bolj orošena, ogenj pa prijetno greje premražene roke, prinesejo do-

mači na mizo dobrote, ki so jih pripravljali ves dan. Za nas tujce, ki smo na ta predbožični večer v gosteh v Peternelu. V tej mali kuhinji, ki še kljubuje odhajanju. Kozarci se polnijo, prvi večer smo skupaj in počasi se zapletamo v pogovor. Največ o domačinih, o tistih, ki se vračajo, in o tistih, ki jih ni več. O večnem odhajanju in o tujcih, ki kupujejo opuščene domačije in skušajo postati del teh dolin. Benečije. Ko je vino že skoraj pri kraju, zadoni Sveta noč. Zaslutim Božič, začutim njegovo skrivnost, zaslutim žareča lica, oči, ki se smeji, dlani, ki se iščejo, ljudi, ki znajo še biti skupaj. Preprosto Božič, preprosto molitev ob pričakovanju prazničnega...

Naslednjega dne je nedelja, najdemo se v Seucu nad Grmekom. Seuce' mi je od nekdaj ena najlepših vasi Rečanske doline. Morda, ker je v njej kljub vsemu zaslutiti življenje, ker je večina hiš še živih in luči še gorijo. Morda, ker je tu živel Aldo Klodič, duša teh pozabljenih dolin, in ker imam tu prijateljico Margherito. Morda, ker je Seuce' na poti v Topolovo, ker leži na tistem prelepem strmem bregu, od koder je slutiti vsjo lepoto Benečije. Mrz je še hujši kot prvi večer, prste imamo pozeble, vsi se prestopamo v upanju, da se bomo vsaj nekoliko ogreli. Seuce' je lepo okrašeno. Ne govorim o tistem blišču, o Božičkih, ki plezajo po balkonih in menda celo ne-

kaj pojejo v ameriškem slengu, o raznobarnih svetlečih se, kičastih okrasih, o žarečih severnih jelenih. Nič takega, Seuce je skromno, z okusom okrašeno naselje, rumene lučke, smrečice, povsod jaslice z glinenimi figurami in mahom. Tako kot je bilo nekoč. In Božič je tu drugačen. Pristen, domač, sestavljen iz pravih in zvezdnatih noči. Božič v tišini, brez hrupa, brez blišča. Tak, kot ga vsi že dolga leta pogrešamo. Jaslice na lesenih steni starega skednja so ujele v lepoto teh pobočij. Krasne so, pomislil, ko mi povedo, da jih drugo leto morda ne bo, ker so prazno hišo in skedenj kupili neki Tržačani. Vsi upamo, da bodo prišli razumeli utrip vasi in odprli svoja vrata procesiji, ki gre z lučkami skozi naselje in poje hvalnice Mariji. Tako kot nekoč, ko ljudje ob Božiču še niso hoteli po trgovinah, zavijali draga darila in ob koncu tega norega, obsedenega nakupovanja obsedeli sami pred televizijo. Ko se v Seucu podobi s Sveto Družino spet odpro vrata in nas objameta luč in toplina, mi ni več tako nerodno. Vem, da ne vstopam kot tujec, ampak zaslutim, kako nas ti dnevi molitve počasi povezujejo. Nekako kot bi bili velika družina. V času, ko pravih družin skoraj nikjer več ni, ko smo vsi sami, z umetelnim "božičem", ki je preglasil Jezusa in človečnost.

/ dalje
Suzi Pertot

PD ŠTANDREŽ Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin

Odnos do oblasti nekoč in danes

Vrtljaki, ki so se v nedeljo, 9. decembra 2018, še zadnji dan razposajeno vrteli na sejmju sv. Andreja v Gorici, očitno niso zanimali abonmentov Abonmaja ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2018, v skrbni organizaciji Prosvetnega društva Štandrež. Polno zasedena župnijska dvorana Anton Gregorčič je prisluhnila besedam duše dramskega odseka PD Štandrež, Božidarja Tabaja, ki je izrekel dobrodoščilo tokratnim gostom, Gledališkemu društvu Kontrada Kanal. S kanalskimi gledališkimi navdušenci imajo štandreški igralci že zelo dolgo trajno prijateljske vezi, ki se z minevanjem časa le še utrjujejo tudi z vsakoletnimi vzajemnimi gostovanji.

Ljubiteljski igralci iz Kanala so se občinstvu v Štandrežu predstavili z dvema enodejankama. Obe nosita pomenljiv naslov *Pravi Slovenec*. Prvo je daljnega leta 1867 iz nemščine prevedel duhovnik in kulturnik Josip Drobnič (1812-1861). Prav v Kanalu ob 80-letni obletini je uprizorili maja 1. 1868. Bila je namreč v programu slovesne prireditve, t. i. besede, v novoustanovljeni Narodni čitalnici. Od takrat je preteklo 150 let. In prav ob praznovanju tega pomembnega jubileja, 150-letnice Narodne čitalnice v Kanalu, so se pri kanalski gledališki skupini, ki jo zadnja leta vodil Peter Harl, član igralskega ansambla SNG Nova Gorica, odločili, da enodejanko spet postavijo na oder. Režijska postavitev Petra Harla je gledalce pospremila v čas Avstro-Ogrske ob prihodu

ruskega carja na obisk v Ljubljano (*na sliki*). Ko se je v spremstvu ministra car sprehajal po Kranjski, se je zglasil pri preprosti kmečki družini, ki ga je gostoljubno sprejela, a ga ni prepoznala, čeprav je skrbno imela shranjeno njegovo sliko. V pogovoru preprostih ljudi z neznanim visokim gostom se izri-

z vprašajem, *Pravi Slovenec?*, ki jo je ob 150-letnici omenjene kanalske čitalnice napisal Peter Harl. Vsebinsko se sicer zelo zgovorno navezuje na originalni tekst, a poudarja odnos, ki ga ima današnji slovenski človek do oblasti: ta je popolnoma različen od nekdanjega. Spoštovanje do politikov se je zaradi njihovega praznega besedičenja z neuresničljivimi obljubami, zaradi korupcije, povzpeta nista v se marsičesa skoraj razblinilo, kritične misli na račun političnih veljakov in politike na splošno pa so postale mnogo ostrejšje in glasnejše. Situacija iz prve enodejan-

Foto DP

sujeta podoba in zelo spoštljiv, le prav malce kritičen odnos, ki ga je imel preprost slovenski človek do oblasti v času prevladovanja ideje panslavizma. Enodejanko so kanalski želeli prikazati čim bolj v duhu tedanjega časa. Zelo so se potrudili in jo prepričljivo odigrali v jeziku izvirnika. Kostumi, za katere je poskrbela Nevenka Tomašević, izredno vestna, nekdanja vodja šiviljske delavnice SNG Nova Gorica, so enkratno, v prelivanju "zemeljskih" barvnih tonov prikazali obleke tedanjega podeželskega človeka in seveda razkošje "gospoke". Preprosti scenski elementi z ognjiščem v ospredju (scena Branko Drekonja), so odslakovali skromno notranost nekdanje slovenske hiše na vasi. Svoje je seveda pridala glasbena spremljava, po režiserjevi zamisli.

Pravo nasprotje te enodejanke je druga pod istim naslovom, a

ke je postavljena v današnjo podeželsko kavarnico, kamor zaid prvi predsednik samostojne slovenske republike, a ga nihče ne spozna, čeprav je gospodinja, iz nekega nostalgичnega zanosu, spet obesila na steno njegovo sliko. Vse preveč lokalni, pa tudi zasebni interesi. Iz vsega zaveje tudi precejšnje nezaupanje in vdanost v nemilo usodo, ki bo morda vendarle bolj dobrohotna z mladimi. Igralci, ki so učinkovito znali poudariti nekdanjo slovensko podeželsko realnost (Slavko Jerreb, Anka Majnik, Neža Jeklin, Franc Krnel in Aljaž Gerbec) in zdajšnjo sliko te stvarnosti (Barbara Filej, Julija Ipavec, Valentina Dugar, Vanja Montini, Severin Drekonja - pravi Kučanov dvojnik!!! - in Simon Leban) so bili deležni dolgotrajnega ploskanja za res dober prikaz iste tematike v dveh različnih časovnih obdobjih.

IK

Sv. Gora / Tradicionalna razstava jaslic

Sodelovali so tudi naši otroci

Do Sv. treh kraljev, ko so števterjansko vas in tudi druge konce Goriške obhodili v svečana oblačila treh

na, krlhji, školjke, idrijske čipke... vse to so spretni in domiselne roke uporabile za prikaz velikega dogodka božične noči. Pri izdelovan-

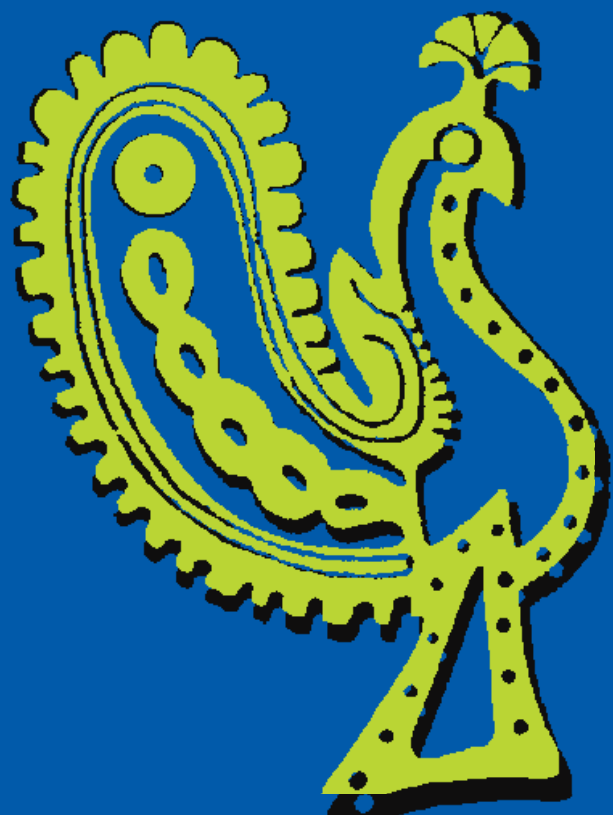

Jaslice otroškega vrta Barčica

modrecev z Vzhoda oblečeni kolledniki in peli priložnostne pesmi, je bila na Sveti Gori, v Franciškovi dvorani, na ogled 17. razstava jaslic. Priredili so jo Franciškanski samostan Sveta Gora, Zavod Domus gratiae in združenje Krajevna skupnost Pevma, Štmaver, Oslavje. Kot vselej so se razstave udeležili navdušeni in iznajdljivi izdelovalci jaslic, posamezniki, družine, pa tudi šole. Razstavljenih je bilo res veliko raznovrstnih obćudovanja vrednih jaslic. Vse so bile iz naravnih materialov in so odražale domiselnost in ustvarjalno žilico. Les, glina, vosek, soški kamni, lepenkasti tulci, plutovi-

S 6. strani / Mili božični napevi ...

Doživeti koncert se je tudi tokrat končal s petimi litanijami Matere Božje in z blagoslovom z Najsvetejšim. Bogoslužje je vodil škofov vikar za slovenske vernike v goriški nadškofiji Karel Bolčina, ki je v kratkem nagovoru naglasil, da je to srečanje z nabožno glasbo tudi priložnost za zahvalo Bogu ob koncu koledarskega leta. Hvaležni moramo biti Stvarniku za dar življenja bratov, sester, sodelavcev, kulturnikov, ki so se že poslovili od tega sveta, pa tudi za nova življenja v naših družinah, saj: "To je naše upanje". Ob koncu je na stolniškem koru združeni pevski zbor ob orgelski spremljavi Silvana Zavadlava zapel Gruberjevo *Sveto noč*, ki že 200 let spremlja naše božične praznike; brez nje si ne moremo zamišljati polnočnice, pa tudi tega koncerta ne. Letos so se ga udeležili tudi predsednica ZCPZ Gorica Damijana Čevdek Jug, predsednica ZCPZ Trst Rossana Paliaga, predsednik SSO Walter Bandelj, predsednica ZSKP Franca Padovan in goriška občinska svetnica Marilka Koršič.

.....
*primorski
tednik*

Če svobodno
razmišljaš na glas,
beri **NOVI GLAS**

www.noviglas.eu

